

Telemark
FYLKESKOMMUNE

Årsbudsjett 2024 og økonomiplan 2024–2027

Prosjektleders forslag

Innhold

Prosjektleders innledning	5
Leseveiledning.....	7
En ny organisasjon.....	8
FNs bærekraftsmål	9
Regional planstrategi.....	12
Regional planstrategi 2020–2024 for Vestfold og Telemark fylkeskommune.....	12
Arbeidet med regional planstrategi for Telemark fylkeskommune 2024-2028, Telemarksplanen.....	12
Budsjettvedtak	14
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd	14
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd	15
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd	15
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd	16
Status og rammebetingelser	19
Sentrale føringer	19
Budsjettforutsetninger	22
Økonomisk risiko	25
Økonomisk utvikling i planperioden	27
Finansielle måltall	27
Hovedtallene i budsjettforslaget.....	31
Sentrale inntekter	31
Sentrale utgifter	32
Driftsutgifter per rammeområde.....	32
Finansinntekter og -utgifter.....	33
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	34
Klimabudsjett.....	36
Klimatiltak med i økonomiplanen	47
Organisasjon	53
Investeringer i økonomiplanen	56
Investeringstabell for fylkeskommunen samlet	56
Oversikt Investering og finansiering	57

Fylkeskommunens tjenesteområder	58
Politisk virksomhet	59
Omtale	59
Omtale av rammeoversikt	59
Rammeoversikt	59
Nye tiltak	59
Driftsbudsjett	60
Omtale av driftsbudsjett per seksjon	60
Fylkesdirektør og advokatkontor	61
Omtale	61
Omtale av rammeoversikt	61
Rammeoversikt	61
Driftsbudsjett	61
Omtale av driftsbudsjett per seksjon	61
Fylkeskommunale fellesutgifter	62
Omtale	62
Omtale av rammeoversikt	62
Rammeoversikt	62
Nye tiltak	62
Driftsbudsjett	63
Omtale av driftsbudsjett per seksjon	63
Organisasjon og digital utvikling	65
Omtale av stabsenhet	65
Ambisjoner	67
Budsjettpremisser	68
Omtale av rammeoversikt	69
Rammeoversikt	69
Driftsbudsjett	69
Omtale av driftsbudsjett per seksjon	69
Investeringsbudsjett	70
Økonomi og virksomhetsstyring	71
Omtale av stabsenhet	71
Ambisjoner	72
Budsjettpremisser	72
Omtale av rammeoversikt	73
Rammeoversikt	73
Driftsbudsjett	73
Omtale av driftsbudsjett per seksjon	74

Investeringsbudsjett	74
Utdanning, folkehelse og tannhelse	76
Omtale av sektorområdet.....	76
Ambisjoner.....	83
Budsjettpremisser	83
Omtale av rammeoversikt	85
Rammeoversikt	85
Nye tiltak	85
Driftsbudsjett	86
Omtale av driftsbudsjett per seksjon.....	86
Investeringsbudsjett	87
Samferdsel	89
Omtale av sektorområdet.....	89
Ambisjoner.....	91
Budsjettpremisser	92
Omtale av rammeoversikt	93
Rammeoversikt	93
Nye tiltak	93
Driftsbudsjett	95
Omtale av driftsbudsjett per seksjon.....	95
Investeringer	98
Samfunnsutvikling.....	105
Omtale av sektorområdet.....	105
Ambisjoner.....	108
Budsjettpremisser.....	109
Omtale av rammeoversikt	110
Rammeoversikt	110
Nye tiltak	111
Driftsbudsjett	111
Omtale av driftsbudsjett per seksjon.....	111
Investeringsbudsjett	112
Vedlegg 1 - total prosjektramme investering.....	114
Vedlegg 2 - budsjett per seksjon	118
Vedlegg 3 - takster 2023 for Tannhelse	120

Prosjektleders innledning

Regionreformen av 2017 førte til færre og større enheter og endringer i fylkeskommunenes oppgaver. 14. juni 2022 vedtok Stortinget en delvis reversering av regionreformen, og fra 1. januar 2024 har Telemark igjen en egen fylkeskommune. Vi har nå en ny organisasjon på plass og er godt rigget for å iverksette den nye fylkeskommunen fra 1. januar 2024.

Organisasjonen vil være preget av sammenslåingsprosessen også i 2024. Deler av bevilgede midler til ekstra kostnader i samband med delingen vil benyttes til gjenstående aktiviteter. Dette gjelder særlig nødvendige tilpasninger av IKT-systemer.

Vi vil i året som kommer arbeide videre med organisasjonen vår med mål om å utnytte kompetanse og ressurser best mulig, ved å samle fagmiljøer og legge til rette for bedre samhandling internt og eksternt. Jeg tror ikke at offentlig sektor kan forvente de romslige rammene vi har opplevd de senere årene, og vi må tilpasse oss en verden der vi må levere tilnærmet de samme tjenestene som i dag, men med mindre ressursinnsats.

Årets budsjettarbeid reflekterer utfordringene med å tilpasse tjenestenivået til nye rammebetingelser. Dette er et spesielt år for oss – det første budsjettåret for nye Telemark fylkeskommune. Årets budsjett er bygd opp med utgangspunkt i den administrative organisasjonsstrukturen, hvor budsjettet foreslås vedtatt på åtte rammeområder.

Bakteppet for prioriteringene i årets budsjett bygger på det utfordringsbildet som Telemark står stilt overfor. For svak verdiskaping, for store klimautslipp og for mange utenfor utdanning og arbeid. Basert på dette er da spørsmålet hvordan Telemark fylkeskommune på best mulig vis kan bidra til å snu denne negative utviklingen til en positiv utvikling innenfor sosial-, miljømessig- og økonomisk bærekraft.

Jeg tenker at vi kan gjøre en forskjell gjennom å utnytte vårt samfunnsoppdrag til blant annet:

- Være en kompetent og relevant regional samarbeidspartner innen klima og miljø, grønn omstilling og grønn vekst, med mål om at Telemark blir en klimapositiv industriregion
- Legge til rette for energiutbygging og styrking av nettkapasitet for å sikre energigrunlaget for regional næringsutvikling
- Legge til rette for flere kortreiste arbeidsplasser i hele Telemark, gjennom styrket tilrettelegging for regional verdiskaping, næringsutvikling og entreprenørskap
- Bidra til å få flere inn i utdanning og arbeid, der videregående skoler og fagskoler er sentrale bindeledd og tilrettelegger mellom arbeidsmarked og næringsliv
- Samarbeide med kommuner for å kunne fange opp utenforskap og sette inn tiltak tidlig, slik at flere vil få en god oppvekst, med opplevelse av tilhørighet og livsmestring
- Være en tilstedeværende og aktiv samarbeidspartner med kommuner, næringsliv, universitet og frivillighet

Statsbudsjettet for 2024 ble framlagt 6. oktober og var i hovedtrekk som forventet, der frie inntekter økte med 5,5 % for Telemark, noe som er over landsgjennomsnittet på 5,2 %. Det ble likevel signalisert større effekter av endringene i inntektssystemet enn forventet for Telemarks del, med en

omfordelingseffekt på minus 18,5 mill. kr i rammetilskuddet i forhold til anslagene fra Kommuneproposisjonen. Virkningen av dette fases inn over 4 år med 4,5 mill. kr årlig og med full effekt fra 2027.

Årets budsjett er stramt, netto driftsresultat er anstrengt i planperioden og vi er et godt stykke unna det finansielle måltallet for netto driftsresultat på 4 % av disponible driftsinntekter. Det er derfor nødvendig å arbeide for å redusere driftsnivået noe i den nye organisasjonen, og vi er allerede i gang med å forberede dette arbeidet.

Vi har likevel valgt å prioritere realisme i budsjettene til de videregående skolene ved å øke rammen med 25,0 mill. kr. Skolene har vært underfinansiert gjennom en årrekke og vi ønsker å gå inn i nye Telemark fylkeskommune med en grunnfinansiering som er mer robust enn tidligere. Rammene til samferdsel er kompensert for midler fordelt særskilt til Telemark i rammetilskuddet.

Det er foreslått investeringer på 676,2 mill. kr i 2024, hovedsakelig innenfor samferdsel, men også noe større investeringer innenfor eiendom. Dette fører til en gjeldsgrad på 108 % målt i prosent av disponible inntekter, noe som representerer en betydelig belastning for Telemark fylkeskommune i en tid med høyt rentenivå. Fylkeskommunen har som mål å ha et disposisjonsfond i størrelsesorden 8 % av frie inntekter. Ved utgangen av 2024 vil måltallet for disposisjonsfondet være på 17 %. Det er derfor foreslått bruk av disposisjonsfond til finansiering av investeringer i planperioden.

Telemark fylkeskommunes klimabudsjett legges frem som en del av økonomiplanen. Klimabudsjettet er et viktig styringsverktøy som skal gjøre klimaarbeidet til fylkeskommunen målrettet og oversiktlig.

2024 blir et spennende år. Nye Telemark fylkeskommune går på lufta 1. januar 2024 og vi skal alle gjøre vårt ytterste for å produsere gode tjenester, vise kraft som regional utviklingsaktør og gjennomføre nødvendige investeringer. For få til alt dette må det fokuseres på effektiv drift. Vi skal sammen sørge for å utnytte de ressursene og mulighetene som ligger i hele Telemark fylkeskommune på en best mulig måte. I sum bidra til å videreutvikle Telemark som en attraktiv vekstregion for innbyggere, besøkende og næringsliv.

Leseveiledning

I økonomiplanen skal handlinger og tiltak prioriteres for å nå de overordnede satsningsområdene og de langsiktige utviklingsmålene.

Hvordan lese økonomiplanen

I økonomiplanen brukes det både tabeller generert av Framsikt og egendefinerte. Det vil derfor kunne være noen avvik mellom tabeller og tilhørende tekster etter at økonomiplanen blir oppdatert med fylkestingets vedtak. Fylkestingets vedtak finner du i sin helhet i et eget kapittel.

Det gjøres oppmerksom på at historiske budsjett- og regnskapstall ikke er med i de økonomiske oversiktene da Telemark fylkeskommune er en ny organisasjon fra 2024.

Seksjonenes rammer

Telemark fylkeskommune, som de fleste andre kommuner og fylkeskommuner, bruker rammebudsjettering. Dette betyr at de ulike virksomhetene får en ramme de skal drifte innenfor.

I økonomiplanen beskrives hvilke endringer som gjøres i forhold til de gjeldende rammene. Som følge av at Telemark fylkeskommune er en ny organisasjon vil rammene for seksjonene denne gangen presenteres uten sammenlikning. I behandlingen av rammene for 2024 – 2027 er det tatt utgangspunkt i opprinnelig budsjett 2023 for Vestfold og Telemark fylkeskommune. Alle lønnsutgifter er fordelt etter endelig innplassering av ansatte mens en del andre utgifter er fordelt etter en omforent fordelingsprosent. Det må påregnes et behov for en del ekstra budsjettjusteringer gjennom 2024.

Tallforslagene i Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027, presenteres i tabellene "Rammeoversikt". Tabellene vises kun på sektorområdenivå. Innarbeidede tiltak som ikke var med i rammefordelingen som beskrevet over presenteres i de samme tabellene. Ved å klikke på det blå navnet, kan en lese om det enkelte tiltaket. Summen "Ramme 2024-2027" er totalt vedtatt ramme 2024-2027 i ny økonomiplanperiode.

Total ramme for stabsavdelinger og sektorer vises i egen tabell fordelt per seksjon.

En ny organisasjon

Den 1. januar 2024 gjenoppstår Telemark fylkeskommune igjen, og med det følger også forpliktelser fra et sammenslått storfylke Vestfold og Telemark inn i den nye organisasjonen. Dette gjelder blant annet på investeringssiden hvor tidligere vedtatte prosjekter strekker seg ut i økonomiplanperioden 2024-2027. Slik sett er det ikke bare bare ett annerledes år vi har i vente.

Økonomiplanperioden viser positive netto driftsresultat i alle fire årene. Fra 2025 til 2027 er det lagt opp til en driftstilpasning på totalt 47,0 mill. kr for å oppnå et netto driftsresultat på rundt 1 %. Dette skyldes primært at driften og utgiftene fra et samlet fylke videreføres i stort, mens inntektene og grunnlaget for drift endres. I kapittelet Status og rammebetingelser beskrives denne endringen i detalj, men en grunnleggende betraktning er at fylkeskommunen endrer seg gradvis, og dermed også utgiftene.

2024 blir først og fremst ett år for tilpasning. Tilpasning av organisasjon og økonomisk tilpasning til hvilket driftsnivå Telemark fylkeskommune kan ha i årene fremover. Stordriftsfordeler reduseres og handlingsrommet likeså. Oppgavene som fylkeskommunen skal løse er derimot tilnærmet uforandret. For å treffe den berømte planken for hva Telemark fylkeskommune både skal være og kan være, krever tid. Innbyggere, politikere så vel som ansatte må regne med at ikke alt er på plass når vi 1. januar 2024 slår på bryteren igjen. Det vises til avsnitt om Økonomisk risiko for nærmere redegjørelse rundt kjente usikkerhetsmomenter i 2024.

La oss være rause med hverandre, la oss gi hverandre tid til å finne ut av nye Telemark fylkeskommune sammen.

FNs bærekraftsmål

I 2015 vedtok FNs generalforsamling 2030-agendaen for bærekraftig utvikling. Norge har sluttet seg til 2030-agendaen som har 17 utviklingsmål for å fremme sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft. FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan, blant annet for å sikre sosial rettferdighet og god helse og stanse tap av naturmangfold og klimaendringer. Målene skal vise veg mot en bærekraftig utvikling på kort og lang sikt.

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge.

Fylkeskommunen, sammen med kommunene, er nærmest befolkningen, lokale bedrifter og organisasjoner og er nøkkelatør for å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling. Samtidig er fylkeskommunen ansvarlig for mye av den sosiale og fysiske infrastrukturen som påvirker befolkningens levekår og utviklingsmuligheter. Regjeringen legger vekt på at arbeidet med å realisere bærekraftsmålene sikres bred forankring gjennom den regionale planleggingen.

Ved å innlemme arbeidet med bærekraftsmålene i samfunns-, areal- og økonomiplanleggingen, koples arbeidet til de viktigste politiske beslutningsprosessene, og det sikres at arbeidet kan gjennomføres effektivt.

FNs Bærekraftsmål (Kilde: www.fn.no)

Bærekraftig utvikling bygger på det globale samspillet mellom sosiale, økonomiske og miljømessige forhold, og som viser hvordan verdens utfordringer henger sammen. En definisjon på bærekraftig utvikling benyttet av FN- sambandet lyder slik:

«En utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.»

I denne definisjonen er det lagt særlig vekt på de fattiges behov for å få oppfylt sine grunnleggende rettigheter og skape mulighet for et bedre liv. Samtidig legger den vekt på at det finnes grenser for hvor mye vi kan utnytte naturen i dag, uten at det går utover hva naturen kan levere av ressurser i framtiden.

For å skape bærekraftig utvikling må verden jobbe på tre områder:

1. Klima og miljø
2. Økonomi
3. Sosiale forhold

Dette blir ofte kalt de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling. Det er sammenhengen mellom disse tre dimensjonene som avgjør om noe er bærekraftig. Avhengighetsforholdet mellom de tre dimensjonene og hvilke bærekraftsmål som er rettet mot de ulike dimensjonene er illustrert i figuren under.

For ikke å bruke opp den eneste kloden vi har, må vi finne løsninger som balanserer belastningen på miljøet med forbruket og økonomien vår, og vi må finne bedre måter å fordele ressursene på. Da blir det bærekraftig både for mennesker og miljøet.

Illustrasjon av FNs bærekraftsmål i tre dimensjoner for bærekraftig utvikling (Kilde: Regjeringen.no /Norsk versjon av originalgrafikk fra Azote AB /Stockholm Resilience Center)

Fylkestinget i Vestfold og Telemark vedtok at fylkeskommunen skal styres etter FNs bærekraftsmål, og prioriterte 8 av de 17 bærekraftsmålene i Regionale planstrategi 2020 – 2024. Den regionale planstrategien er basert på kunnskapsgrunnlaget «Ditt og mitt Vestfold og Telemark» gir kunnskap om status, utvikling, utfordringer og fortrinn i arbeidet med å utvikle regionen. Resultatene fra kunnskapsgrunnlaget pekte ut tre samfunnsutfordringer for regionen: verdiskapingen er for lav, utenforskapet er for høyt, klimagassutslippene er for høye.

Videre er det vedtatt at mål- og resultatstyring, for bærekraftig utvikling basert på FNs bærekraftsmål, skal innarbeides i budsjett og økonomiplan. Dette ble gjennomført en stor prosess i forbindelse med etablering av mål og resultatstyring i Vestfold og Telemark fylkeskommune, hvor resultatet ble innarbeidet i budsjett- og økonomiplan 2022-2025, og videreført i budsjett og økonomiplan 2023-2026.

Prosjektleder for Telemark fylkeskommune ønsker å videreutvikle dette arbeidet i den nye fylkeskommunen. Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2026 bygger på en videreføring av eksisterende planer og vedtak, inntil nye planer, mål og handlingsregler er vedtatt av fylkestinget i Telemark. Den nye fylkeskommunens regionale planer vil baseres på et oppdatert kunnskapsgrunnlag om Telemark.

Regional planstrategi

Regional planstrategi 2020–2024 for Vestfold og Telemark fylkeskommune

Å utvikle Vestfold og Telemark verdiskaping gjennom grønn omstilling er navnet på den regionale planstrategien 2020–2024. Planstrategien er basert på kunnskapsgrunnlaget Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling. Kunnskapsgrunnlaget slår fast at regionen har tre overordnede utfordringer: for lav verdiskaping, for høyt utenforskap og for høye klimagassutslipp.

Bærekraftsmålene nr. 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13 og 17 er prioriterte bærekraftsmål i perioden. Verdiskaping gjennom grønn omstilling er gjennomgående hvor kunnskapsgrunnlaget peker på seks bærekraftsmål (4, 8, 9, 11, 12 og 13) som er sentrale for å få til verdiskaping gjennom grønn omstilling. Bærekraftsmål 10 knyttes nært til sosial ulikhet i helse, som er en av fylkets største folkehelseutfordringer slik det kommer fram i Slik lever vi i Vestfold og Telemark. Bærekraftsmål 17 - Samarbeid for å nå målene henger tett sammen med satsingsområdet samhandling for å løse komplekse samfunnsutfordringer, og fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle.

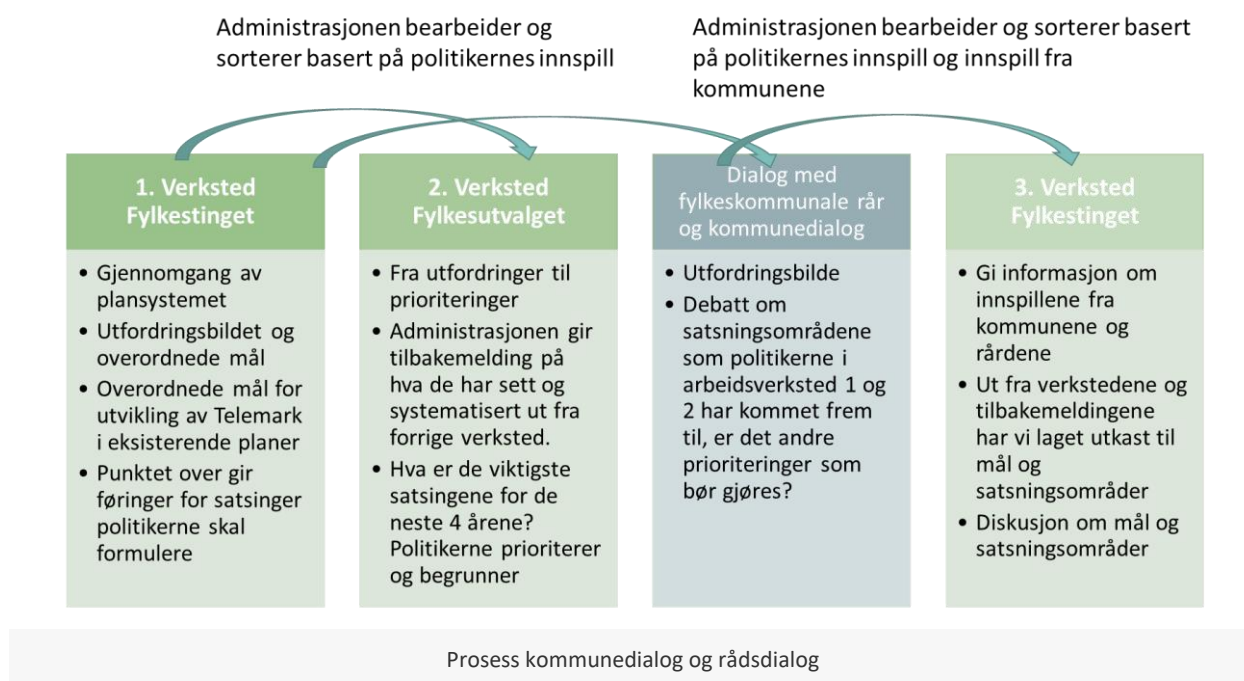
Arbeidet med regional planstrategi for Telemark fylkeskommune 2024-2028,

Telemarksplanen

Regional planstrategi er fylkeskommunens overordnede politiske styringsverktøy for samfunnsutviklingen. Sammen med økonomiplan er regional planstrategi det eneste lovpålagte elementet for planlegging på regionalt nivå. Innen utgangen av 2024 skal fylkestinget vedta den nye regionale planstrategien. Innspill fra et politisk arbeidsverksted i hovedutvalg Telemark, som ble gjennomført våren 2023, tas med videre i prosessen. En tilbakemelding var at endring av navn til Telemarksplanen kan bidra til å øke forståelsen for hva regional planstrategi er og eierskapet til den.

Telemarksplanen skal redegjøre for viktige regionale utviklingstrekk og utfordringer gjennom kunnskapsgrunnlaget og oversiktsdokumentet folkehelse, vurdere langsiktige utviklingsmuligheter og ta stilling til hvilke spørsmål som skal tas opp gjennom videre regional planlegging. Regional planstrategi utvikles i samarbeid med kommuner, statlige organer, organisasjoner og institusjoner som blir berørt av planarbeidet.

Målet med arbeidet er at fylkestinget gir tydelig politisk styring av nye Telemark fylkeskommune innen et år etter at fylkestinget er konstituert. Det er av særlig betydning at den regionale planprosessen blir forankret i kommunene. En god og grundig medvirkningsprosess vil forplikte og mobilisere aktørene slik at disse kan ta stilling til de viktigste utfordringene i regionen og hvordan utfordringene best kan adresseres.

For at Telemarksplanen skal være et godt politisk styringsverktøy er det viktig at fylkestinget tar ledelsen, og arbeider med planen først. Utover prosessen vil eksterne aktører som kommuner og andre bli involvert. Dette støttes også av funn i det politiske verkstedet. På bakgrunn av disse tilbakemeldingene ønsker Prosjektleder å involvere politikere mer i utarbeidelsen av planstrategien gjennom politiske verksteder hvor politikere velger ut satsinger for perioden 2024-2028.

Etter at arbeidsverkstedene er gjennomført (medio april 2024) vil fylkestinget fatte et vedtak om å sende Telemarksplanen på høring. I høringsperioden legges det opp til en høringskonferanse, hvor politikere og administrasjonen fra kommunene inviteres sammen med andre sentrale samfunnsaktører til å komme med innspill til planforslaget. Et planforslag vil legges frem til behandling i utvalgene og fylkestinget høsten 2024.

Budsjettvedtak

1. Økonomiplan 2024-2027 vedtas med de mål, tiltak og økonomiske rammeforutsetninger som kommer frem av prosjektleders forslag og med de endringer som vedtas av fylkestinget. Økonomiplanens tall for 2024 gjelder som årsbudsjett for dette året mens tallene for de øvrige årene er økonomiplantall som er retningsgivende for videre planlegging og kommende års rullering av økonomiplanen.
2. Rammene for drift 2024 – 2027 vedtas slik det kommer frem av Bevilgningsoversikt drift etter §5-4 første og fordelt på rammeområder slik det går frem av Bevilgningsoversikt drift etter §5-4 andre ledd.
3. Rammene for investeringer 2024 -2027 vedtas slik det kommer frem av Bevilgningsoversikt etter §5-5 første og fordelt på prosjekter slik det går frem av Bevilgningsoversikt etter §5-5 andre ledd.
4. Fylkestinget vedtar en låneramme på 204,482 mill. kr for finansiering av investeringsprosjekter i 2024.
5. Det fylkeskommunale skattøret for inntektsåret 2024 fastsettes lik de til enhver tid gjeldende maksimalsatser som Stortinget vedtar.
6. Fylkestinget vedtar klimabudsjettet slik det går frem i økonomiplan 2024–2027 med følgende klimafokus:
 - a) Klimafokus 1: Vestfold og Telemark fylkeskommune skal redusere sine direkte klimagassutslipp med 70 % i 2030 sammenlignet med 2020.
 - b) Klimafokus 2: Vestfold og Telemark fylkeskommune skal redusere energibruken med 15 % i 2030 sammenlignet med 2020.
 - c) Klimafokus 3: Fylkeskommunal kollektivtrafikk på vei i Vestfold og Telemark skal være fossilfri innen 2027 og basert på teknologinøytralitet. Videre skal Vestfold og Telemark fylkeskommune ha kartlagt klimagassutslippene forbundet med rammeavtaler og kontrakter i veisektoren og for elevtransport i løpet av 2024.
7. Fylkestinget fastsetter takster for tannhelsetjenester slik det framgår av vedlegg i økonomiplanen «Vedlegg 3 – Takster 2023 Tannhelse». Taksene for 2024 justeres opp med 4,3 % i henhold til den kommunal deflator. Satsene gjelder fra 1. januar 2024 der annet tidspunkt ikke er oppgitt.

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Rammetilskudd	-1 594 207	-1 589 703	-1 585 199	-1 580 696
Inntekts- og formuesskatt	-1 211 559	-1 211 559	-1 211 559	-1 211 559
Andre generelle driftsinntekter	-17 541	-17 541	-17 541	-17 541
Sum generelle driftsinntekter	-2 823 307	-2 818 803	-2 814 299	-2 809 796
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	2 632 305	2 611 879	2 607 389	2 603 647
Avskrivninger	183 945	183 945	183 945	183 945
Sum netto driftsutgifter	2 816 250	2 795 824	2 791 334	2 787 592
Brutto driftsresultat	-7 057	-22 979	-22 965	-22 204
Renteinntekter	-64 468	-56 157	-52 559	-51 907
Utbytter	0	0	0	0

	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0
Renteutgifter	142 365	130 958	123 614	120 717
Avdrag på lån	102 617	107 186	110 935	112 687
Netto finansutgifter	180 514	181 987	181 990	181 497
Motpost avskrivninger	-183 945	-183 945	-183 945	-183 945
Netto driftsresultat	-10 488	-24 937	-24 920	-24 652
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
Overføring til investering	70 300	40 000	60 000	60 000
Avsetninger til bundne driftsfond	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	10 488	24 937	24 920	24 652
Bruk av disposisjonsfond	-70 300	-40 000	-60 000	-60 000
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	10 488	24 937	24 920	24 652
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Politisk virksomhet	40 254	41 254	40 254	41 254
Fylkesdirektør og advokatkontor	4 798	4 798	4 798	4 798
Fylkeskommunale fellesutgifter	124 707	103 281	99 790	95 048
Organisasjon og digital utvikling	107 738	107 738	107 738	107 738
Økonomi og virksomhetsstyring	92 090	92 090	92 090	92 090
Utdanning, folkehelse og tannhelse	1 328 025	1 328 025	1 328 025	1 328 025
Samferdsel	777 180	777 180	777 180	777 180
Samfunnsutvikling	157 514	157 514	157 514	157 514
Sum bevilgninger drift, netto	2 632 305	2 611 879	2 607 389	2 603 647
Herav:				
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	2 632 305	2 611 879	2 607 389	2 603 647

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Investeringer i varige driftsmidler	674 697	652 304	255 659	84 226
Tilskudd til andres investeringer	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 500	1 500	1 500	1 500
Utlån av egne midler	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	676 197	653 804	257 159	85 726
Kompensasjon for merverdiavgift	-122 795	-118 719	-46 530	-15 329

	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Tilskudd fra andre	-193 920	-285 200	-72 400	-3 400
Salg av varige driftsmidler	-30 000	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0
Bruk av lån	-204 482	-185 264	-61 729	-5 497
Sum investeringsinntekter	-551 197	-589 183	-180 659	-24 226
Overføring fra drift	-70 300	-40 000	-60 000	-60 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-3 200	-23 121	-15 000	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-51 500	-1 500	-1 500	-1 500
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-125 000	-64 621	-76 500	-61 500
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2024-2027
Investering IT					
Investering IT	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Sum Investering IT	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Investering bygg					
Investering bygg	15 000	15 000	15 000	15 000	60 000
Sum Investering bygg	15 000	15 000	15 000	15 000	60 000
Utbygging av Bamble videregående skole					
Utbygging av Bamble videregående skole	2 000	0	0	0	2 000
Sum Utbygging av Bamble videregående skole	2 000	0	0	0	2 000
Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole					
Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole	15 000	122 000	60 000	0	197 000
Sum Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole	15 000	122 000	60 000	0	197 000
Solenergi fylkeskommunale bygg FT-sak 40/22					
Solenergi fylkeskommunale bygg FT-sak 40/22	15 000	0	0	0	15 000
Sum Solenergi fylkeskommunale bygg FT-sak 40/22	15 000	0	0	0	15 000
Investering skole					

	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2024-2027	Sum
Investering skole	3 500	3 500	3 500	3 500		14 000
Sum Investering skole	3 500	3 500	3 500	3 500		14 000
Investering tannhelse						
Investering tannhelse	2 500	2 500	2 500	2 500		10 000
Sum Investering tannhelse	2 500	2 500	2 500	2 500		10 000
Fylkevegportefølje						
Bruprosjekter	29 094	10 100	0	0		39 194
Oppgradering	37 244	17 900	0	0		55 144
Skredsikring	58 400	7 929	0	0		66 329
Kollektivtiltak	2 500	2 500	2 500	2 500		10 000
Trafikksikkerhet	3 000	3 000	3 000	3 000		12 000
Planlegging etter Plan- og bygningsloven	4 000	4 000	4 000	4 000		16 000
Øvrig fylkesveg	2 150	2 150	2 000	2 000		8 300
Sum Fylkevegportefølje	136 388	47 579	11 500	11 500		206 967
Investering utstyr samferdsel						
Investering utstyr samferdsel	5 000	5 000	5 000	5 000		20 000
Sum Investering utstyr samferdsel	5 000	5 000	5 000	5 000		20 000
Investering kollektiv						
Investering kollektiv	10 750	3 625	10 000	0		24 375
Sum Investering kollektiv	10 750	3 625	10 000	0		24 375
Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl. E18)						
Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl. E18)	7 800	35 300	18 215	0		61 315
Sum Tiltak sidevegnett Rugtvedt-Dørdal (tidl. E18)	7 800	35 300	18 215	0		61 315
Fv. 359 Kaste - Stoadalen						
Fv. 359 Kaste - Stoadalen	193 700	129 700	544	0		323 944
Sum Fv. 359 Kaste - Stoadalen	193 700	129 700	544	0		323 944
Fv. 45 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås						
Fv. 45 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås	22 578	0	0	0		22 578
Sum Fv. 45 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås	22 578	0	0	0		22 578
Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase						
Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase	192 800	245 100	86 400	3 726		528 026
Sum Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase	192 800	245 100	86 400	3 726		528 026
ENØK LED veglys Vestfold og Telemark						
ENØK LED veglys Vestfold og Telemark	2 800	0	0	0		2 800
Sum ENØK LED veglys Vestfold og Telemark	2 800	0	0	0		2 800
Bypakke Grenland fase 1						
Bypakke Grenland fase 1	43 130	0	0	0		43 130
Sum Bypakke Grenland fase 1	43 130	0	0	0		43 130
Bypakke Grenland fase 2						
Bypakke Grenland fase 2	0	38 000	38 000	38 000		114 000
Sum Bypakke Grenland fase 2	0	38 000	38 000	38 000		114 000
Investering Samfunnsutvikling						

	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2024-2027	Sum
Investering Samfunnsutvikling	1 750	0	0	0		1 750
Sum Investering Samfunnsutvikling	1 750	0	0	0		1 750
Investeringer i varige driftsmidler	674 697	652 304	255 659	84 226		1 666 886

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2024-2027	Sum
Investeringer i varige driftsmidler	0	0	0	0		0

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2024-2027	Sum
Egenkapitalinnskudd KLP	1 500	1 500	1 500	1 500		6 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 500	1 500	1 500	1 500		6 000

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2024-2027	Sum
Utlån av egne midler	0	0	0	0		0
Sum del 1-4	676 197	653 804	257 159	85 726		1 672 886

Status og rammebetingelser

Sentrale føringer

Forslag til statsbudsjett for 2024, lagt frem av regjeringen 6. oktober, viser et forsiktig tegn til økonomisk optimisme, med forventning om at tiltakene som har vært innført for å medvirke til økonomisk stabilitet har begynt å virke. Med en forventning om at renteoppgang og prisvekst snur legger regjeringen opp til en økonomisk vekst i kommunesektoren som er høyere enn anslått i Kommuneproposisjonen for 2024. Totalt 6,4 mrd. kr, hvorav 1,3 mrd. kr fordeles til fylkeskommunene. Økte demografikostnader og pensjon vil belaste om lag 1,0 mrd. kr av veksten. Hensyntatt oppgaveendringer og forventet lønns- og prisvekst med et vektet gjennomsnitt på 4,3 % (den kommunale deflator) vil likevel ikke styrke fylkeskommunens økonomiske handlingsrom i frie inntekter.

Prosjektleder legger til grunn regjeringens forslag til statsbudsjett for utarbeidelsen av forslag til årsbudsjett 2024 for Telemark fylkeskommune.

Inntektssystemet

Det overordnede formålet med inntektssystemet er å bidra til at innbyggerne skal ha et likeverdig tjenestetilbud uavhengig av bosted. Fylkeskommunens frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd. Rammetilskuddet fordeles per innbygger. Ved fordeling av rammetilskuddet til den enkelte fylkeskommunen er utgiftsutjevningen et viktig element. Utgiftsutjevningen omfordeler rammetilskuddet ved hjelp av utgiftskriterier som bidrar til et tilnærmet likt grunnlag for å kunne levere tjenestene i de ulike fylkene.

Fylkeskommunenes totale rammetilskudd for 2024 er foreslått til totalt 48,4 mrd. kr og består av innbyggertilskuddet og Nord-Norge-tilskuddet, hvorav 1,4 mrd. kr fordeles til Telemark fylkeskommune.

I regjeringens forslag til rammetilskudd for 2024 inngår det en rekke korreksjoner som skal gjenspeil oppgaveendringer, lov- og regelendringer og lignende. I den påfølgende tabellen gjengis de endringene som har virkning for fylkeskommunene i det totale rammetilskuddet, med beregnede effekter for Telemark fylkeskommune.

Oppgavekorreksjoner i rammetilskuddet for fylkeskommunene (Kilde: Grønt hefte 2024. Beregningsteknisk dokumentasjon til Prop. 1 S (2023-2024))

Oppgaveendringer i Statsbudsjettet (Beløp i 1 000)	Fylkeskommuner	Telemark
Statlige og private skoler – endring i elevtall	-38 325	-1 162
Ny opplæringslov – regelendringer med økonomiske konsekvenser for kommunesektoren	252 408	8 415
Ekstraordinære inntekter fra konsesjonskraft – reversert trekk i rammetilskottet	344 190	
Landslinjer – endring i tilbud	-4 519	-151
Gratis ferjer og reduksjon av takster – helårseffekt av endring i 2023	216 600	2 279
Prisjustering av lærlingtilskuddet	-65 900	-2 197
Økt CO2-avgift – kompensasjon til fylkeskommunene	49 700	523

Tannhelse – engangsbevilgning i 2023	-15 645	-500
Barnevern i Oslo – engangsbevilgning i 2023	-20 130	
Nordøyvegen – tilskudd til dekking av kapitalkostnader	80 000	
Distrikts- og regionalpolitiske tilskudd– tilbakeføring til øremerket tilskudd	-113 975	-3 456
Avvikling av fylkeskommunene sitt skjønnstilskudd	-398 808	-12 092
Overføring av fylkeskommunene sitt skjønnstilskudd til fylkeskommunene sitt innbyggertilskudd	346 608	10 509
Totalt	632 204	2 168

Stortinget har vedtatt ny opplæringslov, jf. Innst. 442 L (2022-20023), som skal tre i kraft fra og med høsten 2024. Rammetilskuddet har over de siste årene gradvis blitt styrket slik at fylkeskommunen skal kunne gjøre forberedende arbeid. I forslag til statsbudsjett videreføres trenden med økt rammeoverføring som kompensasjon for ulike lovendringer, samt inkludering av et tidligere øremerket tilskudd til yrkesfaglig rekvalifisering.

Fra 16. august 2023 er det lagt til rette for gratis ferje til øyer og andre lokalsamfunn uten vegsamband til fastlandet òg på ferjesamband med over 100 000 passasjerer i året. I tillegg er ferjetakstene blitt ytterligere redusert, slik at disse totalt er redusert med 50 % sammenliknet med nivået ved inngangen til 2021. Fylkeskommunenes rammetilskudd økes også i 2024 for å hensynta helårseffekten av tiltaket.

Endring av inntektssystemet

Fylkeskommunens rammetilskudd er basert på det nye inntektssystemet som ble presentert i Prop. 112 S (2022-2023) Kommuneproposisjonen 2024, jamført Innstilling 488 S (2022-2023). Hovedutvalg for Telemark og Vestfold og Telemark fylkesting ble orientert i FT-sak 113/23 om [Kommunal- og distriktsdepartementets forslag til nytt inntektssystem](#). Det er ingen endringer i de nye delkostnadsnøkklene sammenliknet med forslaget som ble presentert i kommuneproposisjonen.

Sektorvektene er oppdaterte med utgangspunkt i regnskapstall for 2022, og i tillegg korrigererte på ordinær måte for oppgaveendringer med mer. Vektene i den samla kostnadsnøkkel har derfor endra seg fra kostnadsnøkkel som ble vist i tabell 4.18 i kommuneproposisjonen, som videre har gitt utslag i størrelsene på effektene, som har endret seg. Særlig har fordelingseffekten av ny kostnadsmodell for fylkesvegkriteriet endret seg. I anslaget i kommuneproposisjonen, ble fylkesvegkriteriet beregnet med grunnlag i tall fra 2019/2020, både i den nye og den gamle kostnadsmodellen. I de endelige beregningene er det benyttet grunnlagstall fra 2023. Endringer i fylkesvegnettet i denne perioden og ulikhetene i de to kostnadsmodellene har for noen fylkeskommuner resultert i betydelige omfordelingsvirkninger i de endelige tallene sammenliknet med kommuneproposisjonen.

Når det gjelder rammetilskudd som er fordeles særskilt er det også innarbeidet noen endringer sammenliknet med ekspertutvalgets forslag og sett i forhold til Kommuneproposisjonen for 2024. Av saker som lå særskilt i inntektssystemet for 2023 er følgende omfordelt etter ordinært innbyggertilskudd fra og med 2024:

- Forvaltning av tilskudd til landbruket

- Tilskuddsordningen Jobbsjansen del B
- Gratis ferjer
- Kompensasjon for endringer i inntektssystemet i 2020

I tillegg er midlene til distrikts- og regionalpolitiske tilskudd trukket ut av rammetilskuddet. Forut for regionsreformen i 2020 var disse midlene et øremerket tilskudd, og fra og med 2024 er midlene igjen under forvaltning av Kommunal- og distriktsdepartementet som en øremerket ordningen under kapittel 553.

For Telemark medfører overgangen til nytt inntektssystem og fordelingsvirkningene mellom fylkeskommunene en samlet reduksjon i rammetilskuddet på 18,5 mill. kr. På landsbasis er det Oslo og Vestfold som erfarer størst reduksjoner som resultat av fordelingsvirkningene med henholdsvis 281,0 mill. kr og 102,0 mill. kr, mens Vestfold og Finnmark er de fylkeskommunene som erfarer størst økning.

Overgangsordningen for nytt inntektssystem og effekten i økonomiplanen

De samlede fordelingsvirkningene ved nytt inntektssystem i 2024, medregnet effekten av ny kompensasjonsordning, blir faset inn gradvis gjennom en overgangsordning på fire år. I 2024 vil fylkeskommuner som får redusert rammetilskudd som følge av endringene få tilbake 3/4 av reduksjonen gjennom overgangsordningen, mens fylkeskommuner som får økt rammetilskudd som følge av endringene vil bli trukket 3/4 av økningen gjennom overgangsordningen.

Samlede fordelingsvirkninger av nytt inntektssystem medregnet effekten av ny kompensasjonsordning for Telemark fylkeskommune er -18,0 mill. kr i 2024, hvorav første års virkning av endringene i utgjør kun en netto reduksjon på 4,5 mill. kr i 2024

I økonomiplanperioden vil overgangsordningen reduseres med ytterligere 4,5 mill. kr årlig, inntil full effekt av fordelingsvirkningene vil være realisert innen utgangen av planperioden i budsjettåret 2027.

Skatteinntekter

Skatt på alminnelig inntekt fra personlige skatteyttere deles mellom staten, kommuner og fylkeskommuner. Fordelingen bestemmes ved at det fastsettes maksimalsatser på skatteørene for kommuner og fylkeskommuner.

Det overordnede målet om skatteinntektenes andel av frie inntekter styres gjennom justering av skattøret. Nye beregninger viser en oppjustering av anslaget for skatteinngangen knyttet til inntekt og formue for 2023 på 4,1 mrd. kr. Dette inntektsnivået justert for oppgaveendringer legger grunnlaget for justeringsvurderingene for 2024. Regjeringen foreslår en nedjustering av den fylkeskommunale skatteøren med 0,1 prosentpoeng fra 2,45 % til 2,35 %.

Skatteinntektene for fylkeskommunen består hovedsakelig av personbeskatning. Skatteinntektene blir også omfordelt mellom fylkeskommunene med tilsvarende formål som rammetilskuddet. Inntektsutjevningen omfordeler skatteinntekter mellom fylkeskommuner som avviker fra landsgjennomsnittet i skatteinngang.

Budsjettforutsetninger

Videreføring av eksisterende politiske vedtak

I henhold til Forskrift for deling av Vestfold og Telemark fylke til Vestfold fylkes og Telemark fylke §13 har Prosjektleder utarbeidet forslag til Budsjett og økonomiplan 2024 – 2027 for Telemark fylkeskommune. Paragrafen henviser til Kommune-loven §14-3 tredje ledd første og tredje punktum som sier at fylkesutvalget i Telemark fylkeskommune skal innstille til vedtak.

I utarbeidelsen av forslag til budsjett og økonomiplan 2024 – 2027 har Prosjektleder lagt til grunn §§ 11 og 12 i Forskrift for deling av Vestfold og Telemark fylke til Vestfold fylke og Telemark fylke. Disse paragrafene fastsetter at vedtekter, forskrifter og regionale planer gjeldende for Vestfold og Telemark fylkeskommune fortsatt skal være gjeldende inntil de oppheves eller nye vedtak fattes for Telemark fylkeskommune.

Videre har Prosjektleder lagt til grunn politisk sak 84/23 i Vestfold og Telemark fylkesting, Foreløpig fordeling av eiendeler, gjeld og egenkapital pr 31.12.2022 fra Vestfold og Telemark fylkeskommune, til Vestfold fylkeskommune og Telemark fylkeskommune, for utarbeidelsen av budsjett og økonomiplan 2024-2027. Forskrift for deling av Vestfold og Telemark fylke til Vestfold fylkes og Telemark fylke § 14 gir fylkestinget i Vestfold og Telemark fylkeskommune ansvar for å fastsette en foreløpig fordeling av fylkeskommunens eiendeler, gjeld og egenkapital, og prinsippene for dette ble vedtatt i fylkestingssak 168/22.

Etablering av driftsrammer for tjenesteområdene

Utgangspunktet for forslagene til budsjett for henholdsvis Telemark fylkeskommune og Vestfold fylkeskommune, er vedtatt årbudsjett 2023 for Vestfold og Telemark fylkeskommune i henhold til fylkestingssak 142/22.

I forberedende faser av budsjettarbeidet for nye Telemark fylkeskommune og Vestfold fylkeskommune ble prinsippene vedtatt for fordeling av eiendeler, gjeld og egenkapital lagt til grunn.

- Geografisk tilhørighet der dette tydelig kommer frem. Eksempelvis videregående skoler, tannklinikker og driftskontrakter med mer.
- Ansattes innplassering er førende for lønn-, personal- og pensjonsutgifter
- Andre poster følger fordeling basert på inntektsprognoser (frie inntekter) for 2024 for henholdsvis de nye fylkeskommunene Vestfold og Telemark

Videre i budsjettprosessen har videreføring av eksisterende prinsipper og politiske vedtak med varig virkning med effekter for Telemark fylkeskommune blitt innarbeidet. Prosjektleder har også gjort nødvendige omdisponeringer fra tidligere organisasjons- og budsjettstruktur for å etablere driftsrammer i henhold til organisasjonsstrukturen for nye Telemark fylkeskommune.

Kommunal deflator – lønns- og prisvekst

Høy prisstigning har preget økonomien i 2022 og 2023. I revidert nasjonalbudsjett ble den kommunale deflator for 2023 justert opp fra statsbudsjettet 3,7 % til 5,2 %. Nye beregninger lagt frem av

departementet viser en forventning om en redusert prisstigning i 2023, med en nedjustering av den kommunale deflator fra 5,2 % til 4,5 % for 2023.

Fylkeskommunale tjenesteområder som er sterkt økonomisk påvirket av prisstigninger ser historisk at sentrale føringer for prisvekstkompensasjon ikke har blitt tilstrekkelig kompensert og opplever stadig rammebetingelsene som utfordrende i den daglige driftsplanleggingen.

Statsbudsjettet 2024 legger til grunn en kommunal deflator på 4,3 %, som er et vektet gjennomsnitt av forventet prisvekst og lønnsvekst jamført tabellen under.

Budsjettsatser	2024
Prisvekst	3,4 %
Lønnsvekst	4,9 %
Samlet lønns- og prisvekst (deflator)	4,3 %

Lønnsoverheng og årsvirkninger av lønnsoppgjøret for 2023 er innarbeidet i budsjetttrammene for seksjoner og virksomheter. Videre er lønnsoppgjøret for 2024 med en prosentsats på 4,9 % estimert til 54,5 mill. kr og foreslått avsatt sentralt til en lønnsreserve i 2024. Lønnsavsetningen vil bli fordelt på seksjoner og virksomheter når lønnsoppgjøret for 2024 er gjennomført.

Andelen av deflatorskompensasjonen som utgjør prisvekst, er beregnet til 44,4 mill. kr. Prosjektleder har i budsjettforslaget for 2024 vurdert det hensiktsmessig å avsette denne sentralt og vil komme tilbake til fylkestinget med forslag til fordeling til seksjoner i forbindelse med tertialrapporteringene i 2024. Denne vurderingen bygger på nødvendigheten av å bruke året 2024 til å tilpasse driftsnivået i ny organisasjon.

Pensjon

Prosjektleder har lagt til grunn en videreføring av prinsippene for håndtering av pensjonsutgifter, i henhold til prinsippene i Vestfold og Telemark fylkeskommune. I forutsetningene for budsjett og økonomiplan 2024–2027 er det beregnet en gjennomsnittssats for økonomiplanperioden med henholdsvis:

- 15,22 % for Kommunal Landspensjonskasse (KLP)
- 10,35 % for Statens Pensjonskasse (SPK)

Gjennomsnittssatsen benyttes for å belastes pensjonsutgiftene i seksjonene og virksomhetene hvor de ansatte er lokalisert. Avviket fra gjennomsnittsbetragningen og arbeidsgivers andel av innbetalt pensjonspremie budsjetteres sentralt under fylkeskommunale fellesutgifter.

For seksjoner og virksomheter vil dette ikke ha en økonomisk effekt da den regnskapsmessige belastningen er tilsvarende budsjettert belastning. Prinsippet er at pensjon ikke skal være en risiko for den enkelte sektor og seksjon, og de årlige rammene justeres i forhold til belastningene. Utgiftene belastes løpende i takt med faktisk lønnsutbetaling hver måned.

I prognosene for pensjonsutgifter, fra både KLP og SPK, uttrykkes det forventning om økte pensjonsutgifter i løpet av kommende budsjett og økonomiplanperiode, se tabell under.

Budsjett forfalt premie i Budsjett og økonomiplan 2024-2027 i henhold til prognoser fra pensjonskassene

<i>Beløp i 1000</i>	Utgift i seksjonene 2024	2024	2025	2026	2027
KLP inkl. AGA i økonomiplanperioden	68 280	90 949	97 071	95 559	105 724
PK inkl. AGA i økonomiplanperioden	87 903	70 973	73 425	75 946	78 540
Total prognose for pensjonsutgifter	156 183	161 922	170 496	171 506	184 264

Tabellen over viser årlig gjennomsnittlig pensjonsutgifter som belastes i seksjonene i 2024, og prognosene for pensjonsutgifter i økonomiplanperioden fra henholdsvis KLP og SPK, inkludert arbeidsgiveravgift. Avviket mellom gjennomsnittsbelastningen i seksjonene og årlig prognose fra pensjonskassene foreslås belastet sentralt.

Utover pensjonsgrunnlaget for dagens ansatte i fylkeskommunen inkluderer prognosene forpliktelser fylkeskommunen bærer for tidligere ansatte og variasjon i forventet lønnsoppgjør med mer. Prosjektleder foreslår å innarbeide pensjonsutgiftene i henhold til pensjonskassenes prognoser som vist over. Da den gjennomsnittlige belastningen som ligger fordelt på sektorområdene ikke reflekterer fullt ut prognosene for pensjonsutgifter, foreslår Prosjektleder å belaste det sentrale området fylkeskommunale fellesutgifter med beløp som vist i tabellen under. Ved å innarbeide pensjonskassenes prognoser i sin helhet, gjenspeiler den kommende budsjett og økonomiplan beste estimat for fylkeskommunens pensjonsutgifter.

Sentral avsetning for pensjonsutgifter

<i>Beløp i 1000</i>	2024	2025	2026	2027
Avsatt margin for pensjonsutgifter	5 000	5 000	5 000	5 000
KLP inkl. AGA	22 668	28 791	27 279	37 443
SPK inkl. AGA	-16 930	-14 478	-11 957	-9 363
Total	10 739	19 313	20 322	33 080

Budsjetterte pensjonsutgifter etter delingen av Vestfold og Telemark fylkeskommune er basert på foreløpige anslag for fordeling av medlemsbaser og betingelser som er innarbeidet i prognosene lagt til grunn i aktuarberegninger fra de respektive pensjonskassene. Justeringer av pensjonsgrunnlagene er forventet ved oppdaterte prognoser for 2024 når endelige rapporteringer foreligger per 1. januar 2024. Dette grunnlagt vil ligge til grunn for de oppdaterte aktuarberegninger som foreligger i mars/april 2024

Økonomisk risiko

Bakgrunnen for at forslag til budsjett og økonomiplan inneholder flere økonomiske usikkerhetsmomenter enn normalt, er primært en konsekvens av at Vestfold og Telemark fylkeskommune deles. Kompleksiteten ved å dele, skiller seg betydelig fra prosessen med å slå sammen en fylkeskommune. Nybrottsarbeidet som Vestfold og Telemark, Viken, samt Troms og Finnmark fylkeskommuner står i er krevende. Prosjektleder erkjenner at ikke alle detaljer kommer på plass innen 1. januar 2024. I avsnittene under redegjøres det kort for hvilke kjente usikkerhetsmomenter Telemark fylkeskommune vil kunne oppleve i 2024:

Budsjettoppfølgning av driftsrammer

Administrasjonen har valgt en tilnærming hvor rammeområder er konstruert på bakgrunn av 2023 budsjettet for Vestfold og Telemark fylkeskommune, innplassert lønn inkludert lønnsoppgjør per juli 2023 og justeringer besluttet av prosjektleders ledergruppe. Rammeområdene er slikt sett ikke konstruert fra bunnen av. Resultatet av denne tilnærmingen er at budsjettet er tilnærmet fullkomment. Risikoen for både mer- og mindreforbruk på seksjonene på grunn av rammeskjevheter er høyere enn normalt. Konsekvensen for 2024 er at det sannsynligvis er nødvendig med flere budsjettjusteringer enn i et normalår. Målsettingen for prosjektleder vil være å justere inn budsjetttrammer gjennom 2024.

Pensjon

Telemark fylkeskommune kostnadsfører beregnet pensjonskostnad og ikke innbetalt pensjonspremie i driftsregnskapet. Målsettingen er mer forutsigbarhet. Dersom innbetalt pensjonspremie er høyere enn beregnet pensjonskostnad oppstår det et premieavvik som kostnadsføres over de neste 7 årene i regnskapet. Det utarbeides et estimat som brukes i forbindelse med budsjettplanleggingen, men endelig beregning kommer ikke før driftsåret er avsluttet. Risiko forbundet med forutsetninger og estimater rundt pensjon er vurdert til middels nivå.

Vedtak fra tidligere

Økonomiplanen inneholder forpliktelser fra vedtak gjort av fylkestinget i Vestfold og Telemark fylkeskommune. Investeringsbudsjettet til Telemark fylkeskommune bærer preg av vedtak gjort tidligere og strekker seg helt til og med 2027. Andre økonomiske og ikke økonomiske vedtak forplikter Telemark fylkeskommune enten til vedtakets slutt eller til fylkestinget vedtar noe annet. Risiko forbundet med vedtak gjort tidligere vurderes som lav.

Skatt og inntektsutjevning

Fylkeskommunens nivå på frie inntekter (skatt og rammetilskudd) tar utgangspunkt i beregninger fra departementet som ble lansert i regjeringens forslag til statsbudsjett 2024, samt kontrollberegninger gjort av KS i etterkant. Endelig resultat av fylkeskommunens frie inntekter for 2023 vil være kjent medio januar 2024. Risiko forbundet med at faktiske skatteinntekter vil avvike vesentlig fra budsjettet nivå vurderes som middels.

Renter, avdrag og refinansiering

Om lag 4/5 av fylkeskommunens låneportefølje har flytende rente eller renteregulering i løpet av 2024. Norges Bank varslet i sitt rentemøte i september 2023 en ytterligere renteheving på 0,25 % og sannsynlig rentetopp i desember. Etter rentemøtet i september har derimot Statistisk Sentralbyrå kunngjort at

inflasjonen faller raskere enn tidligere anslått. I prognosene for både renteinntekter og renteutgifter er det derfor lagt til grunn en rentetopp per september 2023. Det er tatt høyde for en gjennomsnittrente på nye lån i 2024 på 4,6 %. Usikkerheten fremover vil være både inflasjonsnivå og rentebane. Fylkeskommunen legger seg på lovens minstenivå når det gjelder avdrag på lån og er noe usikker frem mot avlagt regnskap 2023. Telemark fylkeskommune har etter planen to refinansieringer i løpet av 2024 i tillegg til opptak av budsjettert låneopptak 2024. Renteheving med 1 prosentpoeng øker renteutgifter med 25,1 mill. kr. Hensyntatt at renteinntektene også øker med 1 prosentpoeng, øker netto finansutgifter med bare 12,1 mill. kr. Risiko forbundet med rentehevinger eller rentereduksjoner utover indikerte nivåer vurderes som høy.

Økonomisk utvikling i planperioden

Finansielle måltall

Det er et grunnleggende krav til økonomiforvaltningen i fylkeskommunene, jf. kommunelovens i § 14-1, at fylkeskommunene skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Som en del av dette skal fylkestinget vedta finansielle måltall for fylkeskommunens økonomiske utvikling, jf. § 14-2.

Det foreslås å videreføre økonomiske handlingsregler, vedtatt av Fellesnemda i sak 20/19, med følgende måltall:

- Netto driftsresultat bør være 4 % av frie disponible inntektene
- Langsiktig gjeld bør maksimalt utgjøre 115 % av frie disponible inntektene
- Fond premieavvik skal tilsvare premieavviket
- Disposisjonsfond i % av frie disponible inntekter bør være på 8 %

Bakgrunnen for vedtaket er å oppnå et akseptabelt økonomisk handlingsrom. Et økonomisk handlingsrom er viktig for å kunne håndtere uforutsette situasjoner og normal risiko i et budsjett. Dette er risiko knyttet til rentenivå, pensjonsforpliktelser, skatt og lignende.

Prosjektleder vil fremme en egen sak våren 2024 om nye tilpassede finansielle måltall for Telemark fylkeskommune.

Netto driftsresultat i % av frie disponible inntekter

Netto driftsresultat viser hva fylkeskommunen sitter igjen med av løpende inntekter etter at løpende utgifter er trukket fra. I tillegg til inntekter og utgifter knyttet til den ordinære driften, inngår også finansinntekter og finansutgifter. Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anser et driftsresultat på om lag 4 % av brutto driftsinntekter for fylkeskommunene som nødvendig over tid, for å sitte igjen med tilstrekkelige midler til investeringer og for å ha en sunn økonomi på sikt.

Et netto driftsresultat på 4 % av frie inntekter kan nås gjennom prioriteringer og omstillingsprosesser. Samtidig er det flere eksterne faktorer som påvirker netto driftsresultat, som for eksempel variasjon i skatteinntekter, pris- og lønnsvekst utover den kommunale deflator og finansutgifter. Det fylkeskommunen kan påvirke er driftsnivået. Over den neste fire-årsperioden bør driften av den nye fylkeskommunen tilpasses overordnede rammebetingelser for å nå et tilfredsstillende nivå på netto driftsresultat.

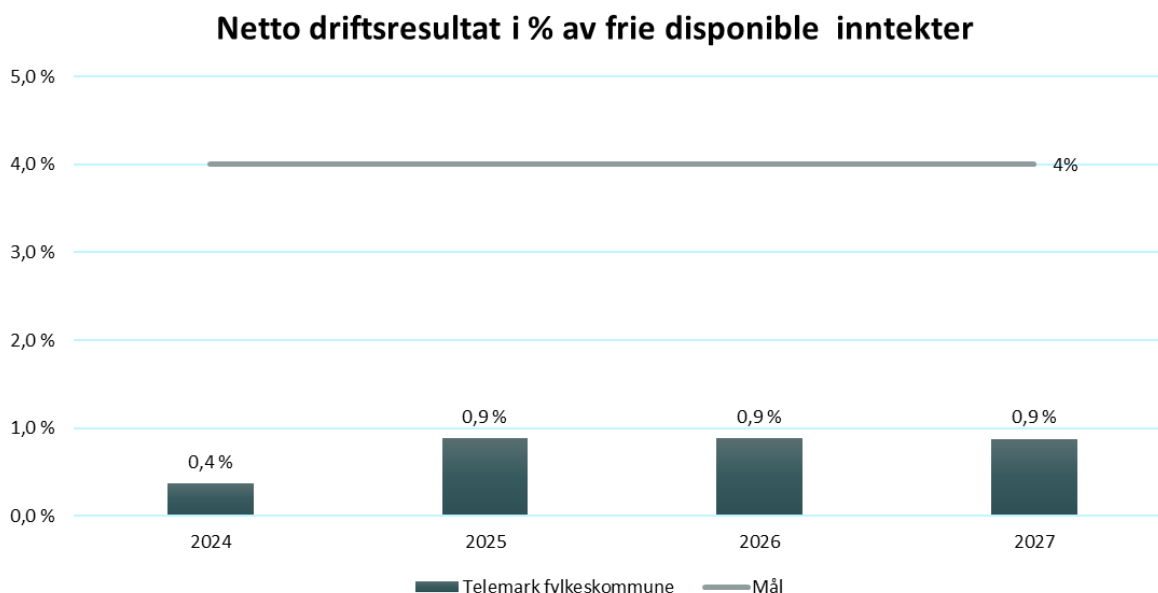
Dette kan nås gjennom:

- Etablere den nye fylkeskommunen basert på eksisterende kompetanse og ressurser
- Nøye vurdering av behov for nyansettelser

- Videreutvikle samarbeid på tvers av sektorene
- Økt bruk av egenfinansiering for å redusere låneopptak, og derav redusere finansutgifter

Prosjektleders mål er å tilpasse fylkeskommunens driftsnivå, slik at netto driftsnivå kan styrkes. For å oppnå dette er det helt nødvendig at driften i seksjoner og virksomheter holdes innenfor tildelt ramme. Et positivt netto driftsresultat kan avsettes til disposisjonsfond eller øke egenkapitalinnsatsen i investeringene. I årene som kommer bør fylkeskommunen hovedsakelig redusere økning i lånegjeld og derav redusere fremtidige rente- og avdragsutgifter.

I forslag til budsjett og økonomiplan 2024-2027 utgjør netto driftsresultat 0,4 % av frie inntekter i 2024. Grafen under viser netto driftsresultat i % av frie inntekter for alle årene i planperioden.

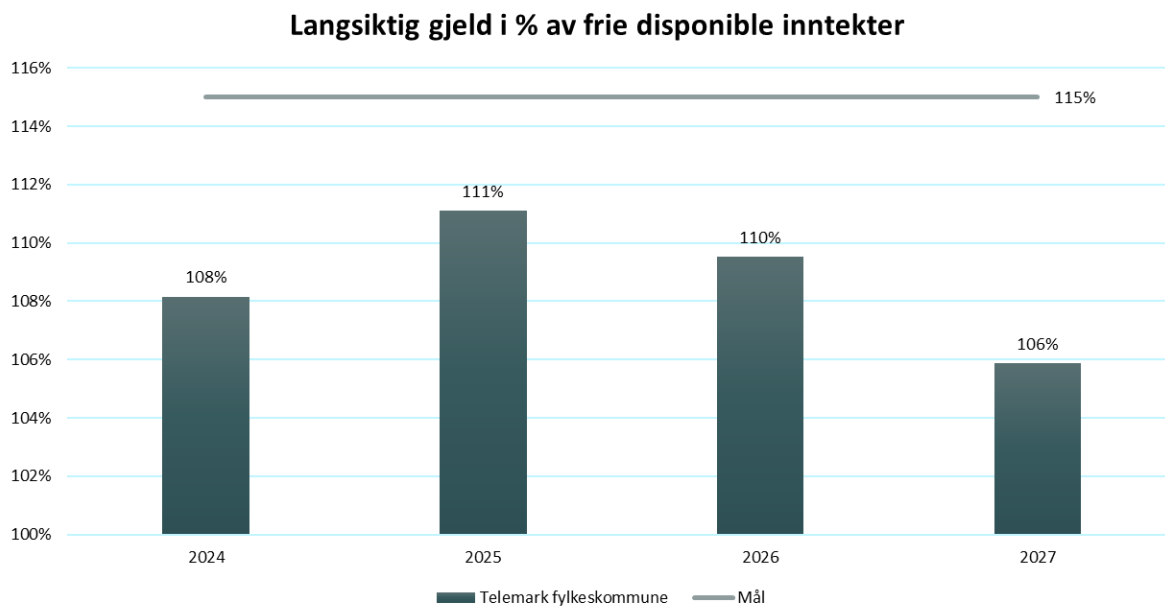
Langsiktig gjeld i % av frie disponible inntekter

I investeringsplanen ligger en videreføring av pågående vedtatte investering fra Vestfold og Telemark fylkeskommune som tilhører Telemark geografisk, i tillegg forslag om vedtak på to kritiske prosjekter på fylkesveg. Se omtale av disse under sektor kapittel for Samferdsel. I 2024 skal det vedtas nytt handlingsprogram på fylkesveg, dette er ikke innarbeidet i økonomiplanperioden.

Prosjektleder foreslår i økonomiplanen en egenfinansiering av investeringene i 2024 på 125,0 mill. kr, noe som tilsvarer 18,5 % av brutto investeringer. Investeringene finansieres videre med 28,7 % tilskudd fra andre, bompenger og øremerka tilskudd, 18,2 % kompensasjon for merverdiavgift, 4,4 % salg av eiendom og 30,2 % låneopptak.

Det er foreslått brutto investeringer på 676,2 mill. kr i 2024, dette fører til en gjeldsgrad på 108 % av frie disponible inntekter, noe som representerer en betydelig belastning for fylkeskommunen i en tid med høyt rentenivå.

Grafen under viser langsiktig gjeld i % av frie disponible inntekter for alle årene i planperioden.

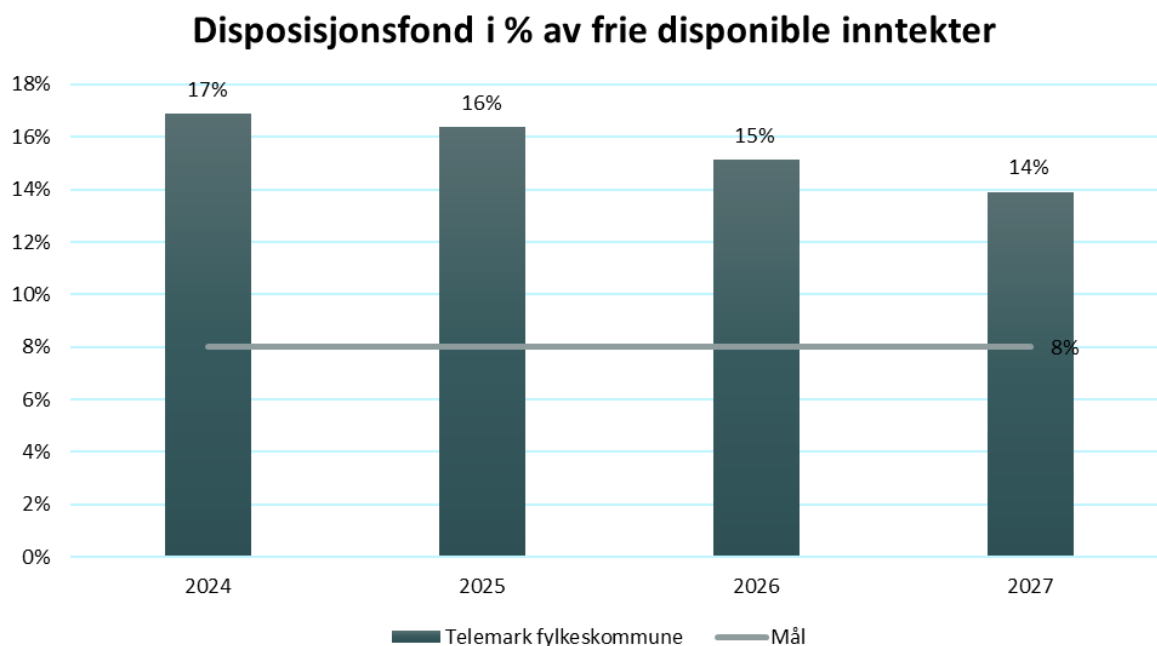
Fond premieavvik skal tilsvare premieavviket

Premieavvik budsjetteres og bokføres i henhold til Kommuneloven §14-6, og Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv §3-5, hvilket tilsier at fond for premieavvik tilsvare premieavviket.

Disposisjonsfond i % av frie disponible inntekter

Fylkeskommunen har som mål å ha et disposisjonsfond i størrelsen 8 % av frie inntekter. Størrelsen på disposisjonsfondet gjør det mulig for fylkeskommunen å ha en stabil tjenesteproduksjon, selv om økonomiske forhold skulle svinge.

Grafen under viser disposisjonsfond i % av frie disponible inntekter for alle årene i planperioden.

Det er mulig å oppnå en balanse i forhold til de vedtatte parameterne i den økonomiske handlingsregelen ved at en større andel av allerede planlagte investeringer finansieres med disposisjonsfond, eller ved at deler av disposisjonsfondet brukes til ekstra avdrag.

Hovedtallene i budsjettforslaget

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Rammetilskudd	-1 441 257	-1 436 753	-1 432 249	-1 427 746
Skatteinntekter	-1 211 559	-1 211 559	-1 211 559	-1 211 559
Inntektsutjevning	-152 950	-152 950	-152 950	-152 950
Andre generelle driftsinntekter	-17 541	-17 541	-17 541	-17 541
Sum sentrale inntekter	-2 823 307	-2 818 803	-2 814 299	-2 809 796

Tabellen over viser sentrale inntekter budsjettet i økonomiplanen.

De frie inntektene er i budsjettet basert på KS sin prognosemodell, og videreføres med fast kroneverdi i økonomiplanperioden. For fylkeskommuner som deles fra 1. januar 2024 er det gjort et anslag på den enkelte, nye fylkeskommunes andel av den sammenslåtte fylkeskommunens frie inntekter i 2023.

Prosjektleders budsjettforslag for 2024 legger til grunn et anslag på frie inntekter, rammetilskudd og skatteinntekter, på totalt 2 805,7 mill. kr. Dette anslaget på frie inntekter innebærer en nominell vekst for Telemark fylkeskommune fra 2023 til 2024 på 5,5 %, sammenlignet med gjennomsnittet på landsbasis på 5,2 %.

Rammetilskudd

Rammetilskuddet utgjør 1 441,3 mill. kr av Telemark fylkeskommunes frie inntekter. Rammetilskuddet tar utgangspunkt i et likt beløp på landsbasis som fordeles per innbygger. Videre korrigeres tilskuddet for den enkeltes fylkes utgiftsbehov sett i forhold til landsgjennomsnittet og særskilt fordelte tilskudd. Telemark fylkeskommunes utgiftsbehov vurderes til å være om lag 6 % under landsgjennomsnittet.

I forbindelse med innføringen av det nye inntektssystemet fra og med budsjettåret 2024, er det etablert en overgangsordning for å fase inn endringene. Den nyetablerte overgangsordningen, hvor effekten av fordelingsvirkningene fases inn over fire år, tilbakefører 13,5 mill. kr til Telemark fylkeskommune i 2024. Første års virkning av endringene i inntektssystemet utgjør derfor kun en netto reduksjon på 4,5 mill. kr i 2024

I økonomiplanperioden vil overgangsordningen reduseres med ytterligere 4,5 mill. kr årlig, inntil full effekt av fordelingsvirkningene vil være realisert innen utgangen av planperioden i budsjettåret 2027.

Skatteinntekter og inntektsutjevning

Fylkeskommunenes skatteinntekter utgjør 1 364,5 mill. kr av de frie inntektene.

Skatteinntektene har stor betydning for inntektsnivået i hver enkelt kommune og fylkeskommune. Gjennom inntektsutjevningen utjevnes delvis disse forskjellene mellom fylkeskommunene, ved at skatteinntektene blir omfordelt fra fylkeskommuner med skatteinntekter per innbygger over landsgjennomsnittet til fylkeskommuner med skatteinntekter per innbygger under landsgjennomsnittet.

I dagens system er det 87,5 % utjevning. Dette betyr at alle fylkeskommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet per innbygger blir kompensert for 87,5 % av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet. Fylkeskommuner med skatteinntekter per innbygger over landsgjennomsnittet blir trukket 87,5 % av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet. Historisk har Telemark hatt et skattenivå på 87,4% av landsgjennomsnittet. Etter skatteutjevningen har fylkeskommunen kommet opp på et nivå med 98,4 % av landsgjennomsnittet.

Basert til Kommunal- og distriksdepartementets prognoser for skatteinngangen i 2024, og beregninger fra KS, vil 153,0 mill. kr fordeles til Telemark gjennom inntektsutjevningen.

Andre generelle driftsinntekter

Andre generelle driftsinntekter består av rentekompensasjon for blant annet skolebygg som utgjør 2,8 mill. kr.

Rentekompensasjon for transporttiltak i fylkene ble innført i 2010. Det foreslås ingen endringer i låneramme for 2024. Det årlige behovet for bevilgninger avhenger av rentenivået. I 2024 er det lagt til grunn en forutsetning for kompensasjonen med et rentenivå på 3,0 %. På bakgrunn av forutsetninger for ordningen og lånetilsagn gitt for årene 2010–2017 på totalt 19 mrd. kr, innebærer gjeldende rentenivå et tilskudd på 376 mill. kr i 2024. Av dette fordeles 14,8 mill. kr til Telemark.

Sentrale utgifter

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Avskrivninger	183 945	183 945	183 945	183 945
Sum sentrale utgifter	183 945	183 945	183 945	183 945

Avskrivninger i varige driftsmidler er beregnet ut fra dagens bokførte verdi og gjenværende levetid i tillegg til avskrivninger av planlagte investeringer i økonomiplanperioden.

Driftsutgifter per rammeområde

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Politisk virksomhet	40 254	41 254	40 254	41 254
Fylkesdirektør og advokatkontor	4 798	4 798	4 798	4 798
Fylkeskommunale fellesutgifter	124 707	103 281	99 790	95 048
Organisasjon og digital utvikling	107 738	107 738	107 738	107 738
Økonomi og virksomhetsstyring	92 090	92 090	92 090	92 090
Utdanning, folkehelse og tannhelse	1 328 025	1 328 025	1 328 025	1 328 025
Samferdsel	777 180	777 180	777 180	777 180
Samfunnsutvikling	157 514	157 514	157 514	157 514
Fellesfinansiering	0	0	0	0

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter per tjenesteområde	2 632 305	2 611 879	2 607 389	2 603 647

Driftsutgifter per rammeområde viser samlet budsjett for netto driftsutgifter. Lønnsoverheng og årsvirkninger av lønnsoppgjøret for 2023 samt justering av pensjonsutgiftene er innarbeidet i budsjetttrammene for seksjonene. I budsjett for 2024 er lønns- og prisvekst med totalt 4,3 % foreslått hensyntatt på felleskommunale utgifter, og forslag til fordeling vil bli lagt frem i forbindelse med økonomirapporteringer ved tertialene.

Følgende budsjettsatser er lagt til grunn i budsjettforslaget for 2024.

Finansinntekter og -utgifter

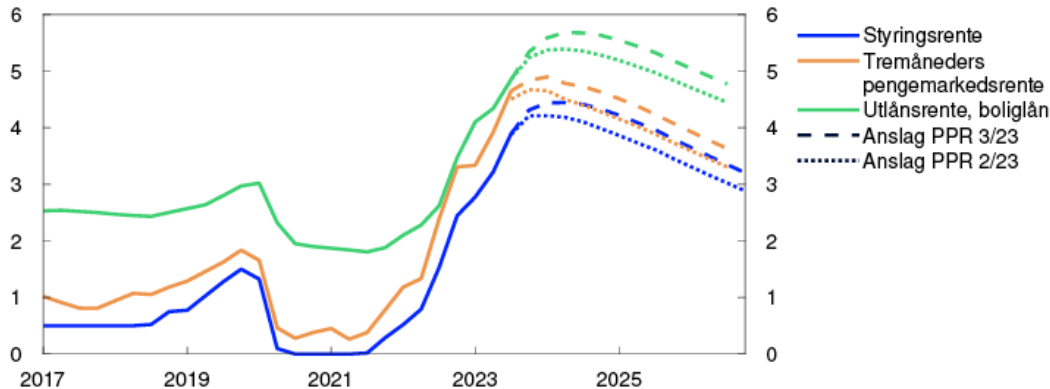
Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Renteinntekter og utbytte	-64 468	-56 157	-52 559	-51 907
Renteutgifter og andre finansutgifter	142 365	130 958	123 614	120 717
Avdrag på lån	102 617	107 186	110 935	112 687
Netto finansinntekter/finansutgifter	180 514	181 987	181 990	181 497
Finansutgifter i tjenesteområdene	0	0	0	0
Totale finansutgifter	180 514	181 987	181 990	181 497
Motpost avskrivninger	-183 945	-183 945	-183 945	-183 945

Tabellen over viser finansinntekter- og utgifter. Renteutgifter er budsjettert med 142,4 mill. kr i 2024 og reduseres til 120,7 mill. kr ved utgangen av økonomiplanperioden.

Budsjetterte renteutgifter er beregnet av grunnlagstall fra fylkeskommunens gjeldsforvalter, hvor Telemark fylkeskommune sin gjeldsportefølje, refinansieringer og nye lån er lagt til grunn. Løpende lån, refinansieringer og låneopptak forutsetter budsjetterte i 2024 på 4,6 % med avtalt marginpåslag. Det forutsettes at låneopptak gjøres på slutten av hvert år.

Budsjetterte Nibor er grunnlaget for renteutgifter i låneporteføljen og er basert på Norges Bank sin rentebane fra Pengepolitisk rapport (3/2023) per september 2023. På grunn av uforutsigbare økonomiske forhold fra 2025 er det lagt til en sikkerhetsmargin på 2 % på beregnede renteutgifter og renteinntekter.

Grunnlaget for beregning av renteinntektene i økonomiplanperioden er prognose for gjennomsnittlig bankbeholdning i Telemark fylkeskommune. Renteinntektene er beregnet med bakgrunn i eksisterende bankavtale.

Avdrag på lån er beregnet ut fra utviklingen i låneporteføljen. Årets avdrag må være innenfor lovens krav til minimumsavdrag, jmfør kommuneloven §14-18. Avdragene skal samlet være minst lik størrelsen på fylkeskommunens avskrivninger i regnskapsåret, justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på fylkeskommunens avskrivbare anleggsmidler.

Gjeldsutvikling

Renter og avdrag er basert på en total gjeld på rundt 3,1 mrd. kr ved inngangen til 2024, og som reduseres til rundt 3,0 mrd. kr ved utgangen av økonomiplanperioden.

Beløp i 1000	2024	2025	2026	2027
Lån per 01.01	2 951 843	3 053 708	3 131 786	3 082 580
Årets lånebehov	204 482	185 264	61 729	5 194
Minimumsavdrag	-102 617	-107 186	-110 935	-112 687
Lån per 31.12	3 053 708	3 131 786	3 082 580	2 975 088

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Overføring til investering	70 300	40 000	60 000	60 000
Bruk av disposisjonsfond	-70 300	-40 000	-60 000	-60 000
Avsetning til disposisjonsfond	10 488	24 937	24 920	24 652
Netto avsetninger	10 488	24 937	24 920	24 652
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenestekområdene	0	0	0	0

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Totale avsetninger	10 488	24 937	24 920	24 652

I forbindelse med behandling av Prop. 195 S (2020-2021) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet for 2021 og Innst. 600 S (2020-2021) vedtok Stortinget å gi 75,0 mill. kr til investeringsprosjekt Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen over rammetilskuddet til fylkeskommunen. Per 31. desember 2022 står midlene på disposisjonsfond. I 2023 er det budsjettetert med 4,7 mill. kr av disse midlene. For 2024 er det planlagt å bruke de resterende midlene på 70,3 mill. kr, og prosjektleder foreslår å overføre dette fra disposisjonsfondet til investeringen.

I økonomiplanen foreslås egenfinansiering av investeringer med 70,3 mill. kr i 2024, 40,0 mill. kr i 2025, 60,0 mill. kr i 2026 og 2027 med overføring fra drift til investering. Disposisjonsfondet foreslås belastet med 59,8 mill. kr i 2024, 15,1 mill. kr i 2025, 35,1 mill. kr i 2026 og 35,3 mill. kr i 2027, øvrig finansieres med frigjorte midler fra drift (netto driftsresultat).

Klimabudsjett

Introduksjon og klimamål

Klimabudsjett er et viktig styringsverktøy som skal gjøre klimaarbeidet til fylkeskommunen målrettet og oversiktlig. Klimabudsjett gir en oversikt over klimagassutslipp (heretter kalt utslipp), vedtatte klimamål, klimatiltak og prognoser for utslipp og energibruk frem mot 2030. Klimaregnskapet for Vestfold og Telemark fylkeskommune er brukt som datagrunnlag.

Fylkeskommunens klimabudsjett består av to hoveddeler: En del som viser oversikt over og prognoser for utslipp for fylket som helhet og en annen del viser utslipp og energibruk for fylkeskommunens egen virksomhet. På grunn av fylkesdelingen, har det vært spesielt krevende å beregne utslipp og energibruk for fylkeskommunens virksomhet i klimabudsjettet for 2024.

Fokuset i dette klimabudsjettet er å vise oversikt over utslipp og energibruk i nye Telemark fylkeskommune. Utslipp og energibruk er fordelt inn i tre ulike kategorier (klimafokus):

Klimafokus 1 Direkte utslipp

Når man ser på utslipp fra Telemark fylke som helhet, omfatter det utslipp fra kilder som befinner seg innenfor fylkesgrensen. Vi ser kun på direkte utslipp i omtalen av fylket.

Fylkeskommunens egen virksomhet, omfatter klimafokus 1 direkte utslipp fra kilder som er eid og kontrollert av fylkeskommunen, eksempelvis fra egen bilpark. Dette blir målt i utslipp i form av CO₂-ekvivalenter (CO₂e).

Klimafokus 2 Indirekte utslipp fra energibruk

Omfatter indirekte utslipp fra forbruk av innkjøpt energi i form av elektrisitet eller fjernvarme/-kjøling, eksempelvis til fylkeshus, vegdrift og videregående skoler. Dette blir målt i kilowattimer (kWh) og omregnet til utslipp (CO₂e).

Klimafokus 3 Indirekte utslipp fra innkjøp/anskaffelser

Omfatter indirekte utslipp fra kilder som ikke er eid og driftet av fylkeskommunen. Eksempelvis innkjøp av varer og tjenester, som innleide busser i kollektivtrafikken og tjenestereiser. Dette blir målt i utslipp av CO₂e og energiforbruk i kWh.

Det foreligger vedtatte klimamål for hvert klimafokus i Vestfold og Telemark fylkeskommune. Med bakgrunn i fylkesdelingen ber prosjektleder om å få komme tilbake med forslag til et mer egnet og revidert klimamål for Telemark fylkeskommunen sine direkte utslipp, klimafokus 1.

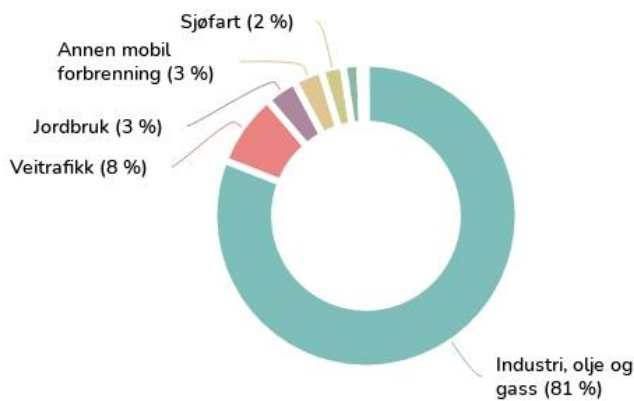
Regionalt klimagassregnskap for Telemark 2021

Fylkestinget i Vestfold og Telemark fylkeskommune vedtok i sak 17/19 følgende klimamål for direkte utslipp fra fylket som helhet:

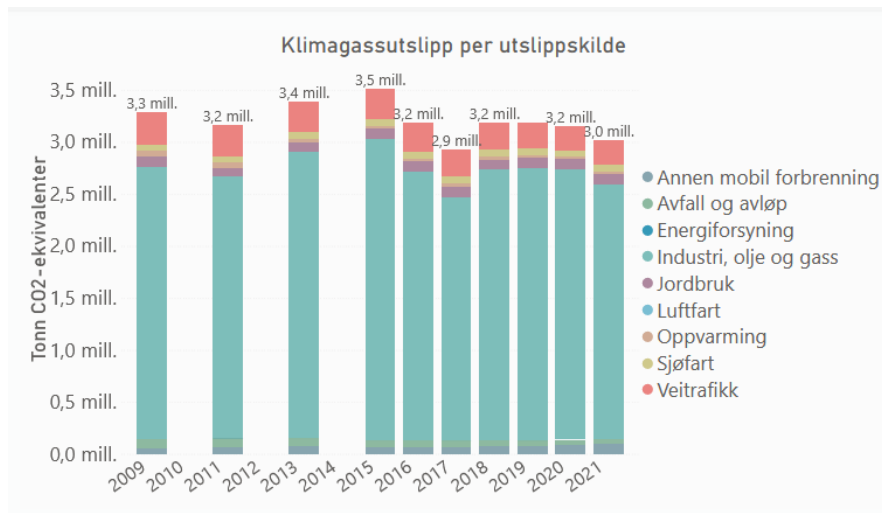
- Redusere direkte klimagassutslipp med 60 % i regionen i 2030, sammenlignet med 2009.

Prosjektleder foreslår å videreføre målet for nye Telemark fylkeskommune. For fylket samlet sett, betyr dette at det må kuttes rundt 2 millioner tonn CO₂e, noe som tilsvarer årlig utslipp fra ca. 1.200.000 bensinbiler.

Direkte klimagassutslipp i regionen lå på rundt 3.020.000 tonn CO₂e i 2021. Fra 2020 til 2021 gikk utslippene ned med cirka 4,3 %, hovedsakelig grunnet nedgang i utslipp sektorene vegtrafikk og industri, olje og gass. Øvrige sektorer hadde økning av utslipp. Fordelingen og utvikling i sektorene siden 2009 er vist i påfølgende figurer.

Klimagassutslipp i Telemark i 2021 fordelt etter sektor. Kilde: Miljødirektoratet og VT+.

Utvikling i utslipp av klimagasser i Telemark fra 2009 til 2021. Kilde: Miljødirektoratet og VT+.

Mellom 2009 og 2021 har direkte utslipp i Telemark blitt redusert med cirka 8,1 %, tilsvarende en gjennomsnittlig årlig nedgang på rundt 22.200 tonn CO₂e per år. For å nå det regionale målet om å kutte direkte utslipp med 60 % innen 2030, må takten økes slik at det kuttes 190.000 tonn hvert år frem til 2030. Hele 81 % av utslippene i fylket kommer fra industrisektoren, og vegtrafikk er nest størst med 8 %

av utslippene. Derfor vil tiltak som innretter seg mot disse to sektorene være særlig viktige for å nå klimamålet for regionen.

Fylkeskommunen har igangsatt flere målrettede tiltak mot utslipp fra vegtrafikk og industri. Eksempelvis skal fylkeskommunal kollektivtrafikk bli fossilfri fra 2026, samtidig som det i bypakkene arbeides for at økning i trafikk skal tas med sykkel, gange og kollektivtransport. Fylkeskommunen arbeider også aktivt for å fremme produksjon og distribusjon av fossilfrie energibærere som hydrogen og biogass i industri og transport samt økt produksjon av fornybar energi. Eksempelvis gjennomførte fylkeskommunen en mulighetsstudie for hydrogenproduksjon i Vestfold og Telemark i 2023. Studien avdekket blant annet egnede arealer for produksjon og distribusjon av grønt og blått hydrogen, som videre kan brukes som fossilfri innsatsfaktor i prosessindustri eller som drivstoff i vegtrafikk.

Fylkeskommunens kanskje viktigste tiltak for å nå klimamålet for regionen er Klima- og Energinettverket. Nettverket samler over 60 ulike medlemsvirksomheter i Vestfold og Telemark med et felles mål – å øke verdiskapingen og redusere klimagassutslipp. Medlemmene forpliktes blant annet til å forankre klimaarbeidet i toppledelsen, arbeide systematisk med klima- og miljøstyring og føre årlig klimaregnskap.

Noen få anlegg bærer nesten hele utslippsbyrden

Som Norges største industriregion, med om lag 6.000 ansatte, står Grenland for en betydelig andel av utslippene i landet. Rundt en femtedel av de totale industriutslippene i Norge stammer fra Telemark, hvorav 81 % av de regionale utslippene ligger i industrisektoren. De fem landbaserte industrianleggene Norcem Brevik, Yara Porsgrunn, Ineos Rafnes, Eramet Porsgrunn og Inovyn Rafnes sto i 2021 for 96 % av fylkets industriutslipp. De siste ti årene har utslippene fra industrien i Telemark ligget på rundt 2,5 millioner tonn CO₂e årlig.

Det vil være avgjørende med utslippskutt i industrien om målene skal nås. Over 100 industribedrifter i Telemark har inngått et samarbeid i teknologi- og industriklyngen «Powered by Telemark», med mål om å gjøre Grenland til verdens første klimapositive region innen 2040. Målet skal nås ved hjelp av klimanøytrale eller klimapositive teknologier, som elektrifisering, karbonfangst og -lagring, og bruk av biokarbon. Industriklyngen har utarbeidet et vegkart som beskriver hvordan dette er planlagt gjennomført. Forhold som kan stå i veien for oppnåelse av industriens klimakutt, som for eksempel kraftbalanse, nett og reguleringer, er beskrevet under «Prognoser for klimagassutslipp i Telemark fylke frem mot 2030»

Jevn nedgang i utslipp fra vegtrafikk

Utslippene fra vegtrafikk har sunket jevnt siden 2009 og har siden den tid blitt redusert med rundt en fjerdedel. Fra 2020 til 2021 ble utslippene redusert med 1,4 %. Hovedandelen av utslippene i transportsektoren skyldes personbiler, men det er også her de største utslippsreduksjonene har skjedd. Dette skyldes stadig elektrifisering av bilparken, samt reduksjon i salg av bensin og diesel, kombinert med en økning i andelen biodrivstoff i drivstoffblandingen fra 12 til 19 volumprosent. Det er forventet at reduksjonen fortsetter i årene fremover ettersom en stadig større andel av bilparken elektrifiseres og fossilfri teknologi i tungtransportsektoren modnes. Det er likevel utfordrende i flere kommuner, siden avstandene er store og tilgangen til offentlig transport er begrenset mange steder.

Noe økte utslipp fra jordbruket

I perioden mellom 2011 og 2020 har utslippene fra jordbrukssektoren økt med 17 %, og i 2021 sto jordbruk for 3 % av totalutslippet i Telemark. Utslipp fra skogbruk og annen arealbruk er ikke inkludert i disse tallene. Kun direkte utslipp er medregnet, så heller ikke binding og lagring av karbon er inkludert i utslippstallene.

Mobil forbrenning og sjøfart

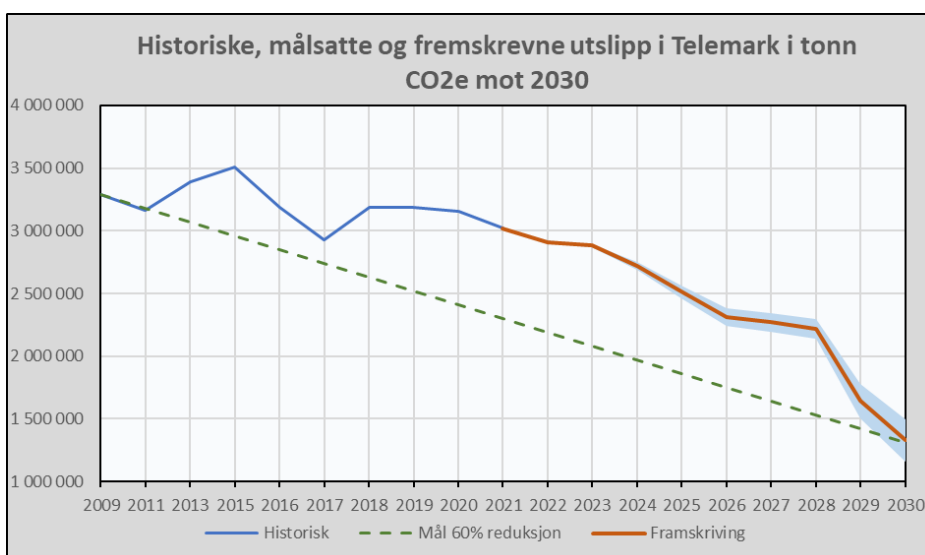
Mobil forbrenning omfatter bruk av avgiftsfri diesel og bensin til ikke-veggående motorredskaper som traktorer, anleggsmaskiner og lignende. Siden 2009 har utslippene i denne sektoren økt med 68 %, og utgjorde 3 % av totalutslippet i Telemark i 2021. Utslippene fra sjøfart var i 2021 på sitt høyeste siden man begynte registreringen, og sto for litt over 2 % i Telemark. Størsteparten kommer fra gasstankere, stykkgodsskip, kjemikalietankere og bulkskip. Passasjertrafikken står for 10 % av disse utslippene.

Andre kilder

Rundt 2 % av utslippene i Telemark stammer fra avfall og avløp, nærmere bestemt biologisk behandling og avløpsrensing. Siden 2009 har disse utslippene blitt redusert med nesten 40 %. De resterende utslippene kommer fra oppvarming av bygg, luftfart og energiforsyning.

Prognose for klimagassutslipp i Telemark fylke frem mot 2030

En referansebane beskriver fremtidig utvikling i klimagassutslippene, og er et verktøy for å vurdere den løpende progresjonen på vei mot målet som er satt for Telemark. Referansebanen tar utgangspunkt i historiske utslipp, og viser fremtidig utslippsbane gitt en rekke tiltak som vil kunne gjennomføres i årene som kommer. Referansebanen som legges frem her inneholder tiltak i industrisektoren, vegtrafikk samt sjøfart. Disse sektorene står for over 91 % av dagens utslipp.

Referansebane for Vestfold og Telemark, i tonn CO₂e per år. Grafen viser historiske utslipp i blått frem til 2021, og fremskrevne utslipp basert på identifiserte tiltak og fremskrivninger frem mot 2030 i oransje. Målframskrivning på 60 % reduksjon fra 2009 til 2030 er vist i en stiplet, grønn linje. Det blå mulighetsrommet beskriver en usikkerhetsmargin på ±10 %.

Grafen i figuren over viser at regionen er på vei mot målet om å kutte 60 % av utslippene i 2030, sammenlignet med 2009. Tiltakene i industrien bidrar til å kutte om lag 50 % av de regionale direkteutslippene. Utslippene i 2030 vil, ifølge estimater, ligge i overkant av 1,3 millioner tonn CO₂e. Dette forutsetter imidlertid at en rekke tiltak i industrien gjennomføres, og at det skjer en betydelig overgang til fossilfri transport i regionen. Diagrammet viser også at utslippsbanen ligger over målbanen hele veien frem til 2030. De samlede utslippene fra i dag til 2030 ligger dermed vesentlig høyere enn dersom regionen hadde klart å kutte utslipp tilsvarende utslippsbanen fra 2009 til 2030.

Industriklyngen Powered by Telemark sitt vegkart over utslippsreducerende tiltak er brukt som utgangspunkt i arbeidet med referansebanen for regionen. Da RHI Normag/Magnor Minerals på Herøya gikk konkurs, medførte dette utslippskutt på 90.000 tonn CO₂e inn i referansebanen. Avvikling av virksomhet er ikke i tråd med målet om verdiskaping gjennom grønn omstilling, selv om det isolert sett vil kunne minske klimautslippet i regionen. Det er ikke tatt med i beregningene mulighetene for nyetablering av industri, og dermed nye kilder til utslipp av klimagasser.

Verdens første batterielektriske, autonome containerskip, Yara Birkeland, vil gå i rute mellom Herøya i Porsgrunn og havnen i Brevik. Skipet vil erstatte 40.000 turer med dieseldrevet lastebiltransport per år, tilsvarende 1.000 tonn CO₂e. Denne er inkludert i referansebanen.

Fra og med oktober 2023 har det blitt innført omsetningskrav for biodrivstoff i sjøfart, på 6 %. Regjeringen opererer med et mål om at utslippene fra innenriks sjøfart skal halveres innen 2030. Fylkeskommunen kan bidra til å nå dette målet ved å fortsette å tilrettelegge for landstrøm i havnene samt støtte opp om hybride- og eller fossilfrie drivlinjer.

Regjeringen inngikk i 2022 en intensjonsavtale med landbruket om å kutte 5 millioner tonn CO₂e nasjonalt innen 2030. I oktober 2023 ble utslippseffektene av virkemidlene i jordbrukssektoren tallfestet for første gang nasjonalt. Fremtidig reduksjon av utslipp fra landbruk og andre utslipp er ikke kartlagt og plottet inn i referansebanen.

Utfordringsbildet – nett og kraft

Referansebanens måloppnåelse er basert på en rekke forutsetninger. De viktigste er tilstrekkelig nettkapasitet og kraftforsyning, konkurransedyktige kraftpriser samt oppbygging av verdikjeder for avkarboniserende innsatsfaktorer i industrien, som hydrogen og dets derivater.

Nettsituasjonen i fylket er av stor betydning for industriens stedlige fremtidsmuligheter. Store deler av industriens planlagte utslippskutt er avhengig av å få tilført nok elektrisitet for å gjennomføre tiltakene. En kritisk nettsituasjon har gjort at flere selskaper i senere tid har fått tilbud om tilknytning på vilkår om utkobling. I oktober 2023 ble nettselskapet Lede varslet av Statnett om at nettet er fullt. Tilnærmet all tilgjengelig kapasitet i eksisterende nett og planlagt nett i Telemark fram til 2035 er nå reservert. Alminnelig forbruk kan fortsatt tilknyttes, men industriaktører kan ikke regne med tilkobling før etter 2035. En etableringsstopp på 12 år i industrien i Grenland og Telemark grunnet manglende tilgang på kraft, er dramatisk. Dette går på bekostning av verdiskaping, sikring av arbeidsplasser, eksportinntekter og klimakutt, både regionalt og nasjonalt.

Endrede reguleringer som gir nettselskapene mulighet til å bygge ut nett i forkant av forespørsler, kombinert med økonomisk handlingsrom, kan bidra til å avbøte på nettsituasjonen. Endringer i Energiloven for å muliggjøre prioritering av nettilknytning basert på formål og samfunnsøkonomisk nytte, kan bidra til raskere oppnåelse av klimamålene.

Energikommisjonen varslet et nødvendig taktskifte for produksjon av fornybar kraft samt energieffektivisering. Kraftbalansen i vår region er utfordrende gitt den store køen av tilknytningsforespørsler som nettselskapene har mottatt. Bedre konsesjonsprosesser vil kunne avhjelpe for både kraft og nett. Slike utbygginger sliter med lokal oppslutning og aksept.

Oppbygging av verdikjeder for hydrogen og dets derivater, er også et premiss for industriens planer og klimakutt. Flere av de nevnte utfordringene vil kreve betydelig involvering og økonomisk støtte fra nasjonale myndigheter.

Utslipp og prognoser for egen virksomhet

Fylkeskommunen har vedtatt ambisiøse mål for utslipp og energibruk i egen virksomhet. Vestfold og Telemark fylkeskommunes vedtak er å kutte 70 % av direkte utslipp og redusere energibruk med 15 % i 2030, sammenlignet med 2020. Arbeidet med energireduksjon går etter planen, men utslippskuttene er problematiske å gjennomføre for nye Telemark fylkeskommune. Dette forklares nærmere i kapittelet om direkte utslipp.

Energimålet blir stadig viktigere, ettersom sparing og effektivisering av energibruk kombinert med utbygging av fornybar energi er nødvendig for å nå regionale og nasjonale klimamål. Fylkestinget har også vedtatt å fase ut all fossil kollektivtransport i 2027, samt kartlegge utslipp fra rammeavtaler og kontrakter i vegsektoren i løpet av 2023.

Fylkeskommunale busser blir fossilfrie i 2026 og rapporteringskrav på utslipp er nå innført i størsteparten av rammeavtalene og kontraktene i vegsektoren. Det vil innføres rapporteringskrav i alle kontrakter, etter hvert som de rulleres i årene som kommer.

I 2024 vil hovedfokuset være å få full oversikt over utslipp og energibruk i den nye virksomheten til Telemark fylkeskommune. Siden innkjøp og anskaffelser (klimafokus 3) står for den største andelen av utslipp (ca. 98 %), bør kartlegging og nye klimatiltak være særlig rettet mot denne kategorien. Fordeling av utslipp i 2022 fra egen virksomhet er vist i påfølgende tabell. Størsteparten av de kartlagte utslippene til fylkeskommunen stammer fra indirekte utslipp i vegsektoren, særlig fra kollektivtransport og vegutbygging.

Klimaregnskap 2022 - Telemark fylkeskommune		Utslipp 2022	Enhet	Andel av kategori
Klimafokus 1 - direkte utslipp	Brensel til oppvarming	-	tonn co2e	0,0 %
	Drivstoff	202	tonn co2e	100,0 %
	Sum direkte utslipp	202	tonn co2e	1,6 %
Klimafokus 2 - energibruk	Bygningsmasse, el	10 511 787	kWh	57,0 %
	Produksjon solenergi	-	kWh	0,0 %
	Vegdrift	4 629 046	kWh	25,1 %
	Oppvarming bygg	3 285 956	kWh	17,8 %
	Sum energibruk	18 426 789	kWh	
	Utslipp fra energibruk	325 *	tonn co2e	
Klimafokus 3 - indirekte utslipp	Avfall	92	tonn co2e	0,7 %
	Kollektiv	5 848	tonn co2e	46,6 %
	Vegdrift	2 112	tonn co2e	16,9 %
	Asfaltering	-	tonn co2e	0,0 %
	Vegutbygging	4 207	tonn co2e	33,6 %
	TT og skoleskyss	55	tonn co2e	0,4 %
	Tjenestereiser	221	tonn co2e	1,8 %
	Postkjøring	1	tonn co2e	0,0 %
	Sum indirekte utslipp	12 536	tonn co2e	98,4 %
Sum direkte og indirekte utslipp		12 738	tonn co2e	

Oversikt over klimagassutslipp og energibruk fra fylkeskommunens egen virksomhet. (*) Indirekte utslipp fra energibruk er beregnet ved å bruke [NVE sin klimadeklarasjon for fysisk levert strøm i 2022](#) og fjernkontrollen.no. I totalsummen over utslipp er energibruk holdt utenfor, og inneholder kun klimafokus 1 og klimafokus 3.

Klimafokus 1 Direkte utslipp fra egen virksomhet

Klimafokus 1 inneholder utslipp fra forbruk av drivstoff i bilparken og brensel til oppvarming i bygg. I Telemark fylkeskommune blir alle bygg varmet opp av biobrensel, fjernvarme eller elektrisitet, og de eneste direkte utslippene kommer av egne, fossildrevne kjøretøy. Prosjektleder bruker følgende resultatindikator for å følge med på utviklingen i hele bilparken:

- Andel fossilfrie biler av total personbilpark

For den samlede fylkeskommunen Vestfold og Telemark var 56 % av personbilparken fossilfri i 2022, opp fra 48 % i 2021. Tall for hvordan dette fordeler seg mellom Telemark og Vestfold er ikke tilgjengelig. Sektor for samferdsel laget en utskiftningsplan for egen bilpark i 2021, og ifølge planen vil bilparken til

sektoren være fossilfri i løpet av 2026. Fylkeskommunen eier i tillegg en rekke andre kjøretøy i virksomhetene, blant annet anleggsmaskiner på de videregående skolene. Fylkestinget vedtok i sak 178/21 følgende klimamål for direkte utslipp fra egen virksomhet:

- Fylkeskommunen skal redusere sine direkte klimagassutslipp med 70 % i 2030, sammenlignet med 2020.

Med bakgrunn i målet styres det mot et utslipp på 41 tonn CO₂e. Dette utgjør et kutt på cirka 95 tonn CO₂e, som tilsvarer årlig utslipp fra rundt 56 bensinbiler med samlet kjørelengde på 630.000 km. Sammenlignet med referanseåret 2020, har virksomheten ved utgangen av 2022 økt sine direkte utslipp med 49 %. Dette skyldes i stor grad at 2020 var et unormalt driftsår på grunn av covid-pandemien. Da klimamålet ble vedtatt gjaldt det for Vestfold og Telemark samlet. I Vestfold brukes ennå fossilt brensel til oppvarming av bygg. Dette fases ut over de neste årene og gjør at målet der vil nås. For å nå målene i Telemark er eneste alternativ å skifte ut de resterende fossildrevne kjøretøyene til utslippsfrie kjøretøy.

En stor andel av bilparken er allerede byttet ut. Det er lite hensiktsmessig, både med tanke på klima og økonomi, å øke takten på utskiftingen. Det er utslippsintensivt å produsere elektriske kjøretøy, noe som bør reflekteres i klimafokus 3 ved nyanskaffelser. Å nå en klimagassreduksjon på 70 % vil innebære at fylkeskommunen trolig må elektrifisere bilparken raskere enn det som er hensiktsmessig. Direkte utslipp står for kun 2 % av kartlagte utslipp i virksomheten til fylkeskommunen. De største utslippspostene som kollektiv, vegutbygging og vegdrift klassifiseres som indirekte utslipp siden tjenestene kjøpes inn, og er dermed i kategorien klimafokus 3. Fylkeskommunen har, som offentlig innkjøper, mulighet til å påvirke indirekte utslipp gjennom klimakrav i anskaffelser. Det vil være mer hensiktsmessig å sette klare ambisjoner for klimafokus 3 enn å fokusere på direkte utslipp.

Prosjektleder foreslår å revidere målet for direkte utslipp fra egen virksomhet, og ber om å få komme tilbake med et slikt mål.

Klimafokus 2 Energibruk i fylkeskommunale bygg og på fylkesveger

Fylkestinget i Vestfold og Telemark fylkeskommune vedtok i sak 142/22 følgende energimål:

- Telemark fylkeskommune skal redusere energibruken med 15 % i 2030, sammenlignet med 2020.

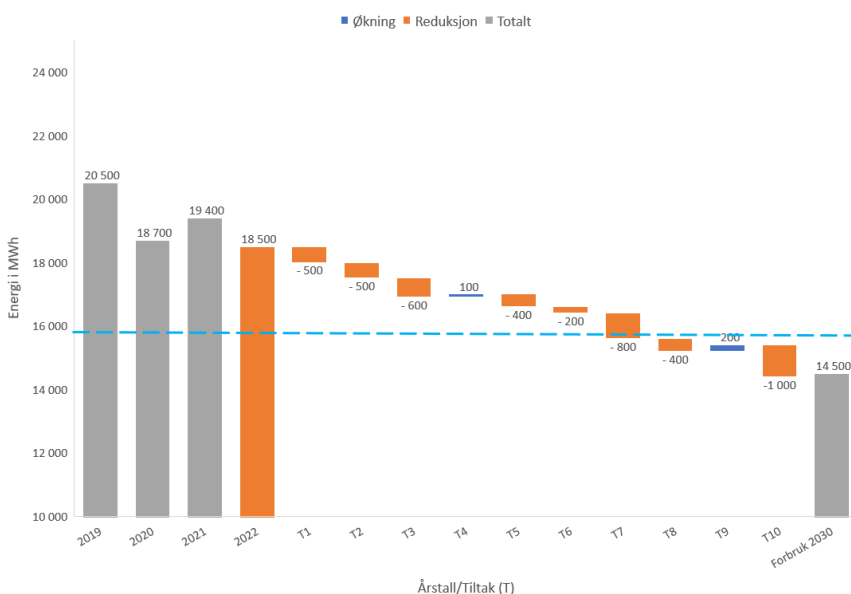
Prosjektleder foreslår å videreføre energimålet for nye Telemark fylkeskommune.

I referanseåret 2020 hadde Telemark fylkeskommune relativt lavt forbruk av energi i egen virksomhet på grunn av pandemien. Energimålet tilsvarer derfor en reduksjon i energibruk på ca. 23 %, sammenlignet med forbruket i normalåret 2019. Energimålet utgjør et kutt i årlig forbruk av energi på ca. 2,8 millioner kWh, som tilsvarer årlig forbruk til ca. 175 husstander eller 1075 elbiler. Energimålet er ambisiøst ettersom en bruker pandemi-året 2020 som referanseår, samtidig som en andel av direkte utslipp i klimafokus 1 gradvis overføres til klimafokus 2 gjennom blant annet elektrifisering av bilparken, som reduserer direkte utslipp, men øker strømforbruket. Sammenlignet med referanseåret 2020, var energibruken ca. 200 MWh lavere i 2022 (Figur 4).

Utslipp fra innkjøpt energi ble beregnet til ca. 325 tonn CO₂e i 2022. Dette utgjorde ca. 3 % av totalutslippet til fylkeskommunen. [NVE sin klimadeklarasjon for fysisk levert strøm for 2022](#) er brukt for å beregne utslipp fra forbruk av elektrisitet og fjernkontrollen.no er for å beregne utslipp fra forbruk av fjernvarme/kjøling. Utslippstallene for energibruk er valgfritt og er ikke inkludert i summen.

For å nå energimålet i 2030, skal fylkeskommunen gjennomføre en rekke tiltak for energieffektivisering og øke produksjonen av fornybar solenergi (tabell 2). Fylkestinget i Vestfold og Telemark fylkeskommune vedtok i sak 40/22 å investere 25 mill. kr til produksjon av solenergi på egne bygg som vil gi en estimert produksjon på 800 MWh i Telemark fylkeskommune. I sak 43/22 vedtok fylkestinget i Vestfold og Telemark fylkeskommune å investere 40 mill. kr i energisparende prosjekter i bygningsmassen. Prosjektene inkluderer blant annet overgang til varmepumper og energieffektive ventilasjonsanlegg. Totalt sett vil energieffektivisering, overvåking av energibruk og redusert vintertemperatur i bygg gi en reduksjon i energibruk på ca. 1.200 MWh, som tilsvarer om lag 6,5 % av total energibruk.

Dersom energitiltakene blir gjennomført til planlagt tid og i det omfang som er estimert, ser det ut til at Telemark fylkeskommune vil nå energimålet i 2030. Det styres da mot et forbruk på 15.800 MWh i 2030, sammenlignet med 18.700 MWh i 2020. Forbruk fra 2019 til 2022, planlagte tiltak og prognose for 2030 er vist i påfølgende figur og tabell.

Energiforbruk i egen virksomhet fra 2019 til 2022 og antatt energibruk i 2030 etter gjennomføring av planlagte tiltak (T) for energieffektivisering, overgang fra fossile energiløsninger og produksjon av fornybar energi. Tiltakene er listet opp med beskrivelse og estimert tidsramme i tabell 2. Turkis stiplede linje indikerer målet om 15 % reduksjon i energibruk, sammenlignet med 2020. Merk at Y-aksen starter på 10.000 MWh. Endring i MWh er estimert og avrundet til nærmeste 100 MWh.

Beskrivelse	Tiltaksnr	Besparelse i MWh/år	Tidsramme
Aktiv energioppfølging i bygg	T1	-500	2022-2030
Redusert vintertemperatur i bygg	T2	-500	2022-2030
Salg av Fylkesbakken	T3	-600	2022-2023
Ekstra etasje fylkeshuset T18, Skien	T4	100	2023
Bruksendring Seljord	T5	-400	2023
Energieffektivisering	T6	-200	2022-2023
Produksjon av solenergi	T7	-800	2023-2025
Endring i bygningsmasse Bamble VGS	T8	-400	2022-2023
Elektrifisering av bilpark	T9	200	2021-2030
Utskiftning av veglys til LED	T10	-1000	2021-2024
Sum energitiltak frem til 2030		-4100	2030

Tiltak for sparing og produksjon av energi i egen virksomhet fra og med 2021 til 2030.

Følgende målindikatorer benyttes for å følge med på utviklingen i energibruk i bygningsmassen og til drift av fylkesvegene, etter hvert som tiltak blir gjennomført:

- kWh/m²
- kWh/bruker
- kWh/km veg

Energibruk i bygningsmassen i Telemark gikk ned fra 107 kWh i 2021 til 103 kWh per m² i 2022.

Energibruk per bruker (ansatte og elever) i samlet Vestfold og Telemark gikk i samme tidsperiode ned fra 2.230 til 2.037 kWh per bruker, som utgjør en nedgang på 9 %. Denne nedgangen var en følge av aktiv energioppfølging og økt produksjon av solenergi. Det forventes en ytterligere nedgang i energibruk i bygningsmassen i 2024, ettersom arbeidet med energioppfølging skal forsterkes. Energibruk i vegdrift i Telemark gikk ned fra 13.101 kWh til 12.055 kWh per km opplyst fylkesveg i perioden 2021 til 2022. Nedgangen utgjorde 8 % og skyldtes hovedsakelig utskiftning av veglys til LED.

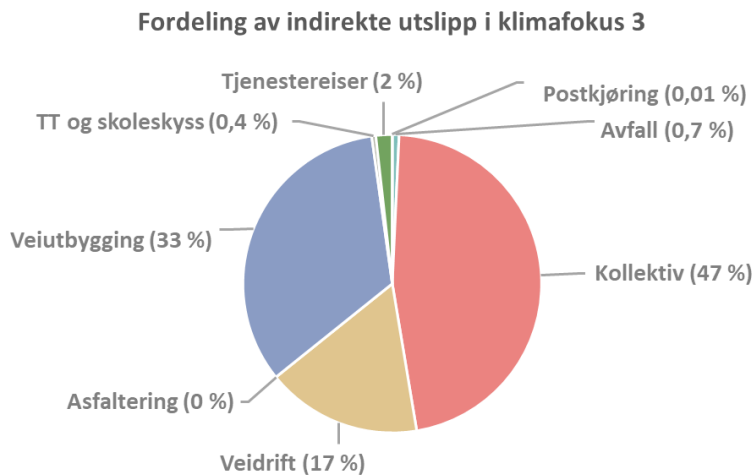
Klimafokus 3 Indirekte utslipp fra innkjøp og anskaffelser

Fylkestinget i Vestfold og Telemark vedtok i sak 142/22 følgende mål for indirekte utslipp:

- Fylkeskommunal kollektivtrafikk på veg i Telemark skal være fossilfri innen 2027, basert på teknologinøytralitet.

- Telemark fylkeskommune skal ha kartlagt klimagassutslipp forbundet med rammeavtaler og kontrakter i vegsektoren og for elevtransport, i løpet av 2024.

Prosjektleder foreslår å videreføre målene for indirekte utslipp i Telemark fylkeskommune.

Prosentvis fordeling av indirekte utslipp i kategorien klimafokus 3 fra fylkeskommunens egen virksomhet.

Utslipp og klimatiltak i sektor for samferdsel

Av de kartlagte utslippene, er kollektivtransport (47 %) den største indirekte utslippskilden i fylkeskommunens virksomhet, etterfulgt av vegutbygging (33 %) og vegdrift (17 %). Sektor for samferdsel jobber kontinuerlig med å fase inn fossilfrie busser, ettersom det er kommet forskrift om klima- og miljøkrav ved offentlige anskaffelser som krever at bybusser skal være fossilfrie innen 2025 og at øvrige busser skal oppfylle strenge krav til utslipp. Utfasing av fossile busser skjer ved rullering av kontrakter, hvor det stilles krav om fossilfrie busser. Alle fylkeskommunale busser vil være fossilfrie i 2026.

For kollektivtrafikken jobber fylkeskommunen med to målsetninger: Utslipp skal ned og antall passasjerer skal opp. Prosjektleder benytter to resultatindikatorer for å følge med på utviklingen:

- Antall km per kg CO₂e
- Antall bussreiser per kg CO₂e

I 2022 kjørte fylkeskommunale busser i Telemark 1,87 km og hadde 1,2 påstigninger per kg CO₂e. Siden fylkene har vært sammenslått er det vanskelig å anslå utviklingen i Telemark alene de siste årene. Samlet sett for Vestfold og Telemark har antall bussreiser økt fra 1,03 til 1,61 og antall km kjørt fra 1,71 til 1,88 per kg CO₂e i tidsperioden 2021 til 2022. Det vil si at flere passasjerer blir kjørt over en lengre avstand med lavere utslipp enn tidligere. Sektor for samferdsel jobber også for å få ned utslipp fra utbygging, gjennom kartlegging av utslipp og BREEAM miljøsertifisering av utbyggingsprosjekter. Samtidig har

sektoren begynt å vekte utslipp av CO₂ i kontraktanbud. Jo lavere utslipp, desto større fordel får tilbydereren i konkurransen.

Vestfold og Telemark fylkeskommune har eid 50 % av ferjeselskapene i Brevik og Kragerø. Fossilfri ferjedrift innen 2030 og en tidsplan for utskifting og modernisering av flåten ble politisk godkjent i november 2023. En elektrisk ferje ble i september satt i drift i Brevik. Slike tiltak sammen med innføring av biodrivstoff-andel på 6 % i sjøfart, med virkning fra oktober 2023 bidrar til klimakutt i ferjedriften. Ev økt fylkeskommunalt eierskap i ferjeselskapene vil dra opp utslippsbyrden knyttet til de fossile fartøyene, for Telemark fylkeskommune.

Fra 1. januar 2024 vil det trolig komme ny forskrift om klima- og miljøkrav ved offentlige anskaffelser. Endringen innebærer at klima- og miljøhensyn må/skal vektes med minimum 30 % i offentlige anskaffelser. Derfor vil trolig utslipp fra innkjøp og anskaffelser, også fra fylkeskommunen, gå ned i årene som kommer. Nedgangen er ventet å skje gradvis etter hvert som kontrakter rulleres og anbud lyses ut. Forskriftsendringene antas å ha særlig stor innvirkning på utslippene fra sektor for samferdsel, som står for størsteparten av kontraktene og rammeavtalene.

Målet om å sertifisere alle VGS og tannklinikker til Miljøfyrtårn er nesten nådd

Fylkeskommunen har mål om å sertifisere alle videregående skoler og tannklinikker som Miljøfyrtårn, for å sørge for miljø- og klimavennlig drift i egen virksomhet. For å følge fremgangen i dette arbeidet benyttes følgende resultatindikatorer:

- Andel av VGS som er sertifisert som Miljøfyrtårn
- Andel av tannklinikker som er sertifisert som Miljøfyrtårn

Ved utgangen av 2023 var 82 % av videregående skoler og 100 % av tannklinikkene sertifisert. Virksomhetene må dessuten resertifiseres hvert tredje år, for å beholde sertifiseringen. Det innebærer at virksomheten kontinuerlig må arbeide for å forbedre miljø- og klimafotavtrykket sitt.

Klimatiltak med i økonomiplanen

Fylkeskommunen har flere roller og derfor et variert samfunnsoppdrag. Organisasjonen har blant annet rolle som regional planmyndighet, offentlig innkjøper, tjenesteleverandør og tildeler av midler til forskning og utvikling. Organisasjonen arbeider derfor med et bredt spekter av klimatiltak som skal bidra til både utslippskutt og redusert energibruk i egen virksomhet og i regionen som helhet. Tiltakene det skal arbeides med i årene fremover er presentert i tiltakslisten.

Noen av tiltakene er konkrete og bidrar direkte til utslippskutt, mens andre har til hensikt å endre holdninger gjennom å bygge kompetanse som vil være nødvendig for å oppnå fremtidige kutt. Fylkeskommunen har også systematiske og strategiske tiltak som vil bidra til endring i hvordan vi planlegger og anskaffer.

Fylkeskommunens liste over klimatiltak består av to hovedkategorier. Listen over driftsmessige tiltak er tiltak som er implementert og videreføres i årlig drift. Listen over tiltak hvor fylkeskommunen bidrar som

indirekte aktør, eller hvor tiltaket bidrar til kutt i indirekte utslipp er inkludert i tiltakslisten med andre samfunnseffekter.

For øvrige tiltak som gjelder over eksempelvis ett eller noen få år henvises det til egen tabell for disse.

Driftsmessig klimatiltak

Klimatiltak	Beskrivelse av tiltak
Arbeide for bærekraftig planlegging, utforming, bygging og drift av idretts- og friluftslivsanlegg	Sette krav til miljøvennlige løsninger, redusert energibruk og bærekraft ved inngåelse av kontrakter og tildeling av midler.
FORREGION Vestfold og Telemark	Program for forskningsbasert innovasjon i næringslivet i regionene.
Regionalt forskningsfond Vestfold og Telemark	Mobilisering til økt FoU-innsats
Regional strategi for forskning innovasjon og næring	I alle relevante virkemidler; Utprøving og implementering av system for rådgivning, veiledningsmaler og evalueringskriterier for klima
Klynger og bedriftsnettverk	Utprøving og implementering av system for rådgivning, veiledningsmaler og evalueringskriterier.
Driftsstøtte til virkemiddelapparatet	Førstelinjetjeneste for bedrifter med veiledning og finansiering av FOUI. Vektlegge bærekraft i oppdragsbrev.
Klima i planlegging	Innspill til plansaker, kunnskapsdeling gjennom nettverk (Klima- og energinettverket samt plan og utvikling) og regionalt planforum
Samarbeid med Biogass Oslofjord	Stimulere til en velfungerende verdikjede for biogass i regionen
Plan & utvikling. Nettverk for å planlegge i kommunene	Stimulere, løfte og dele kunnskap om hvordan klimavennlige løsninger i arealplanlegging, transport og i by- og stedsutvikling. 400 000 medlemmer.
Klimasatsprosjekt-vegbygging	Kunnskapsbygging og reduksjon av utslipp fra vegbygging.
Redusert innetemperatur	Redusert vintertemperatur i bygg med 1 grad, gir besparelse på 1200 MWh.

Tabellen over viser klimatiltak som inngår i fylkeskommunens årlige drift. Oversikt over tiltak og aktiviteter som de ulike sektorene i Telemark fylkeskommune jobber med. Oversikten viser de tiltakene som er av permanent eller driftsmessig karakter.

Andre samfunnseffekter

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostnad 2024	Sektor	Beskrivelse
Energi-, biokull- og tjæreproduksjon ved bruk av MAP	0	Annet	Deler av prosjektet er etablert. MAP-anlegget er en pilot som er oppe og går. Endelig testing ved årsskiftet 23/24, deretter utvikling av forretningsplan.
Grønn mobilitet / GS	0	Annet	Strategier og tiltak - innvilget midler i fbm handlingsplan ATP Telemark 2015-2025 + midler fra SMM
I økende grad stille krav til bærekraft og vurdering av klimakonsekvenser ved tildeling av fylkeskommunelat tilskudd	0	Annet	Satt krav ved tildeling til NORA og fotballbaner i Raqqa.
Jobbe for bruken av alternative innfyll i kunstgressbaner	0	Annet	Stimulere bruk av alternative muligheter for innfyll i kunstgressbaner gjennom to til tre forsøksbaner med mer miljøvennlig innfyll. Vedtatt samarbeidsavtale med SIAT og NTNU.
Samarbeid med relevante aktører om bærekraftig bruk av kulturminner og kulturmiljøer som opplevelse- og turmål	0	Annet	Har arbeidet målrettet med oppbygging av kunnskap om vikingtidens ressurser og engasjert reiselivsaktører og museer. I løpet av høsten 2023 blir det arrangert fagseminarer på Eidsfoss, Skien og Borre. Innleggene blir trykt i artikkelsamlinger som styrker fagkunnskapen som er selve fundamentet for å fortelle om kulturhistorie.
Sykkelbyavtaler	250	Annet	Tre-partsavtaler mellom fylkekommune, Statens Vegvesen og kommune som varer til 2025. Midt-Telemark kommune har inngått sykkelbyavtale med VTFK og SVV i 2022. 0,25 mill. kr i årlig midler som følge av avtalen.
Søkbare midler til klyngesamarbeid	0	Annet	Tildeling fordrer satsing på grønn omstilling. Siste runde med tildelinger gjøres i HNR møtet 5.september 2023. Aktivitetene som finansieres gjelder for 2024.
Tilskuddsmidler sykkel og gange	0	Annet	Søkbare midler for de kommuner i Telemark som ikke får økonomisk støtte til slikt arbeid via Sykkelby/bygdavtaler eller gjennom Bypakker med belønningsmidler. Midlene skal bidra til å stimulere og benyttes til arbeid som bidrar til et mer attraktivt og inkluderende tilbud for gående og syklende, med økt hverdagsaktivitet og tilgjengelighet for alle. Pott for Telemark er usikker. Totalt i VTFK var potten på 900 000 årlig.

Økt oppmerksomhet om bærekraftig kultur- og naturbasert reiseliv	0	Annet	Tradisjonell produksjon av tjære fra skogsavfall. 20-30 tonn østers samles inn gjennom østersdugnaden. Disse skal fordeles til kalk som skal brukes på kulturhistoriske bygg.
Bygdepakke Midt-telemark	0	Arealbruk	Småby- og bygdepakker - innvilget midler i fbm handlingsplan ATP Telemark 2015-2025
Bymiljø Kragerø	0	Arealbruk	Småby- og bygdepakker - innvilget midler i fbm handlingsplan ATP Telemark 2015-2025
Fortetting med kvalitet	0	Arealbruk	Arbeid pågår med folkestadbyen i Fyresdal, aldersvennlig fortetting i Vinjes tre sentra og prøveboliger i Tokke m.m.
Sentrumsnære universelt utformede turveger	0	Arealbruk	Kartlagt turveg i alle 6 kommuner. Videre oppfølging av kommunene i 2024.
Småbypakke Rjukan	0	Arealbruk	Småby- og bygdepakker - innvilget midler i fbm handlingsplan ATP Telemark 2015-2025
Vern og bærekraftig bruk av internasjonalt, nasjonalt og regionalt viktige kulturminner og kulturmiljøer	0	Arealbruk	
Energieffektiviserende tiltak	0	Bygg	40 mill. kr investeres i energieffektiviserende tiltak: Installering av varmepumper, ventilasjonsanlegg m.m. Sak FT 43/22.
Klimavennlige seniorboliger i Vinje	0	Bygg	Klimavennlige boliger som bruker fornybarenergi fra mikrogridsystem, forenklete tekniske løsninger og byggemetoder. Dette gir vesentlig reduserte byggekostnader og redusert klimagassutslipp.
Strømflex	0	Energiforsyning	Utvikle styringsteknologi for å fordele effektuttaket i et lokalområde og for å avgi denne effekten til de ulike nettnivåene. Videreutvikling av teknologi og handelsplattform planlegges i Strømfleks 2. Søkt Enova om midler til Strømflex 2 i oktober 23.
Deltakelse i PyroCO2	0	Industri, olje og gass	Deltakelse i PyroCO2 et EU Horizon prosjekt, som ser på videre bruk av fanget karbon.
Bidra til økt kunnskap om bærekraftige og innovative anskaffelser i kultursektoren	0	Innkjøp	Bidra til at ulike aktører får en anskaffelsespraksis som hjelper til med å redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løsninger.

Flytter innkjøp av tanntekniske materialer fra Kina til Norge	0	Innkjøp	Uvisst om prosjektet fortsetter i 24 på grunn av fylkesdeling.
Sertifisering av reiselivs- og kulturbedrifter	0	Miljøledelse	Tilbud om gruppesertifisering Miljøfyrtårn.
Sertifisering/resertifisering av tannklinikker til Miljøfyrtårn	0	Miljøledelse	Ferdig med sertifisering i årsskiftet 23/24.
Elferje Brevik	0	Sjøfart	Elektrifisering av ferje i Brevik, 50 % eierskap
Grønne havner	0	Sjøfart	Initiert av Havnesamarbeidet. Inkluderer godshavnene i Viken, Oslo, Vestfold og Telemark og Agder.
Biogass i tungtransporten	0	Veitrafikk	Samarbeidsprosjekt mellom flere aktører i klimanettverket om å øke bruken av biogass i tungtransporten i regionen
BREEAM Infrastructure-sertifisering av fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen	440	Veitrafikk	BREEAM Infrastructure (tidligere CEEQUAL) er en sertifiseringsordning som bedømmer miljø- og bærekraftsprestasjonene til infrastruktur- og anleggsprosjekter. Sertifiseringen skal sikre en helhetlig tilnærming til vesentlige miljø og bærekraftsspørsmål og inkluderer kriterier knyttet til økonomisk, miljømessig og sosial bærekraft.
BREEAM Infrastructure-sertifisering av fv. 359 Kaste-Stoadalen	290	Veitrafikk	BREEAM Infrastructure (tidligere CEEQUAL) er en sertifiseringsordning som bedømmer miljø- og bærekraftsprestasjonene til infrastruktur- og anleggsprosjekter. Sertifiseringen skal sikre en helhetlig tilnærming til vesentlige miljø og bærekraftsspørsmål og inkluderer kriterier knyttet til økonomisk, miljømessig og sosial bærekraft.
Bystrategi Grenland, inkludert bypakke Grenland, belønningsavtale og mulig byvekstavtale	0	Veitrafikk	Regionalt forpliktende samarbeid mellom offentlige aktører om areal, transport og klima.
Fra diesel til biogass, buss fra Seljord - Skien	0	Veitrafikk	
Kartlegging av utslipp i utbyggingsprosjekter ved bruk av VegLCA	0	Veitrafikk	For å kunne sette riktige og realistiske krav til reduksjon i klimagassutslipp trengs et godt datagrunnlag med historiske data å måle mot. Etablering og utvikling av databanken er derfor avgjørende for å kunne innføre krav knyttet til klimagassutslipp i fremtidige fylkesvegprosjekter.

Klimasats: Klimavennlig masseforvaltning i anleggsprosjekter	0	Veitrafikk	Klimasatsprosjektet (som har mottatt 150.000 kr i klimasatsmidler) skal kartlegge mengde og typer masser fylkeskommunen håndterer i sine anleggsprosjekter i dag, samt mengde og typer masser som skal håndteres i kommende prosjekter. Klimasatsprosjektet vil og se på masseflyten mellom prosjektene og utrede hva som skal til for å oppnå massebalanse i prosjektporteføljen.
Kollektivtransport på fossilfri energi i Grenland	0	Veitrafikk	Grenland (K2016 - VY buss)
Nytt kvalitetssystem i kollektiv	0	Veitrafikk	Anskaffelsen er utsatt til 2025 på grunn av kapasitetsutfordringer
Prosjekt ny teknologi og smart mobilitet	0	Veitrafikk	Samarbeidsprosjekt i Byområde Grenland der smart mobilitet veilederen benyttes.
Samarbeidsprosjekt "Godskonsept Vestfold og Telemark"	0	Veitrafikk	Samarbeidsprosjekt som jobber for regionale løsninger for å flytte gods fra veg til jernbane
Samarbeidsprosjekt "Utvikling av Jyllandskorridoren"	0	Veitrafikk	Interreg ØKS-prosjekt, utvikle et mer effektivt og miljøvennlig transporttilbud
Sum	980		

Organisasjon

Visjon og verdier

«Verdi for fremtida» er fylkeskommunens visjon, og betyr at fylkeskommunen i fellesskap skal forvalte samfunnsoppdraget, ressurser, tradisjoner og kvaliteter for Telemark. I fylkeskommunen jobber dyktige medarbeidere sammen for å utvikle og levere verdifulle tjenester for alle i fylket vårt. Vi er opptatt av å skape et arbeidsmiljø der kompetanse og erfaring brukes og deles. Sammen med innbyggerne, brukerne og samarbeidspartnerne våre skal vi finne gode og bærekraftige løsninger som bidrar til å gjøre Telemark til et attraktivt fylke i dag og i framtida. Som organisasjon har vi stort fokus på etikk og verdier. For å nå visjonen «Verdi for fremtida» er vi avhengig av at våre valg og handlinger er basert på felles verdier. Telemark fylkeskommune skal kjennes igjen i kompetanse, samarbeid og åpenhet. Sammen med våre medarbeider- og lederprinsipper, gir det føringer for vårt arbeid. Dette verdigrunnlaget skal være en del av arbeidshverdagen for oss alle. Det skal prege vår kultur og vårt arbeidsmiljø.

Organisering

Administrasjonen er organisert i fem stab- og sektorområder som ledes av en fylkessjef som representerer fylkesdirektøren i hierarkiet. Stab- og sektorområder er delt i seksjoner og virksomheter hvor seksjons- og virksomhetsleder rapporterer direkte til fylkessjef. Seksjons- og virksomhetslederne har fag-, personal- og økonomiansvar. I seksjoner som har teamleder og klinikkledere har disse fag-, personal- og økonomiansvar og rapporterer til seksjonsleder.

Fylkesdirektørens ledergruppe er kommunens øverste administrative ledelse, og består av fylkesdirektør og fem fylkessjefer.

Årsverk

Figuren under viser ansattberegning etter alder, kjønnsfordeling og stillingsstørrelse for nye Telemark fylkeskommune per 1. januar 2024.

Telemark fylkeskommune		
Antall ansatte	1 734	
Gjennomsnittsalder	47,4	
Gjennomsnittsstilling i %	88,50 %	
Antall kvinner	1 057	
Gjennomsnittsalder	47,1	
Gjennomsnittsstilling i %	87,50 %	
%- andel av totalt ansatte	61 %	
Antall menn	677	
Gjennomsnittsalder	47,9	
Gjennomsnittsstilling i %	89,90 %	
%- andel av totalt ansatte	39 %	

Arbeidsgiverstrategi

Telemark fylkeskommune skal ha en fremtidsrettet, brukervennlig og kostnadseffektiv organisasjon som støtter opp om fylkeskommunens oppdrag som en bærekraftig tjenesteleverandør og samfunnsutvikler.

Det fordrer en organisasjon som evner å møte fremtidens utfordringer. Vi må sørge for videreutvikling, ta inn nye arbeidsprosesser, og sikre effektiv ressursutnyttelse. Videre skal fylkeskommunen ivareta brukerperspektivet, slik at det utvikles brukervennlige løsninger som møter behovene både til innbyggerne, brukere, politikere og medarbeidere i organisasjonen.

Heltidskultur

Telemark fylkeskommune skal etablere en heltidskultur, og innføre heltid som det normale for driften. Å utvikle en heltidskultur handler om organisasjonsendring med politisk vilje, tydelig ledelse, engasjerte tillitsvalgte og ansatte som jobber for samme mål i samme retning.

Nærvær og sykefravær

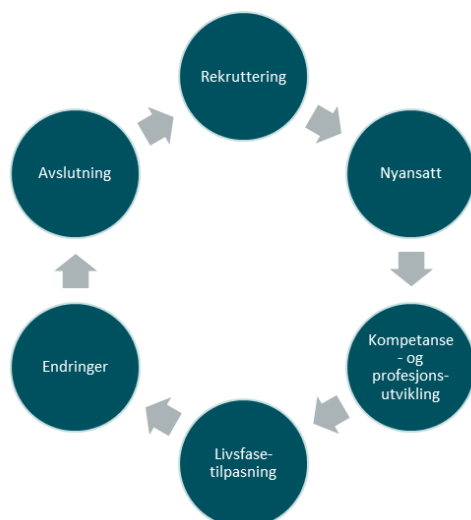
Telemark fylkeskommune arbeider systematisk for å redusere sykefraværet og for gode, helsefremmende arbeidsmiljøer. Økt jobbnærvær er ett strategisk mål for fylkeskommunen. Måltallet på nærvær er 95 %. Det krever at det jobbes godt med de som er på jobb. Slik øker vi nærværet og forebygger fraværet. God sykefraværsoppfølging er viktig, og bidrar til at medarbeiderne kommer tilbake på jobb så raskt som mulig. Arbeidet bygger på intensjonene i den nasjonale avtalen om et inkluderende arbeidsliv.

Fylkeskommunen er avhengig av alle medarbeidere. Et høyt nærvær og medarbeidere som opplever mestring og motivasjon bidrar til samfunnsoppdraget. Et godt nærværarbeid henger sammen med lederoppgaver som god rekruttering, oppfølging av nyansatte, hverdagsledelse og et bevisst forhold til kompetanseutvikling. Lederprinsippene våre som er motiverende, tilgjengelig og tydelig, skaper forutsigbarhet og trygghet blant annet ved at lederen skal se sine ansatte og skape gode relasjoner ved å verdsette, involvere og utfordre. Når medarbeiderne trives med sine oppgaver og opplever et godt arbeidsmiljø (hvordan vi planlegger, organiserer og utfører arbeidet), virker det forebyggende.

Oppfølgingen skal starte tidlig og tett uavhengig av sykefraværsgrad. Medarbeiders funksjonsevne og hva man kan klare tross sykdom, står sentralt. I Fylkeskommunen er det definert en rekke tiltak i arbeidet med sykefraværsoppfølging. Vi har per nå 20 ulike tiltak i verktøykassa, og jobber kontinuerlig for å vurdere hvilke tiltak som vil fungere best til ulike utfordringer.

Medarbeiderreiser

For Telemark fylkeskommune handler medarbeiderreisen om hvordan vi tiltrekker oss, rekrutterer, utvikler og beholder viktig kompetanse. Medarbeiderreisen omfatter alle faser i en arbeidskarriere.

Brukerbehov og digitalisering

Telemark fylkeskommune vil fornye sin digitaliseringsstrategi opp mot regjeringens «Én digital offentlig sektor: Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019-2025». Fokuset er at digitaliseringen av offentlig sektor skal gi en enklere hverdag for innbyggere, næringsliv og frivillig sektor gjennom bedre tjenester, mer effektiv ressursbruk i offentlige virksomheter, og legge til rette for produktivitetsøkning i samfunnet.

Hensikten med strategien er å understøtte digital transformasjon i hver enkelt virksomhet, og i offentlig sektor som helhet.

Pådriver for nye løsninger, der teknologi kan gjøre en forskjell.

Gjennom teknologi og digitalisering skal vi videreutvikle og tilrettelegge digitale løsninger tilpasset brukerbehovene til innbyggerne og ansatte. For å få dette til kartlegger vi brukerreiser, digitaliserer skjemaer og automatiserer og effektiviserer tidkrevende arbeidsprosesser. Vi har virksomhetsforståelse, kompetanse og verktøy for god prosjektstyring og hjelper fag og teknologi sammen slik at vi kan utvikle nye innovative løsninger til det beste for innbyggerne i Telemark. Samtidig som vi ivaretar en trygg digital hverdag for våre brukere med fokus på informasjonssikkerhet i alle leveranser.

Investeringer i økonomiplanen

Investeringer i varige driftsmidler utgjør 676,2 mill. kr i 2024. Investeringsnivået er noe høyere enn normalt og skyldes blant annet splittelse av Vestfold og Telemark fylkeskommune. Nye Telemark fylkeskommune har en større andel av pågående prosjekter som må fullføres i 2024. I 2024 skal det vedtas nytt handlingsprogram på fylkesveg, dette er ikke innarbeidet i økonomiplanperioden.

Størst del av investeringene i 2024 er på eiendom og på fylkesveg. I planperioden skal det investeres for 1 672,9 mill. kr, hvor de største prosjektene er Fv. 359 Kaste – Stoadalen, Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase og Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole. Prosjektleder foreslår to nye kritiske investeringsprosjekter i 2024, Eidsborgkleivane og Fv. 37 Kirkevold bru. Nærmere omtale av investeringsprosjektene er med i sektorenes kapitler.

Investeringstabell for fylkeskommunen samlet

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2024	2025	2026	2027	2024-27
Organisasjon og digital utvikling					
Investering IT	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Sum Organisasjon og digital utvikling	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Økonomi og virksomhetsstyring					
Investering bygg	15 000	15 000	15 000	15 000	60 000
Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole	15 000	122 000	60 000	0	197 000
Solenergi fylkeskommunale bygg FT-sak 40/22	15 000	0	0	0	15 000
Utbygging av Bamble videregående skole	2 000	0	0	0	2 000
Sum Økonomi og virksomhetsstyring	47 000	137 000	75 000	15 000	274 000
Utdanning, folkehelse og tannhelse					
Investering skole	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000
Investering tannhelse	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Sum Utdanning, folkehelse og tannhelse	6 000	6 000	6 000	6 000	24 000
Samferdsel					
Bruprosjekter	29 094	10 100	0	0	39 194
Bypakke Grenland fase 1	43 130	0	0	0	43 130
Bypakke Grenland fase 2	0	38 000	38 000	38 000	114 000
ENØK LED veglys Vestfold og Telemark	2 800	0	0	0	2 800
Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase	192 800	245 100	86 400	3 726	528 026
Fv. 359 Kaste - Stoadalen	193 700	129 700	544	0	323 944
Fv. 45 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås	22 578	0	0	0	22 578
Investering kollektiv	10 750	3 625	10 000	0	24 375
Investering utstyr samferdsel	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Kollektivtiltak	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Oppgradering	37 244	17 900	0	0	55 144
Planlegging etter Plan- og bygningsloven	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
Skredsikring	58 400	7 929	0	0	66 329
Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl. E18)	7 800	35 300	18 215	0	61 315
Trafikksikkerhet	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2024	2025	2026	2027	2024-27
Øvrig fylkesveg	2 150	2 150	2 000	2 000	8 300
Sum Samferdsel	614 947	504 304	169 659	58 226	1 347 136
Samfunnsutvikling					
Investering Samfunnsutvikling	1 750	0	0	0	1 750
Sum Samfunnsutvikling	1 750	0	0	0	1 750
Fellesfinansiering					
Fellesfinansiering	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Sum Fellesfinansiering	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Sum	676 197	653 804	257 159	85 726	1 672 886

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Investeringer i varige driftsmidler	674 697	652 304	255 659	84 226
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 500	1 500	1 500	1 500
Sum finansieringsbehov	676 197	653 804	257 159	85 726
Kompensasjon for merverdiavgift	-122 795	-118 719	-46 530	-15 329
Tilskudd fra andre	-193 920	-285 200	-72 400	-3 400
Salg av varige driftsmidler	-30 000	0	0	0
Bruk av lån	-204 482	-185 264	-61 729	-5 497
Overføring fra drift	-70 300	-40 000	-60 000	-60 000
Bruk av bundne investeringsfond	-3 200	-23 121	-15 000	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-51 500	-1 500	-1 500	-1 500
Sum finansiering	-676 197	-653 804	-257 159	-85 726
Sum finansieringsbehov	676 197	653 804	257 159	85 726
Sum finansiering	-676 197	-653 804	-257 159	-85 726
Udekket finansiering	0	0	0	0

Tabellen oversikt investering og finansiering, viser samlet investeringsbehov og hvordan dette er finansiert. Samlede investeringer for 2024-2027 er 1 672,9 mill. kr, hvorav investeringene i 2024 er 676,2 mill. kr.

De største finansieringskildene er i 2024 bruk av lån på 204,5 mill. kr, tilskudd fra andre med 193,9 mill. kr og merverdiavgiftskompensasjon på 122,8 mill. kr. Tilskudd fra andre består av øremerkede investeringstilskudd, andre tilskudd og bompenger. Det budsjetteres med salg av bygg på 30,0 mill. kr, 3,2 mill. kr i bruk av bundne investeringsfond og 51,5 mill. kr i bruk av ubundne investeringsfond, salg av Fylkesbakken. Det budsjetteres med 70,3 mill. kr i overføring fra drift til investering, som er en del av finansiering av investeringsprosjekt Fv. 353 Rugtvedt – Surtebogen.

Fylkeskommunens tjenesteområder

Politisk virksomhet

Omtale

Fylkeskommunen er en politisk styrt organisasjon. Fylkestinget er det øverste folkevalgte organet og fylkeskommunens øvrige politiske organer utgår fra fylkestinget. Den politiske ledelsen består av fylkesordførere og fylkesvaraordførere, sammen med lederne for de fire hovedutvalgene.

Omtale av rammeoversikt

Utgangspunktet for budsjettrammen er en videreføring av opprinnelig budsjett 2023 med tilhørighet til Telemark fylkeskommune. I tillegg videreføres politiske vedtak fra 2023 i forbindelse med vedtatt statsbudsjett og revidert nasjonalbudsjett 2023, samt omfordelinger for å hensynta nyetablert organisasjonsstruktur.

Konsekvensjustert budsjettramme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Årsbudsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	29 754	29 754	29 754	29 754
Konsekvensjustert ramme	29 754	29 754	29 754	29 754
Nye tiltak				
Møte- og reisekostnader for politisk ledelse og utvalg	6 500	6 500	6 500	6 500
Tilskudd til politiske partier	4 000	4 000	4 000	4 000
Valguttgifter	0	1 000	0	1 000
Sum Nye tiltak	10 500	11 500	10 500	11 500
Nye tiltak og realendringer	10 500	11 500	10 500	11 500
Ramme 2024-2027	40 254	41 254	40 254	41 254

Nye tiltak

Møte- og reisekostnader for politisk ledelse og utvalg

Prosjektleder foreslår å øke driftsrammen for politisk ledelse og politiske utvalg med 6,5 mill. kr. Utgiftene går til utøvelse av politisk aktivitet og gjennomføring av politiske møter i henhold til forslag til møtekalender for 2024.

Tilskudd til politiske partier

Prosjektleder foreslår å etablere en driftsramme for tilskudd til politiske partier med 4,0 mill. kr.

Valgutgifter

Prosjektleder foreslår å videreføre budsjettmidler for gjennomføring av valg annethvert år med 1,0 mill. kr i årene 2025 og 2027.

Driftsbudsjett

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Politisk ledelse og politiske utvalg	30 674	31 674	30 674	31 674
Kontrollutvalg	5 580	5 580	5 580	5 580
Tilskudd til politiske partier	4 000	4 000	4 000	4 000
Sum	40 254	41 254	40 254	41 254

Omtale av driftsbudsjett per seksjon

Politisk virksomhet er et overordnet budsjettområdet der kostnader til godtgjørelse og drift er samlet, samt kostnader til kontrollutvalget og tilskudd til politiske partier.

Fylkesdirektør og advokatkontor

Omtale

Fylkesadvokatkontoret er et internt og sektoruavhengig advokatkontor, og skal bidra til å fremme rettssikkerhet og kvalitetssikring, forebygge tvister og håndtere juridiske saker profesjonelt og effektivt. Advokatene skal gi uavhengige juridiske råd til alle deler av virksomheten.

Omtale av rammeoversikt

Utgangspunktet for budsjettammen er en videreføring av opprinnelig budsjett 2023 med tilhørighet til Telemark fylkeskommune. I tillegg videreføres politiske vedtak fra 2023 i forbindelse med vedtatt statsbudsjett og revidert nasjonalbudsjett 2023, samt omfordelinger for å hensynta nyetablert organisasjonsstruktur.

Konsekvensjustert budsjettamme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Årsbudsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	4 798	4 798	4 798	4 798
Konsekvensjustert ramme	4 798	4 798	4 798	4 798
Ramme 2024-2027	4 798	4 798	4 798	4 798

Driftsbudsjett

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Fylkesdirektør	2 190	2 190	2 190	2 190
Fylkesadvokatkontor	2 608	2 608	2 608	2 608
Sum	4 798	4 798	4 798	4 798

Omtale av driftsbudsjett per seksjon

Budsjettområdet for Fylkesdirektør og advokatkontoret består hovedsakelig av lønn- og personalkostnader.

Fylkeskommunale fellesutgifter

Omtale

Fylkeskommunale fellesutgifter samler utgifter som pensjon, andre sentrale avsetninger, og ulike konsernutgifter for fylkeskommunen som ikke kan allokere til støtte- eller tjenestesektorer på grunn av utgiftenes natur. Samlet netto driftsramme for fylkeskommunale fellesutgifter er 124,7 mill. kr i 2023.

Omtale av rammeoversikt

Utgangspunktet for budsjetttrammen er en videreføring av opprinnelig budsjett 2023 med tilhørighet til Telemark fylkeskommune. I tillegg videreføres politiske vedtak fra 2023 i forbindelse med vedtatt statsbudsjett og revidert nasjonalbudsjett 2023, samt omfordelinger for å hensynta nyetablert organisasjonsstruktur.

Konsekvensjustert budsjetttramme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Årsbudsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	20 739	29 313	30 322	43 080
Konsekvensjustert ramme	20 739	29 313	30 322	43 080
Nye tiltak				
Deflatorkompensasjon - lønnsoppgjør 2024	54 534	54 534	54 534	54 534
Deflatorkompensasjon - Prisvekst 2024	44 434	44 434	44 434	44 434
Driftstilpasninger i planperioden	0	-25 000	-29 500	-47 000
Til disposisjon for Fylkestinget	5 000	0	0	0
Sum Nye tiltak	103 968	73 968	69 468	51 968
Nye tiltak og realendringer	103 968	73 968	69 468	51 968
Ramme 2024-2027	124 707	103 281	99 790	95 048

Nye tiltak

Deflatorkompensasjon - lønnsoppgjør 2024

Prosjektleder foreslår å sette av 54,5 mill. kr til lønnsoppgjør ihht. til prognoser i statsbudsjettet på 4,9 %.

Deflatorkompensasjon - Prisvekst 2024

Prosjektleder foreslår å sette av 44,4 mill. kr til prisvekst basert på forutsetningen i statsbudsjettet om en forventet prisvekst i 2024 på 3,4 %. Prosjektleder har i budsjettforslaget for 2024 vurdert det

hensiktsmessig å hensynta dette som en sentral avsetning og vil komme tilbake til fylkestinget med forslag til fordeling til seksjoner i forbindelse med tertialrapporteringene i 2024.

Driftstilpasninger i planperioden

Prosjektleder ser behov for å etablere et bærekraftig driftsnivå for nye Telemark fylkeskommune, sett i sammenheng med overordnede rammebetingelser. Prosjektleder finner det nødvendig å bruke 2024 som et tilpasningsår.

Til disposisjon for Fylkestinget

Prosjektleder foreslår å stille 5,0 mill. kr frie budsjettmidler til disposisjon for fylkestinget.

Driftsbudsjett

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Fellesutgifter	113 968	83 968	79 468	61 968
Pensjon	10 739	19 313	20 322	33 080
Sum	124 707	103 281	99 790	95 048

Omtale av driftsbudsjett per seksjon

Fellesutgifter

Sentralt område for fylkeskommunale fellesutgifter og sentrale avsetninger. Fellesutgifter utgjør midler til fylkestingets disposisjon, uforutsette utgifter og foreslåtte avsetninger for defaultkompensasjon for lønns- og prisvekst i henhold til forutsetningene fra Statsbudsjettet. Prosjektleder ser behov for å bruke året 2024 til å etablere et bærekraftig driftsnivå for nye Telemark fylkeskommune, sett i sammenheng med overordnede rammebetingelser, og hensyntar dette i økonomiplanen som en del av sentrale fellesutgifter.

Pensjon

Sentral avsetning for pensjonsutgiftene utgjør 10,7 mill. kr i 2024, og øker utover økonomiplanperioden. Differansen mellom pensjonsutgiftene i sektorområdene og prognosene fra henholdsvis KLP og SPK per år i økonomiplanen, er hensyntatt på budsjettområdet under fylkeskommunale fellesutgifter, og fordeles seg mellom de forskjellige ordningene som vist i påfølgende tabell.

Beløp i 1000	2024	2025	2026	2027
Avsatt margin for pensjonsutgifter	5 000	5 000	5 000	5 000
KLP inkl. AGA	22 668	28 791	27 279	37 443

Beløp i 1000	2024	2025	2026	2027
SPK inkl. AGA	-16 930	-14 478	-11 957	-9 363
Total	10 739	19 313	20 322	33 080

Organisasjon og digital utvikling

Omtale av stabsenhet

Stabsenheten ivaretar fylkeskommunens oppgaver for organisasjon- og arbeidsmiljø og har videre ansvar for alle digitale tjenester internt og eksternt, kommunikasjon og arkivtjenester. Stabsenheten har en samlet netto driftsramme på 107,7 mill. kr.

HR

HR skal bidra til at nye Telemark fylkeskommunene blir en effektiv og faglig sterk organisasjon og en attraktiv arbeidsgiver. Seksjonen skal lede kulturbyggingsprosjektet for nye Telemark der verdiene, kompetanse, samarbeid og åpenhet til grunn for arbeidet med kulturbygging og organisasjonsutviklingen vil ligge. Prosjektet vil omhandle mottaksprogram for nye medarbeidere og ledere, lederutvikling, kompetanseheving, arbeidsmiljø, møtearenaer og sosiale settinger. I tillegg skal seksjonen jobbe frem en HR-strategi hvor rekruttering og arbeidsgiverstrategi er viktige elementer. Det er ønskelig å bruke rekruttering som en strategi for organisasjonsutvikling og omdømmebygging i nye Telemark. Det er derfor avgjørende at HR sammen med lederne sørger for arenaer for vurdering av praksis, kunnskapsdeling og trening på nye ferdigheter. Godt medarbeiderskap bygges når egen arbeidsplass brukes som treningsarena. Seksjonen skal støtte lederne i dette arbeidet gjennom metodikk, verktøy og prosesser.

Seksjonen skal sikre medarbeideres rettigheter og arbeidsgivers lovpålagte oppgaver. Seksjonen skal bistå og veilede fylkeskommunens ledere i enkeltsaker, ved arbeidsmiljøutfordringer og i omstillingsprosesser. Seksjonen skal også bidra til korrekt rekruttering og avslutning av arbeidsforhold, og skal også på en profesjonell måte håndtere omplassering og eventuell overtallighet. Budsjettmessige krav til effektivisering og omstilling vil kreve ekstra ressurser innen lederstøtte og lederutvikling.

Grunnlagsdata i lønn- og personalsystemene sørger for at ansatte får tilganger til felles- og fagsystemer. Seksjonen er ansvarlig for lønnskjøring for fem selskaper i tillegg til fylkeskommunen. Seksjonen sørger for at ansatte får utbetalt riktig lønn og melder kontinuerlig inn pensjonsgrunnlag for senere utbetaling fra folketrygden og tjenestepensjon. Dataene benyttes til statistikk og analyse som grunnlag for strategiske beslutninger i organisasjonen og i nasjonal statistikk om arbeidsgiverrelaterte forhold. Dataene er også en viktig forutsetning for beregning av lønnsutgifter i budsjett- og økonomiplanen.

Seksjonen skal i 2024 bygge opp en sikkerhets- og beredskapsorganisering for Telemark fylkeskommune. Det skal gis bistand til lokale beredskapsøvelser som inkluderer felles forberedelse, gjennomføring, evaluering og erfaringsdeling.

I tillegg skal seksjonen bygge opp en HMS-organisering for vår organisasjon og drifte arbeidsmiljøutvalg, sørge for rutiner og være rådgivende for virksomheter og ledere i organisasjonen innen HMS området. Seksjonen har ansvar for det systematiske samarbeidet med bedriftshelsetjenesten og NAV Arbeidslivssenter. Meldte avvik innen helse, miljø og sikkerhet skal følges opp. Seksjonen har i samarbeid

med sektorene og virksomhetene ansvar for forebyggende og skadebegrensende tiltak. Meldte personskader saksbehandles og meldes til forsikringselskapet.

Seksjonen har ansvar for de systematiske samarbeidsmøtene med arbeidstakerorganisasjonene og vernetjenesten og for partenes samarbeid om arbeidsmiljø i arbeidsmiljøutvalg. I tillegg til egne medarbeidere har sektoren budsjett- og koordineringsansvar for frikjøp av hovedtillitsvalgte og fylkeshovedverneombud.

Digitale Tjenester

Med sterkt utviklingsfokus skal seksjon digitale tjenester bidra til at brukerbehovene blir sett og forstått, bistå med alt fra brukerstøtte, tekniske tjenester til metodikk og verktøy. Seksjonen skal identifisere og løse behov på tvers av fagområder, utvikle innovative løsninger og sikre helhet og sammenheng i utviklingsarbeidet. Samtidig skal seksjonen også levere IT-infrastruktur som sikrer en trygg, robust og forutsigbar digital hverdag, med brukerne i fokus. Ansatte i digital støtte bistår brukerne i deres digitale hverdag og støtter opp under tjenesteproduksjonen til alle fylkeskommunens virksomheter. I 2023 ble det håndtert 55.000 saker sakssystemet.

Informasjonssikkerhetsarbeidet i form av både GDPR/personvern og tekniske arbeid er en omfattende del av seksjonens arbeidsoppgaver, og med en sterk økning i digitale angrep blir forsvarsmekanismer og døgnkontinuerlig beredskapsvakt en del av hverdagen.

Seksjonen er inndelt i fire team. Tre team med digital støtte, fordelt på tre geografiske områder med ansatte og lærlinger på alle de videregående skolene og fylkeshuset. Ett team for Teknologi og utvikling, med tyngre tekniske ressurser, arkitekter og utviklere. Og en gruppe ansatte organisert direkte under seksjonsleder med prosjektmetodikk, innovasjon og informasjonssikkerhet/GDPR/personvern-kompetanse.

Seksjonen er stolt av å ha 18 lærlinger og faglige ledere som hvert år bruker sin kompetanse for å utdanne ungdom i både fag og yrkeslivet.

Digitale tjenester leverer brukerstøtte, informasjonssikkerhet, innovasjons og prosjektmetodikk. I tillegg leveres teknisk infrastruktur til alle fylkeskommunens ca. 60 virksomhetssteder fra Rjukan til Kragerø. Leveransen inneholder alt fra trådløst nett, klientutstyr for ansatte og elever, ca. 300 fagsystemer med tilhørende integrasjoner, servere, skytjenester, sensorer langs veg, infrastruktur til røntgenmaskiner og egenutviklede løsninger.

I 2024 vil seksjonen fremdeles bruke mye ressurser på delingsarbeidet. Som et risikoreduserende tiltak blir ikke ansatte på skolene og 17.000 elever flyttet fra Vestfold og Telemark fylkeskommune og til Telemark/Vestfold fylke før i august 2024. Dette er krevende aktiviteter som må kompenseres slik at daglig drift og sikkerhet kan opprettholdes samtidig som delingsarbeidet pågår. Mange av fylkeskommunens digitale løsninger må forvaltes videre, parallelt med at nye for både Telemark FK og Vestfold FK er etablert, det gir mye merarbeid og det koster mer lisenser å ha tre løsninger enn å ha en.

Kommunikasjon, analyse og arkiv

Seksjon kommunikasjon, analyse og arkiv bidrar til at Telemark fylkeskommune har kompetente fellestjenester som støtter opp under de viktige tjenestene ut til befolkningen i Telemark. Seksjonen har overordnet ansvar for det kommunikasjonsfaglige arbeidet i fylkeskommunen. Det inkluderer omdømme, strategisk kommunikasjon, mediehåndtering, visuell profil, drift og utvikling av digitale kanaler, samt samarbeid med flere partnere og målgrupper, både eksternt og internt.

Seksjonen skal utvikle kunnskap om fylket for å støtte fylkeskommunens rolle som regional samfunnsutvikler og formidle statistikk, analyser og kart om befolkning, klima, næringsliv og andre samfunnsområder. Seksjonen samarbeider tett med de ulike fagmiljøene, bidrar til kunnskapsbasert forvaltning, og gir best mulig kunnskapsgrunnlag for politiske prioriteringer. Kunnskapen skal gi merverdi for både innbyggere, kommuner, næringsliv og for fylkeskommunen selv.

Gjennom et godt arkiv skal seksjonen bidra til en åpen og transparent fylkeskommune, og sikrer at informasjon er tilgjengelig for ettertiden. Seksjonen ivaretar det samlede arkivansvaret i fylkeskommunen, det vil si at seksjonen utfører sentrale arkivtjenester for alle sektorer og virksomheter, utvikler digitale løsninger og bidrar med arkivfaglige råd og veiledninger.

Ambisjoner

HR

Fylkeskommunen er en av de største arbeidsgiverne i fylket og skal være et attraktivt førstevalg for jobbsøkere. Fylkeskommunen skal være en profesjonell organisasjon med muligheter for den enkelte medarbeider. Faglig sterke medarbeidere og ledere skal samhandle til det beste for brukerne. Sektoren skal støtte strategisk ledelse og bidra til medvirkning og utvikling. I 2024 skal det også implementeres nytt HR- og økonomisystem for hele organisasjonen. Nye systemer skal bidra til mer effektive arbeidsprosesser, bedre grunnlag for beslutninger og være et enklere verktøy for ledere og medarbeidere i HR-relaterte oppgaver. Implementeringen må sees i sammenheng med kulturbyggingsprosjektet og det er et uttalt mål å få gevinster i form av bedre prosesser og datakvalitet, digitalisering og effektivisering av arbeidet.

I dette vil det også ligge mye lederutvikling og kompetanseheving hos både ledere og medarbeidere.

Digitale tjenester

Planlagte og strategiske utviklingsprosjekter og linjeaktiviteter har vært sterkt preget av delingsarbeidet i 2023, og slik vil det også prege 2024. Det er med bakgrunn i at skolene ikke flyttes digitalt over til nye fylkeskommuner før i august 2024. Noen utviklingsprosjekter vil gjennomføres for å ikke miste digitaliseringsstakten vi hadde i forkant av delingsvedtaket.

Daglig drift og sikkerhet skal ivaretas på akseptabelt nivå også mens delingsarbeidet pågår. Informasjonssikkerhetsarbeidet øker kraftig i kompleksitet og ressursbehov, hvor ambisjonen er å levere en digital verktøykasse for alle fylkeskommunens brukere på en sikker måte, uten at det går på bekostning av brukeropplevelsen.

Kommunikasjon, analyse og arkiv

Telemark fylkeskommune skal støttes med tjenester fra seksjonen som bidrar til en positiv oppstart og gir god samhandlingsevne om samfunnsoppdraget med hele organisasjonen.

I 2024 skal det dras nytte av strategier og tjenester som er utviklet og etablert før fylkesdelingen, og tilpasse tjenestene til behov og ressursrammer i Telemark fylkeskommune. På lengre sikt vil strategier og tjenester utvikles mer skreddersydd som støtte for den nye fylkeskommunens ambisjoner og ressursrammer.

Daglige driftstjenester skal være effektivt organisert, videreutvikles digitalt og faglig bli ivaretatt etter gjeldende formelle krav.

Budsjettpremisser

I 2024 prioriterer Organisasjon og digital utvikling FNs bærekraftsmål nr. 4 God utdanning og rekruttering til bransjen, nr. 8 Anstendig arbeid og økonomisk vekst ved å bidra til ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden, nr. 12 Ansvarlig forbruk og produksjon i arbeidet med anskaffelser og nr. 13 Stoppe klimaendringene ved å stille klima- og miljøkrav i offentlige anskaffelser. Sektoren tar også delansvar for nr. 17 Samarbeid for å nå målene.

HR skal bidra til at TFK blir en positiv arbeidsplass hvor det er utviklende og godt å være ansatt.

Gjennom gode rekrutteringsprosesser skal vi bygge et godt omdømme og god organisasjonsutvikling. Sammen med mottaksprogram for nye medarbeidere og ledere samt kompetanseutvikling og fokus på medarbeiderskap skal dette være med å bygge Telemark fylkeskommune sitt omdømme som en attraktiv arbeidsplass. Målet er at kulturen skal være preget av godt arbeidsmiljø, kompetanse, utviklingsorientering og evne til å prioritere riktig.

HR skal i samarbeid med andre arbeide systematisk mot et fravær på under 5 %

Partssammensatt utvalg følger nærværarbeidet og ansattes fravær systematisk gjennom året. Måltall for fravær er satt til 5 %. Arbeidsgiver, tillitsvalgte og vernetjeneste samarbeider om økt nærvær, tiltak for å forebygge fravær eller rask tilbakeføring til arbeid.

Digitale tjenester skal opprettholde akseptabelt forvaltningsnivå og ordinær drift, og styrke digital sikkerhet

Digitale tjenester skal sikre forsvarlig og profesjonell koordinering av IT sikkerhet

Arbeidet holder en høy kvalitet og bidrar til å redusere risiko for at alvorlig hendelser oppstår. Når en alvorlig hendelse oppstår har vi gode rutiner, har øvet og er i stand til å håndtere det på en effektiv og god måte.

Kommunikasjon skal bidra til at tjenestene til fylkeskommunen i Telemark er godt kjent

I 2024 skal det utarbeides og starte arbeidet for å styrke synligheten til fylkeskommunens tjenester. For å få dette til må de interne og eksterne kanalene løftes, og særlig løfte oss på bruk av sosiale medier innenfor vedtatte økonomiske rammer. Fylkeskommunens digitale kanaler, digitalt design mv skal igangsettes med god kvalitet for brukerne og bidra til synlighet internt og eksternt.

Analyse for å styrke beslutningsgrunnlagene

I 2024 vil seksjonen fortsette arbeidet med å fremskaffe og styrke kunnskap som grunnlag for arbeidet med prioriterte områder. Viktig arbeid er drift og utvikling av nettsidene "Kunnskap om Telemark" og kunnskapsarbeid for regional planstrategi 2024-2028. Et sentralt tiltak for å lykkes med det er å tydeliggjøre prioriteringene for arbeidet og bidra til at disse gjøres helhetlig for organisasjonen.

Omtale av rammeoversikt

Utgangspunktet for budsjettrammen er en videreføring av opprinnelig budsjett 2023 med tilhørighet til Telemark fylkeskommune. I tillegg videreføres politiske vedtak fra 2023 i forbindelse med vedtatt statsbudsjett og revidert nasjonalbudsjett 2023, samt omfordelinger for å hensynte nyetablert organisasjonsstruktur.

Konsekvensjustert budsjettramme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Årsbudsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	107 738	107 738	107 738	107 738
Konsekvensjustert ramme	107 738	107 738	107 738	107 738
Ramme 2024-2027	107 738	107 738	107 738	107 738

Driftsbudsjett

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Fylkessjef for Organisasjon og digital utvikling	1 793	1 793	1 793	1 793
HR	32 307	32 307	32 307	32 307
Kommunikasjon, arkiv og analyse	15 912	15 912	15 912	15 912
Digitale tjenester	57 726	57 726	57 726	57 726
Sum	107 738	107 738	107 738	107 738

Omtale av driftsbudsjett per seksjon

Sektorens driftsbudsjett består hovedsakelig av lønns- og personalkostnader. I tillegg skal budsjettet for seksjon HR dekke utgifter til lederutviklingsmidler, frikjøp av tillitsvalgte og fylkeshovedverneombud samt KS kontingent. For seksjon digitale tjenester skal budsjettet også dekke lisenser og driftskostnader i tillegg til lønns- og personalkostnader.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp	Økonomiplan				Sum 2024-27
		2024	2025	2026	2027	
	Godkj.vedtak					
Investering IT	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Sum investeringsprosjekter	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000

Investering IT

Det er satt av 5,0 mill. kr til årlige investeringer i IT-løsninger. Det skal dekke behovene for oppgradering av IT-infrastruktur og IT-systemer, sikre stabile og kraftige løsninger tilpasset dagens og fremtidens behov, og ikke minst løsninger som skal ivareta nødvendig digital sikkerhet.

Økonomi og virksomhetsstyring

Omtale av stabsenhet

Stabsenheten legger tilrette for god økonomi- virksomhetsstyring og er ansvarlig for eiendomsforvaltningen i fylkeskommunen. Stabsenheten har en samlet netto driftsramme på 92,0 mill. kr.

God økonomistyring gir forutsigbarhet, økonomisk handlingsfrihet og fremtidig økonomisk bærekraft. For 2024 vil økonomistyringen ha fokus på å tilpasse driften til nye rammebetingelser for Nye Telemark fylkeskommune. Det må forventes at budsjettet justeres fortløpende gjennom året da økonomiske konsekvenser av delingen ikke er fullt ut avklart.

Stabsenhet Økonomi og virksomhetsstyring skal etablere gode kommuneovergripende systemer for styring av fylkeskommunen. I tillegg til økonomistyring vil arbeidet med å få på plass en helhetlig virksomhetsstyring som innbefatter målsettinger i fylkeskommunens overordnede plan bli viktig.

Stabsenheten har en særskilt oppgave knyttet til å etablere gode møteplasser og utvikle fylkeshuset og fylkessenteret til å bli regionale møtesentre. Servicefunksjonen med blant annet sentralbord og resepsjon i front skal være godt rustet i møte med innbyggere, samarbeidspartnere, folkevalgte og ansatte.

Økonomi

Seksjonen tilrettelegger for god økonomisk styring av fylkeskommunen. Dette innebærer at seksjonen søker å oppnå en god regnskapsforvaltning, samt tar ansvar for økonomisk planlegging, oppfølging og rapportering. Seksjonen jobber i tett samarbeid med fylkeskommunens ledergruppe og andre medarbeidere i organisasjonen. Tjenesteleveranser til syv eksterne selskaper, samt finansforvaltning av fylkeskommunens likviditet og gjeld inngår også i seksjonens ansvarsområde.

Eiendom

Seksjonen har et særskilt ansvar for hele eiendomsforvaltningen i fylkeskommunen, samt drift av administrasjonsbyggene, fylkeshuset i Skien og fylkessenteret i Seljord. Dette innebærer forvaltning, drift, vedlikehold, investeringer, utvikling og rehabilitering. Seksjonen har ansvaret for fylkeskommunens ansvar- og skadeforsikringer og bidrar med faglig støtte og organisering av renhold på alle virksomheter.

Styring

Seksjonen har ansvar for politisk støtte, eierstyring og virksomhetsstyring inklusive en helhetlig internkontroll. Seksjonen har videre ansvar for å ivareta fylkeskommunens anskaffelsesstrategi gjennom rådgivning og prosessuell støtte.

Ambisjoner

Økonomi

God økonomisk styring bidrar til forutsigbarhet, økonomisk handleevne og økonomisk bærekraft. Dette krever gode systemer for oppfølging og rapportering, samt effektiv bruk av fylkeskommunens ressurser. Økonomiseksjonen setter i gang og leder fylkeskommunens budsjettprosesser på en tillitsfull og inkluderende måte. Gjennom økonomirapportering til fylkestinget og rådgivning til stab og sektorer tilrettelegger seksjonen for gode økonomiske beslutninger.

Eiendom

Seksjonen har ambisjoner om en areal- og ressurseffektiv, bærekraftig eiendomsmasse, og at byggene skal fremstå som attraktive og godt tilrettelagt for ansatte, elever og innbyggerne i regionen. Seksjonen skal videre gi gode tjenester og service til kunder og brukere av administrasjonsbyggene.

Forvaltningen skal gjennom samhandling og samarbeid bidra til økt utvikling og verdiskaping, redusert utenforskap og reduksjon i klimagassutslippene. Energiforbruk og miljøhensyn er viktige elementer i planlegging av nybygg og vedlikeholdsprosjekter. Ansvar for fylkeskommunale biler er tillagt seksjonen, og en målsetting om miljøvennlige løsninger er stort sett oppfylt. Stillingen som renholdsrådgiver jobber med faglig utvikling av renholdere og metodebruk ut mot virksomhetene.

Styring

Team politisk styring skal være et sentralt bindeledd mellom folkevalgte og administrasjonen. Seksjonen vil jobbe med å få på plass en gjennomgående sammenheng i fylkeskommunens plansystem.

Budsjettpremisser

I 2024 prioriterer Økonomi og virksomhetsstyring FNs bærekraftsmål nr. 4 God utdanning og rekruttering til bransjen, nr. 8 Anstendig arbeid og økonomisk vekst ved å bidra til ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden, nr. 12 Ansvarlig forbruk og produksjon i arbeidet med anskaffelser og nr. 13 Stoppe klimaendringene ved å stille klima- og miljøkrav i offentlige anskaffelser. Sektoren tar også delansvar for nr. 17 Samarbeid for å nå målene.

Stabsavdelingen skal følge opp lovkrav og økonomiske styringsparametere

I arbeidet med budsjett og økonomiplan og øvrige saker med økonomisk konsekvens, skal stabsenheten følge opp lovkrav når det gjelder budsjett og regnskap og fylkestingets vedtatte, økonomiske styringsparametere.

Stabsavdelingen skal selge eiendommer i tråd med føringer i økonomiplanen

Stabsenheten har et særskilt ansvar for å følge opp vedtak om salg av eiendommer i økonomiplanperioden. Gjennomføre salg av eiendommen Bamble vgs. avdeling Croftholmen i løpet av 2024. Avhending/utvikling av øvrig bygningsmasse ved fylkessenteret i Seljord.

Stabsavdelingen skal følge opp større eiendomsprosjekter

Stabsenheten skal følge opp vedtak fra FT- sak 51/22 - Ombygging ved Porsgrunn videregående skole.

Stabsavdelingen skal bidra med energieffektive løsninger

Stabsenheten skal følge opp vedtak FT-sak 43/22 - Energieffektiviserende investeringer og FT-sak 40/22 - Solenergi fylkeskommunale bygg.

Stabsavdelingen skal bidra til at lovpålagte oppgaver innenfor eiendomsforvaltningen gjennomføres

Stabsenheten skal bidra til at lovpålagte oppgaver som blant annet Internkontroll av brann- og elektriske arbeider, seriøsitetsbestemmelser, Byggherreforskriften og Forskrift om miljørettet helsevern gjennomføres.

Omtale av rammeoversikt

Utgangspunktet for budsjettrammen er en videreføring av opprinnelig budsjett 2023 med tilhørighet til Telemark fylkeskommune. I tillegg videreføres politiske vedtak fra 2023 i forbindelse med vedtatt statsbudsjett og revidert nasjonalbudsjett 2023, samt omfordelinger for å hensynte nyetablert organisasjonsstruktur.

Konsekvensjustert budsjettramme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Årsbudsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	92 090	92 090	92 090	92 090
Konsekvensjustert ramme	92 090	92 090	92 090	92 090
Ramme 2024-2027	92 090	92 090	92 090	92 090

Driftsbudsjett

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Fylkessjef for økonomi og virksomhetsstyring	1 793	1 793	1 793	1 793
Økonomi	18 050	18 050	18 050	18 050
Eiendom	61 474	61 474	61 474	61 474
Styring	10 773	10 773	10 773	10 773
Sum	92 090	92 090	92 090	92 090

Omtale av driftsbudsjett per seksjon

Sektorens driftsbudsjett dekker lønns- og personalkostnader og lisenser for fagsystemene Visma Enterprise Økonomi og Framsikt som ligger hos økonomiseksjonen.

Budsjettet for eiendomsseksjonen skal også dekke utgifter til vedlikehold på de videregående skolene, fylkeshuset, fylkessenteret i Seljord, kantinedrift i fylkeshuset, leie og drift av tjenestebiler og serviceavtaler. Inkludert er utgifter til strøm og husleie i fylkeshuset, skade- og ansvarsforsikringer, kommunale avgifter for fylkeskommunale virksomheter, samt utstyr til- og kompetanseheving for renholdere ved virksomhetene.

Lisensutgifter til fagsystemene Facilit og Clean Pilot er inkludert i budsjettet til seksjon for styring. Alle utgifter knyttet til politikere er budsjettetert under sektor politisk virksomhet

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

	Samlede prosjektbeløp	Økonomiplan				Sum 2024-27
		2024	2025	2026	2027	
Investeringsprosjekter	Godkj.vedtak					
Investering bygg	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	60 000
Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole	212 000	15 000	122 000	60 000	0	197 000
Solenergi fylkeskommunale bygg FT-sak 40/22	15 000	15 000	0	0	0	15 000
Utbygging av Bamble videregående skole	328 000	2 000	0	0	0	2 000
Sum investeringsprosjekter	570 000	47 000	137 000	75 000	15 000	274 000

Investering bygg

Investeringsrammen benyttes til å dekke oppgradering og nødvendige ombygginger som ikke er vedlikehold og drift. I 2024 er investeringsrammen 15,0 mill. kr.

Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole

Det budsjetteres med 15,0 mill. kr til samspillsfase for prosjektet i 2024. Den videre prosessen i forbindelse med ombygging av Porsgrunn videregående skole legges fram i egne politiske saker. Det er regnskapsført 13,7 mill. kr til og med 2022 og prognose for 2023 er på 0,5 mill. kr. Vedtatt total ramme for prosjektet er på 212,0 mill. kr.

Solenergi fylkeskommunale bygg FT-sak 40/22

I FT-sak 40/22 ble det vedtatt at det skal investeres 25,0 mill. kr til solenergi på egne bygg. Det ble tilført 2,8 mill. kr ekstra til prosjektet i FT-sak 100/23 og HKAP 37/23. Prosjektet gjennomføres i løpet av 2023 og 2024. Budsjettet for Telemark for 2024 er 15,0 mill. kr.

Utbygging av Bamble videregående skole

Prosjektet har en vedtatt totalramme på 328,0 mill. kr. Hovedprosjektet med nye bygg for samlokalisering er ferdig og tatt i bruk ved skolestart.

I henhold til FT-sak 35/23 – Omdisponering av budsjettmidler - ble det vedtatt oppgradering av tekniske anlegg i eksisterende bygningsmasse ved Bamble videregående skole. De samlede kostnadene ved utbygging og oppgraderinger av tekniske anlegg skal ikke overskride vedtatt budsjetttramme på 328,0 mill. kr. Det er regnskapsført 234,4 mill. kr til og med 2022 og prognose for 2023 er på 91,6 mill. kr.

Prosjektet, oppgraderinger av tekniske anlegg, er kostnadsberegnet til 1,3 mill. kr eks. mva i 2024, og ferdigstilles i løpet av vinteren 2024.

Utdanning, folkehelse og tannhelse

Omtale av sektorområdet

Sektor for opplæring, folkehelse og tannhelse har en samlet driftsramme på 1,328 mrd. kr. Innen opplæring går om lag 879,2 mill. kr til de videregående skolene og om lag 96,4 mill. kr til tannhelse. Det resterende går til seksjonenes ulike arbeidsområder. Oppgavene i sektoren er fordelt til de videregående skolene og til fire seksjoner.

De videregående skolene skal, med hjelp av sektoren ellers, sikre at flest mulig av elevene gjennomfører videregående opplæring med best mulig læringsutbytte. Alle elever skal oppleve utfordringer og mestring. De skal møte en skole som har høy kvalitet og gir den enkelte nødvendige forutsetninger for fremtidig velferd, verdiskaping og en bærekraftig utvikling. Skolene skal følge opp prinsippet om likeverdig og tilpasset opplæring for alle. Sektoren skal bidra til å sikre samfunnet tilgang til relevant kompetanse som møter etterspørselen i det regionale arbeidsmarkedet. Sektoren skal sammen med fylkeskommunens øvrige ressurser videreutvikle det tette samarbeidet med arbeids- og næringslivet.

Fylkeskommunen har ifølge folkehelseloven ansvar for å fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler som fylkeskommunen er tillagt, understøtte folkehelsearbeidet i kommunene og være en pådriver for, og samordne folkehelsearbeidet i fylket. Videre skal fylkeskommunen bidra til en samfunnsutvikling som fremmer god folkehelse og utjevner sosiale helseforskjeller.

Tannhelsetjenesten i fylkeskommunen har ifølge lov om tannhelsetjenesten ansvar for å videreutvikle et kvalitativt og trygt tannhelsetilbud der helsefremmende og forebyggende arbeid skal prioriteres. Fylkeskommunen skal sørge for at tannhelsetjenester, inkludert spesialisttjenester, i rimelig grad er tilgjengelige for alle som bor eller midlertidig oppholder seg i fylket.

Ny opplæringslov med nye krav til fylkeskommunene, trer i kraft 1. august 2024. Det innebærer nye plikter og ansvar for nye målgrupper. Ny tannhelselov er på høring, forslaget omfatter tjenester til nye pasientgrupper i tillegg til gruppene som ble innlemmet i 2022. Fylkeskommunen er bedt om å planlegge for utvidet kapasitet i tannhelsetjenesten. Folkehelseloven er også under revisjon, det varsles økt og mer konkretisert ansvar for fylkeskommunene.

Videregående skoler

Nøkkeltall 2022/2023	Antall
Videregående skoler (virksomheter)	11
Elever pr. 1.10.2023	5 519
Lærlinger (løpende lærekontrakter, inkl. fagbrev på jobb og lærekandidater)	1 675
Ungdom i Oppfølgingstjenesten	1 445
Elever registret i PP-tjenesten	1 272
Elever i SMI, Skolen for sosiale og medisinske institusjoner	194

Elever i SMI, plassert av barnevernet	20
Elever og ungdom på Kompetansesenteret (Talenthuset)	154
Deltakere i voksenopplæringen	759

De videregående skolene opplever stor avstand mellom lovkrav og ambisjoner uttrykt i strategiplanen for helsefremmende opplæring, og de ressursene de disponerer for å løse oppgavene. Skolene står nå overfor en helt ny situasjon, aldri før har de fått inn så stor andel elever med behov for ekstra tiltak. Flere og flere elever kommer inn i videregående med manglende faglig kompetanse og med adferds- og psykiske utfordringer. Dette gjør det svært utfordrende for lærerne å tilpasse opplæringen og tilrettelegge for den enkelte elev på en god måte. Det betyr videre at skolene må trekke ressurser ut av ordinær virksomhet for å dekke akutte behov. Klasserommene tappes for lærerressurser, og det oppstår da ofte nye akutte behov som igjen krever tiltak.

De videregående skolene må settes i stand til å møte en elevgruppe med stadig større og mer sammensatte utfordringer, samtidig som de må ivareta behovet for faglig kompetanseheving av ansatte. Parallelt med situasjonen beskrevet over, har skolene en økning i antall saker knyttet til skolemiljøet som må håndteres av kontaktlærere, elevtjeneste og ledelse. Saksbehandling av skolemiljø saker er nødvendig, men kompleks og tidkrevende. Skolene mangler dessuten spisskompetanse på atferd, rus, helse og psykiatri.

Pedagogisk utviklingsarbeid, styrking av profesjonsfellesskapet, forebyggende arbeid med skolemiljøet og ansettelse av miljøterapeuter er noe skolene melder som behov.

Det er avgjørende at tiltak settes inn raskt når behov avdekkes. Utfordringer kan i de fleste tilfeller løses på den enkelte skole i samarbeid med PPT, OT og helsetjenesten. I noen tilfeller må alternative opplæringsarenaer vurderes, da i tett samarbeid med PPT og støtteapparatet ellers.

PPT, OT og alternative opplæringsarenaer

Pedagogisk- psykologisk tjeneste (PPT/PP-tjenesten)

PPT har et bredt mandat og oppgavene er forankret i opplæringsloven § 5-6. PP-tjenesten skal hjelpe skolene i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling og med å legge opplæringa til rette for elever med særskilte behov. PP-tjenesten skal sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering i de tilfeller loven krever det. Utdanningsdirektoratets kvalitetskriterier til tjenesteområdet er: PP-tjenesten er en faglig kompetent tjeneste, PP-tjenesten er tilgjengelig og medvirker til helhet og sammenheng, PP-tjenesten arbeider forebyggende og PP-tjenesten bidrar til tidlig innsats.

PP-tjenesten har ikke lyktes med rekruttering med rett kompetanse i Vest-Telemark, noe som fører til økt reisetid og mindre fysisk tilstedeværelse etter overtakelse av området. Tjenesteområdet har overtatt ansvarsområdet for kombinasjonsklasser, Personell for å imøtekomme det økte lovpålagte tjenestebehovet er ikke dekket.

Oppfølgingstjenesten (OT)

Oppfølgingstjenestens mandat er lovfestet i opplæringsloven, og skal ha oversikt over og ta kontakt med ungdom utenfor opplæring og arbeid, tilby ungdom i målgruppen oppfølging og veiledning, tilby ungdom i målgruppen opplæring, arbeid eller andre kompetansefremmende tiltak og koordinere tjenester og hjelpetiltak rundt ungdom i målgruppen

Ungdom kan få tilbud om veiledning og opplæring i ulike videregående fag med mulighet til å gå opp som privatister. Ungdom som ønsker ordinært arbeid, uten å benytte opplæringstilbud eller utplassering i bedrift, skal få bistand til dette. Det å hjelpe ungdom med å finne jobb kan være en fortsettelse av veiledningssamtalene. Tilbudene som gis varierer ut fra de unges ønsker og behov, og ut fra lokale forhold.

Tjenesteområdet blir berørt av Fullføringsreformen, blant annet gjennom at målgruppen i OT utvides fra 21 til fylte 24 år. Dette vil for Telemark sin del gi en økning på ca. 800 ungdommer og personell til å håndtere den utvidede målgruppen er udekket.

Talenthuset

Talenthuset i Skien er en samlokalisering av OTs avdeling Grenland, Kompetansesenteret og NAV Skien. Senteret skal betjene all ungdom i hele Telemark ved Kompetansesenteret, ungdom 15-21 år i OTs målgruppe i Grenland og ungdom 16-29 år i Skien kommune. På Talenthuset skal de ulike tjenestene samarbeide for å møte de unges ønsker og behov for å komme i utdanning og/eller arbeid.

Kompetansesenteret

Kompetansesenteret er en del av Talenthuset og gir tilbud til elever i Vg3 fagopplæring i skole, ungdom i OT og elever i SMI plassert av barnevern. I tillegg gis det tilbud til elever på lærerplasskurs, de som har fullført Vg1 og Vg2 og som har bestått tverrfaglig eksamen, men står uten lærlingeplass. For tjenesteområdet er det en utfordring med en ustabil økonomisk tildeling og stadig økte oppgaver med blant annet Vg3 fagopplæring i skole.

Sosiale- og medisinske institusjoner (SMI)

Fylkeskommunen har ansvar for at barn og unge som er på Sykehuset Telemark eller som er plassert i en barneverninstitusjon i Telemark, får sine rettigheter til opplæring ivaretatt. Dette omfatter retten til grunnskoleopplæring, videregående opplæring og spesialpedagogisk hjelp (barnehage). Barn og unge som av ulike årsaker ikke kan fortsette på sin hjemskole eller nærskolen til institusjonen, kan få opplæring i Skolen for sosiale og medisinske institusjoner (SMI-skolen). Det har vært stor økning i antall elever i institusjoner, som igjen har ført til mangel på lokaler og personell.

Kompetanse og integrering

Hovedoppgavene til seksjonen er arbeid knyttet med inntak til videregående opplæring, fag- og yrkesopplæring, voksenopplæring, karriereveiledningen (på karrieresenteret), fagskoleområdet og integreringsarbeidet.

Fagopplæring

Lærlingordningen er viktig både for den enkelte elev og for bedrifter med behov for faglært arbeidskraft.

Overgang fra Vg2 i skole til opplæring i bedrift er kritisk med tanke på gjennomføring, og dette er fortsatt et prioritert innsatsområde. Fylkeskommunen har også ansvar for å lage gode alternative løp for de som ikke får lære/opplæringskontrakt. Det opprettes Vg3 fagopplæring i skole ved forskjellige lokasjoner i fylket når det er behov.

Tilskudd til bedrifter som har tegnet lærekontrakter er den største utgiftsposten for seksjonen. Utbetalingene er obligatoriske, og satsene er bestemt av kunnskapsdepartementet og reguleres årlig. Antallet lærekontrakter, og dermed utbetalingene, har økt de siste årene. Det forventes at antallet fortsatt vil øke fremover som følge av ny opplæringsordning for voksne fra høsten 2024, og fordi det nå er flere elever i yrkesfaglig programmer i Telemark. Et estimat er årlig økning i Telemark på rundt 100 lærekontrakter.

Voksenopplæring, kompetanser nr. 2, ny voksenrett og fagbrev på jobb

I Telemark er det skoleåret 2022-2023 voksenopplæring på ni av våre elleve videregående skoler. Voksenopplæring gjennomføres som egne tilbud spesielt tilrettelagt for voksne. Tilbudene etableres ut fra behov for kompetanse og antall søkere. Det er også et samarbeid med NAV knyttet til enkelte tilbud. NAV Vestfold og Telemark og fylkeskommunen har mottatt tilskudd til et prosjekt over tre år for individuell tilpasning og oppfølging. Prosjektet er i etableringsfasen og forventes å starte rundt årsskiftet 2023-2024. For Telemark fylkeskommune innebærer det at det mottas midler til en stilling over tre år og noe til opplæring. Totalt er rammen for prosjektet 21 mill. kr for 3-årsperioden.

Ny opplæringslov fra høsten 2024, gir unge og voksne en utvidet rett til opplæring frem til fullført og bestått yrkeskompetanse, studiekompetanse eller rekvalifisering. Fra fylte 19 år kan unge velge å ta ut retten i videregående opplæring for voksne.

Alle voksne over 19 år i Telemark fylkeskommune har en lovpålagt rett til karriereveiledning. Området har vært under press og har flere midlertidige tilsatte, som følge av flyktningssituasjonen fra Ukraina.

Innen integreringsområdet er samarbeid og samhandling med kommunene sentralt. Det er et mål å få synergieffekter og best mulig samhandling med de øvrige områdene i seksjonen, og fylkeskommunen som helhet. Det er også flere støtteordninger knyttet til integreringsområdet.

Når det gjelder fagskoleområdet forvalter seksjonen sentrale driftsmidler fra direktorat for høyere utdanning og kompetanse og midlene fordeles til fagskolene i fylket. Bedriftsintern opplæring er også en støtteordning under seksjonen.

Skoleutvikling og folkehelse

Skoleutvikling

Seksjonen skal legge til rette for at skolene kan arbeide målrettet med å forbedre kvaliteten på opplæringen og øke elevenes læringsutbytte. I vedtatt strategiplan er målet å samle innsatsen for å øke læring, gjennomføring og livsmestring.

En av oppgavene vil være å påse at skolene oppfyller krav i lov og regelverk, og at de tilfredsstillende samfunnets forventninger til utdanningen. Seksjonen skal også evaluere og vurdere skolenes kvalitet og

resultater. Dette inkluderer analyser av indikatorer som læringsmiljø, elevresultater og gjennomføring. Basert på disse vurderingene, kan seksjonen sammen med skolene identifisere områder for forbedring og iverksette tiltak for å støtte skolenes utvikling. En annen oppgave er ansvaret for å koordinere og hjelpe skolen til å prioritere ressursbruken og gjennom det utvikle den enkelte ansattes kompetanse.

Et velfungerende eksamenskontor er viktig for å sikre en rettferdig, sikker og effektiv gjennomføring av eksamener.

De videregående skolene bruker det skoleadministrative systemet Visma InSchool (VIS). Formålet med VIS er å redusere antall sidesystemer, forbedre effektiviteten, redusere manuelt arbeid, øke nøyaktigheten i datahåndtering og hjelpe skolene med å administrere og organisere sine ressurser på en strukturert og effektiv måte. VIS er det viktigste verktøyet for å planlegge, gjennomføre og administrere skolehverdagen. Systemet understøtter alle prosesser i skoleårets verdikjede, fra etablering av utdanningstilbud til utskrift av vitnemål. VIS er fremdeles under utvikling og vil i kommende år få funksjonalitet for innebygd arkiv og voksenopplæring, som sammen med videreutvikling av nåværende funksjonalitet, krever oppfølging fra skoleeier.

Et viktig arbeid fremover vil være å sørge for at elevene får en trygg og god overgang fra grunnskole til videregående skole. Dette ansvaret legges nå til fylkeskommunen. Utvikling av rutiner og prosedyrer i samarbeid med kommunene og skolene må prioriteres.

Folkehelse

Folkehelseloven pålegger fylkeskommunen å fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler som fylkeskommunen er tillagt. Dette skal skje gjennom regional utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting og tiltak som kan møte fylkets folkehelseutfordringer. Videre skal fylkeskommunen understøtte folkehelsearbeidet i kommunene og være en pådriver for å samordne folkehelsearbeidet i fylket. Fylkeskommunen skal bidra til en samfunnsutvikling som fremmer god folkehelse og utjevner sosiale helseforskjeller. Vesentlige utfordringer i vårt samfunn er økende sosial ulikhet i helse og livskvalitet, en demografiutvikling med flere eldre og færre unge, samt stadig flere unge som rapporterer om psykiske plager. Dette danner bakteppet for fylkeskommunens folkehelseinnsats.

Telemark fylkeskommune er med i den nasjonale satsningen Program for folkehelsearbeid i kommunene, og elleve kommuner mottar tilskudd. Målsettingen for programmet er å fremme psykisk helse, utjevne sosial ulikhet og forebygge uheldig rusbruk. Fylkeskommunen mottar, og skal motta, totalt 39,25 mill. kr fordelt over perioden 2018-2026 som fordeles til kommunene. Uten fylkeskommunens medierende rolle vil våre kommuner gå glipp av både tilskuddsmidler, kunnskap og innovative folkehelse tiltak.

Vestfold og Telemark fylkeskommune ble som eneste fylke i landet en pilot i arbeidet med å innlemme forebygging av vold og overgrep i det universelle folkehelsearbeidet. Til dette har fylkeskommunen så langt mottatt totalt 36 mill. kr som er fordelt ut til prosjekter i pilotkommunene. Også dette arbeidet er helt og holdent avhengig av fylkeskommunale ressurser. Inn i nye Telemark Fylkeskommune vil dette arbeidet fortsette i nær tilknytning til det øvrige arbeidet i Program for folkehelsearbeid.

Liv og røre er et universelt, helhetlig og helsefremmende program som har som mål å bidra til bedre helse, trivsel og inkludering som grunnlag for læring og livsmestring for alle barn og unge i fylket. Per nå

har 15 Telemarkskommuner dette tilbudet i alle sine grunnskoler, 9 kommuner har det i alle barnehager og 3 videregående skoler benytter dette på helse- og oppvekstfag. For perioden 2019 til 2025 har fylkeskommunen mottatt 25 mill. kr fra DNB-stiftelsen til dette arbeidet, noe som i all hovedsak går til de barnehagene og skolene som er med. Fylkeskommunal etablering, utvikling, implementering og oppfølging av programmet er av avgjørende betydning.

På bakgrunn av dette er det av stor betydning at de fylkeskommunale ressursene til folkehelsearbeid videreføres. Relativt små fylkeskommunale ressurser gir stor gevinst for våre kommuner og genererer eksterne midler til vår region. Av konkrete satsningsområder for 2024 kan nevnes:

- understøtte kommunenes systematiske folkehelsearbeid
- tilrettelegge for nettverks- og partnerskapsarbeid med blant annet kommuner og ideell sektor
- drive utvikling, implementering og spredning av helsefremmende tiltak
- styrke og utvikle en aktiv og inkluderende frivillighet, fremme mangfold og inkludering og motvirke utenforskap

Tannhelse

Pasientgruppe	Antall		Antall
A (0-18år)	31 202	Klinikker	13
B (psykisk utviklingshemmede)	766	Ansatte i tannhelse	125
C1 (institusjon)	1 494	Prioriterte pasienter	47 455
C2 (hjemmesykepleie)	2 384	Betalende pasienter	13 367
D (19-20 år)	4 076	Narkoseklinikk	1
G (21-24 år)	Ca 8 000	Fengselsklinikk	1
E1 (personer i rusbehandling)	926		
E2 (TOO)	800		
E6 (fengsel)	90		
F (voksne betalende pasienter)	13 367		

Fylkeskommunen skal sørge for at tannhelsetjenester i rimelig grad er tilgjengelige for alle som bor eller midlertidig oppholder seg i fylket. Fylkeskommunen skal fremme tannhelsen i befolkningen og sørge for nødvendig forebyggelse og behandling, herunder et regelmessig og oppsøkende tilbud til grupper prioritert etter tannhelsetjenesteloven. Tannhelsetjenesten skal levere lovpålagte og statlig vedtatte tannhelsetjenester i tråd med nasjonale retningslinjer og faglige standarder til innbyggerne. I forbindelse med at nye grupper gis rettigheter til behandlingstilbud, har helse- og omsorgsdepartementet bedt fylkeskommunen planlegge for utvidet behandlingskapasitet. Regjeringen har satt ned et utvalg (Tannhelseutvalget) som skal foreta en helhetlig gjennomgang av tannhelsetjenesten. Utvalget skal blant annet vurdere en økning av det offentlige ansvaret for tannhelsetjenester og skal levere sitt arbeid i juni 2024. Dette kan få stor betydning for offentlig tannhelsetjeneste fremover.

I tillegg til lovpålagte oppgaver har politisk ledelse vedtatt at fylket skal tilby tjenester som tannbehandling i narkose, tannlegevakt i helger og på høytidsdager, spesialist-tannhelsetjenester og psykologstøttede tannhelsetjenester til personer utsatt for tortur og overgrep, eller som har tannlegeskrekk i rammen av TOO-prosjektet. Det er også besluttet å tilby psykologstøttet tannbehandling til barn gjennom et eget prosjekt; Trygge barn i tannbehandling. Nye pasientgrupper med lovfestede rettigheter medfører svikt i pasientinntekter (inntektstap på grunn av differanse i takstnivå mellom fylkeskommunens og Helse- og omsorgsdepartementets takster). Vakante stillinger på grunn av vansker med rekruttering medfører et mindreforbruk av lønnsmidler, men medfører også at etterslepet på innkalling og behandling stadig øker.

Det er en sterk økning av flyktninger og pasienter innen eldreomsorg og rus/psykiatri. Disse pasientgruppene kan ha et komplisert somatisk og psykisk helsebilde, og krever flere ganger tidsbruken enn det som er estimert på en «standard» pasient. Parallelt med dette øker krav til administrative oppgaver knyttet til drift av klinikkene, saksbehandling, internkontroll/kvalitetssikring og så videre. Seksjonen har ikke tilstrekkelige støtteressurser til å løse disse oppgavene, og må ta klinikere ut av drift for å løse administrative oppgaver. Rett kompetanse på rett sted bidrar til faglig forsvarlige helse- og omsorgstjenester, kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet. Seksjonen har en ambisjon om at en bedre oppgavefordeling (økt sentral støtte) vil virke positivt inn på både pasienttilbud, sykefravær, turnover/rekruttering og kvalitet i våre tjenester

Seksjonen definerer noen tydelige satsingsområder for kommende økonomiplan og ønsker en bedre ressursutnyttelse av helsepersonellet. Seksjonen har tro på at en bedre ressursutnyttelse vil ha en positiv innvirkning på både kvalitet av tjenesten, sykefravær og rekruttering. Fra 01. januar 2024 fjerner tannhelsetjenesten i Telemark dagens ledernivå mellom fylkestannlege og klinikkleder. Seksjonen ønsker å prioritere midler til en sentral ressurs i seksjonen som kan samle disse oppgavene og støtte klinikkene i hele fylket. Det er nødvendig med tilstrekkelig kunnskap og kompetanse i seksjonen for å kunne utvikle og ta i bruk digitale løsninger som både kan bidra til tjenester av bedre kvalitet til innbyggerne, og en mer effektiv ressursbruk i seksjonen på sikt.

Tannhelsetjenesten må jobbe med gode løsninger for å rekruttere og beholde helsepersonell. Dette er en særlig utfordring ved distriktsklinikkene, men det er et økende problem i hele fylket, blant ulike yrkesgrupper.

Seksjonen må vurdere utvidelse av klinikkareal og klinisk bemanning for å kunne tilby behandling til nye pasientgrupper. Noen av klinikkene er ikke dimensjonert for utviding av behandlingstilbudet (for få behandlingsrom og andre nødvendige fasiliteter).

Ambisjoner

FNs bærekraftsmål 3 God helse: Sektoren skal jobbe for god tannhelse blant alle innbyggerne i Telemark, men skal prioritere ekstra sårbare grupper som for eksempel barn og unge, eldre og kronisk syke og pasienter med tannlegeskrekk. Sektoren skal også levere tjenester som samsvarer med lovkrav og forventinger, blant annet uttrykt i Helsefremmende opplæring, strategiplan for videregående opplæring i Vestfold og Telemark 2021-2025. God helse og gode levekår henger sammen og folkehelsearbeidet må legge til rette for bedre helse for alle. Fylkeskommunen arbeider etter Regional plan for folkehelse 2018-2030 og ambisjonene for 2024 er å fortsette dette arbeidet i tråd med Handlingsprogrammet.

FNs bærekraftsmål 4 God utdanning: Alle elever og lærlinger som er i stand til det skal gjennomføre videregående opplæring med planlagt kompetanse som kan brukes for videre studier eller i arbeidslivet. Ny opplæringslov vektlegger forebyggende arbeid og ambisjonen til fylkeskommunen vil i større grad være å tilrettelegge opplæringen for den enkelt elev og å forebygge framfor å reparere.

FNs bærekraftsmål 8 Anstendig arbeid og økonomisk vekst: Tilby ungdom utenfor opplæring og arbeid kompetansefremmende tiltak som bidrar til at de kommer raskt og mer forberedt tilbake til opplæring eller arbeid.

FNs bærekraftsmål 10 Mindre ulikhet: Skape god, inkluderende og helsefremmende opplæring. Tannhelseseksjonen vil være en fremtidsrettet og kompetent tannhelsetjeneste. Seksjonen ønsker å satse på stabilitet i bemanning, innovasjon og rett oppgavefordeling for å nå målene og for å være en konkurransedyktig aktør med tanke på å beholde kvalifisert helsepersonell i alle deler av fylket. Dette er nødvendig for å gi pasientene i Telemark et likeverdig tilbud, uavhengig av bokommune. Sektorens ambisjon er å kunne tilby gode tannhelsetjenester til alle innbyggerne i Telemark, men særlig til de som trenger det mest.

FNs bærekraftsmål 13 Stoppe klimaendringene: Sektoren jobber for miljøvennlige virksomheter med vekt på avfallshåndtering, energibalanse og gjenbruk der det er mulig.

FNs bærekraftsmål 17 Samarbeid for å nå målene: Sektorens ambisjoner er å styrke samarbeidet internt og eksternt. Hvis tjenesteområdene ikke har ressurser til å jobbe forebyggende med de lovpålagte oppgavene, vil tjenesten være reparerende og mer kostnadskrevende. Ambisjonen er å styrke tjenesteområdene for å jobbe forebyggende og samhandlende, sette overgangsprosjektet i drift og å være forutsigbare og relevante for virksomhetene.

Budsjettpremisser

Budsjett og økonomiplan for 2024 – 2027 bygger på en videreføring av eksisterende planer inntil nye vedtak foreligger for den nyetablerte fylkeskommunen. For 2024 legger sektoren til grunn en videreføring av eksisterende regional planstrategi for videregående opplæring 2021-2025 – Helsefremmende opplæring. Det er politisk vedtatt at økt læringsutbytte, økt gjennomføring med planlagt kompetanse og økt livsmestring skal være overordnede mål, og sektoren vil på bakgrunn av dette prioritere følgende:

Fullført og bestått etter fem (seks) år og fullført pr. skoleår

Det er et mål at antallet som fullfører skal øke. Etter opplæringsloven skal videregående opplæring ha høy kvalitet og gi den enkelte og samfunnet nødvendige forutsetninger for fremtidig velferd, verdiskapning og bærekraftig utvikling. Alle elever skal oppnå grunnleggende ferdigheter og oppleve mestring og utfordringer.

Andel hevinger av lære- og opplæringskontrakter per år, andel søkere til lære- og opplæringsplass som har fått kontrakt

Det er et mål at flest mulig skal gjennomføre læretiden og at antallet kontakter som heves skal være lavest mulig. Det er også et mål at flest mulig av de som søker lære- og opplæringskontrakt får kontrakt. Det 4-årige yrkesfagløpet er et samarbeid for å nå dette målet.

Andel sluttet i løpet av skoleåret (fra 1. okt.) og ungdom utenfor videregående opplæring

Det er et mål at flest mulig skal være under opplæring og at færrest mulig skal slutte. Andelen unge som hverken er i arbeid, under utdanning eller i opplæring skal reduseres.

Antall henvisninger til PPT

Skolene skal ha en økt kompetanse til å håndtere ulike tilretteleggingsbehov, slik at andelen elever som blir henvist til PPT blir redusert. Færre elever skal ha behov for spesialundervisning.

Antall skolemiljøsaker meldt til skoleeier

Skolene skal ha økt oppmerksomhet på det forebyggende arbeidet. Det er utarbeidet nye rutiner knyttet til oppfølging og evaluering. Målet er at antall skolemiljøsaker reduseres.

Redusere etterslep

Alle de prioriterte pasientgruppene skal være innkalt hvert år bortsett fra barn og unge (0-18år) der nasjonale retningslinjer anbefaler innkalling hvert andre år. Per i dag etterleves ikke anbefalingene og har store etterslep på flere klinikker. Et av våre mål er å redusere antall pasienter i etterslep på innkalling/behandling (10.107 pasienter i 2023), samt sikre oppfølging av forebyggende arbeid i hele fylket. Økt antall kliniske årsverk og bedre utnyttelse av vårt helsepersonell er essensielt i dette arbeidet.

Bedre utnyttelse av helsepersonell

Det er behov for å frigjøre helsepersonell til klinisk arbeid. Seksjonen vil jobbe for en bedre oppgavefordeling, gjennom å flytte administrative oppgaver til sentral stab. Det er ønskelig å etablere måling av tidsbruk til pasientrettet arbeid i forhold til tidsbruk inn mot administrative oppgaver.

Politisk vedtatte tjenestetilbud

Seksjonen skal arbeide for å opprettholde politisk vedtatte tjenestetilbud som spesialisttilbud,

tannbehandling i narkose, tannlegevakt, psykologstøttet tannhelsetilbud til henholdsvis voksne (TOO) og barn (TBIT) i 2024. Dette er ikke lovpålagte tjenester. Det er behov for å øke kapasiteten på både narkosetilbud og TOO for å redusere ventetid for særlig sårbare pasienter.

Krav til egenfinansiering

Seksjonen sin netto utgiftsramme stiller krav til inntekter fra behandling av voksne betalende pasienter. Seksjonen har over flere år hatt et urealistisk høyt inntjeningskrav. Vakante stillinger redder noe av den økonomiske situasjonen, men medfører også at etterslepet på innkalling og behandling stadig øker. Nivået på sektorens inntektsramme bør være realistisk og fastsettes basert på klinikkens størrelse, demografi og erfaring de siste to årene. Indikator vil være budsjett for pasientinntekter.

Omtale av rammeoversikt

Utgangspunktet for budsjettrammen er en videreføring av opprinnelig budsjett 2023 med tilhørighet til Telemark fylkeskommune. I tillegg videreføres politiske vedtak fra 2023 i forbindelse med vedtatt statsbudsjett og revidert nasjonalbudsjett 2023, samt omfordelinger for å hensynta nyetablert organisasjonsstruktur.

Konsekvensjustert budsjettramme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Årsbudsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	1 294 610	1 294 610	1 294 610	1 294 610
Konsekvensjustert ramme	1 294 610	1 294 610	1 294 610	1 294 610
Nye tiltak				
Ny opplæringslov – regelendringer med økonomiske konsekvenser for kommunesektoren	8 415	8 415	8 415	8 415
Rammejustering videregående skoler	25 000	25 000	25 000	25 000
Sum Nye tiltak	33 415	33 415	33 415	33 415
Nye tiltak og realendringer	33 415	33 415	33 415	33 415
Ramme 2024-2027	1 328 025	1 328 025	1 328 025	1 328 025

Nye tiltak

Ny opplæringslov – regelendringer med økonomiske konsekvenser for kommunesektoren

Prosjektleder foreslår å øke rammen med 8,4 mill. kr ihht forslag til statsbudsjett. Stortinget vedtok ny opplæringslov i juni 2023, jf. Innst. 442 L (2022–2023). Lovendringene skal etter planen tre i kraft fra høsten 2024. 6,3 mill. kr blir overført til seksjon for kompetanse og inkludering og 2,1 mill. kr blir overført til PPT, OT og alternative opplæringsarenaer. Medregnet i dette er tilskuddet til yrkesfaglig rekvalifisering, som blir inkludert i rammetilskuddet til fylkeskommunene.

Rammejustering videregående skoler

Prosjektleder foreslår å øke driftsrammen for de videregående skolene i med 25,0 mill. kr ved etableringen av den nye fylkeskommunen. Midlene vil dekke faste lønnsutgifter i nåværende struktur.

For å drive innenfor rammen har de videregående skolene i Telemark iverksatt ulike tiltak som:

- fylt klassene maksimalt
- slått sammen grupper fra ulike tilbud i fellesfag (mindre yrkesretting)
- redusert bredden i valgfrie programfag
- prioritert bort ansettelsen av miljøterapeuter

Konsekvensene er at skolene ikke har økonomisk eller pedagogisk handlingsrom til å gi tilpasset opplæring gjennom variasjon og tilpasninger slik som forventes.

En økning i rammen på 25,0 mill. kr vil bidra til å dekke skolenes lønnsmidler slik at de ikke må iverksette flere tiltak for å drive innenfor budsjettrammen. Midlene blir overført til seksjon for VGS Felles.

Driftsbudsjett

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Fylkessjef for Utdanning, folkehelse og tannhelse	4 297	4 297	4 297	4 297
Virksomheter	879 224	879 224	879 224	879 224
PPT, OT, alternative opplæringsarenaer	47 894	47 894	47 894	47 894
Kompetanse og integrering	243 582	243 582	243 582	243 582
Skoleutvikling og folkehelse	56 600	56 600	56 600	56 600
Tannhelse	96 428	96 428	96 428	96 428
Sum	1 328 025	1 328 025	1 328 025	1 328 025

Omtale av driftsbudsjett per seksjon

Fylkessjef for Utdanning, folkehelse og tannhelse

Under dette området ligger lønn med mer for fylkessjef og drift er ledernetverket for rektorene.

Virksomheter

Budsjettrammen til de videregående skolene fordeles etter en budsjettfordelingsmodell med elevtall som primære fordelingsnøkkel. Budsjettfordelingsmodellen er justert noe fra 2023 for å passe best mulig for Telemark. Resultatet av modellen er den økonomiske rammen til den enkelte virksomhet. Ut fra den tildelte økonomiske rammen, utarbeider hver skole sitt eget budsjett.

Budsjett for påfølgende år settes med utgangspunkt i elevtall per 1. oktober. Skoleår og budsjettår er ikke sammenfallende. For at skolene skal få en mest mulig rettferdig budsjettramme tilpasset elevtall både vår og høst, så gjennomføres det en høstjustering av budsjettet etter elevtelling 1. oktober. Endelig budsjett per skole er dermed ikke kjent før utgangen av oktober samme år.

PPT, OT, alternativer opplæringsarenaer

Rammen til seksjonen går i hovedsak til lønn til ansatte innenfor tjenesteområdene; PP-tjeneste, Oppfølgingstjeneste, Kompetansesenter/Talenthuss, SMI Barnevern og SMI Helse. Alle tjenesteområdene ligger på egne lokasjoner og jobber direkte med elever, ungdom og kandidater – drift skal dekke husleie, strøm, renhold, rekvisita, læremidler, utstyr, lisenser, kjørekostnader, pedagogisk utvikling og spesialisering.

Kompetanse og integrering

Rammen til seksjonen går i hovedsak til tre områder: tilskudd til læreplasser, voksenopplæring som gjennomføres på de videregående skolene og lønn til de ansatte i seksjonen. I tillegg er det diverse mindre poster og støtteordninger.

Skoleutvikling og folkehelse

Rammen til seksjonen går i hovedsak til lønn til hele seksjonen. I tillegg skal seksjonen understøtte kommunenes frivillighetsarbeid. Videre har fylkeskommunen et økonomisk ansvar knyttet til spesialundervisning og undervisning innenfor barneverns plasserte barn og ungdom. Psykisk helse og rus, kompetanseheving, frikjøp av rådgivere i kommune og fylkeskommune tillegges også seksjonen.

Tannhelse

Rammen til sektoren er hovedsakelig fordelt til drift av tannklinikken i fylket. En mindre andel benyttes til overordnede oppgaver knyttet til ledelse, administrasjon og sektorutvikling samt finansiering av tannlegevakten.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

	Samlede prosjektbeløp	Økonomiplan				Sum 2024-27
		2024	2025	2026	2027	
Investeringsprosjekter	Godkj.vedtak					
Investering skole	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000
Investering tannhelse	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Sum investeringsprosjekter	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	24 000

Investering skole

Utdanning har en årlig investeringspott på 3,5 mill. kr til innkjøp av utstyr på skolene. Utstyrspotten er satt til 3,5 i resten av planperioden. Investeringsbehovet kartlegges og prioriteres hvert år.

Investering tannhelse

Tannhelse har en årlig investeringspott på 2,5 mill. kr til innkjøp av nytt utstyr på tannklinikkene. Utstyrspotten er satt til 2,5 mill. kr i resten av planperioden. Investeringsbehovet kartlegges og prioriteres hvert år.

Samferdsel

Omtale av sektorområdet

Sektor for Samferdsel har en samlet netto driftsramme på 777,1 mill. kr. Sektorens driftsramme er et nettobudsjett av totale kostnader som i hovedsak er bundet til langsiktige drifts- og vedlikeholdskontrakter for fylkesveger og transportkontrakter for kollektiv og skoleskys. Billettinntektene fra kollektiv er estimert til ca. 83,5 mill. kr inkl. belønningsmidler for byområdet Grenland.

Sektoren består av følgende fire seksjoner:

Vegforvaltning

Seksjonen utøver eierskapet til fylkesvegene og skal bidra til en areal- og vegforvaltning som ivaretar fylkeskommunens interesser. Dette omfatter å opprettholde vegkapitalen og verdiene som ligger i fylkesvegnettet. Vegtrafikken skal avvikles sikkert, effektivt og miljøvennlig og disse hensynene må balanseres. Dette gjøres gjennom deltakelse i kommunale planprosesser og behandling av plansaker på ulike nivå samt behandling av en rekke ulike sakstyper med grunnlag i vegloven.

En viktig oppgave er å bygge kompetanse og kapasitet til å veilede offentlige og private aktører og behandle saker på en effektiv måte i tråd med forvaltningslovens krav, slik at leveransene knyttet til formelle planprosesser og øvrige forvaltningssaker fremmer kommunenes utvikling.

Seksjonen har også ansvar for strategi og utviklingsarbeid innenfor samferdselsområdet. I dette ligger langtidsplanlegging og porteføljestyling på fylkesveg, trafikksikkerhet, sykkel og gange, knutepunktutvikling, grønn og smart transport, overordnet planlegging, statlig infrastruktur, prosess for Nasjonal Transportplan, sekretariat for faglig nettverk og oppfølging av fylkesveg og kollektiv i Grenland.

Effektiv utnyttelse av investeringsmidler er avgjørende for utbygging av infrastruktur for gående, syklende og kollektivtrafikk. Veg og anlegg må samtidig stå imot tøffere vær som følge av klimaendringene. I løpet av 2023 er det utarbeidet nytt investeringsprogram for de neste 4 årene. Dette er utarbeidet med utgangspunkt i dagens investeringsprogram, samt med innspill fra kommunene i Telemark.

Seksjonen understøtter hele samferdselssektoren med spisskompetanse innenfor noen fagområder, og er en ressurs og bidragsyter for utvikling for hele sektoren på disse områdene.

Seksjonens fagområder inkluderer anskaffelser, juridiske tjenester knyttet til sektorområdet og kommunikasjon. Anskaffelser bidrar strategisk og operativt i anskaffelsesprosessen. Juridisk arbeider med alle juridiske emner på samferdselsområdet, så som anskaffelser, entrepriserett, kontraktsrett, klagesaksbehandling, prosessrisikovurderinger og forberedelser til rettsaker, erstatningssaker og generell jus knyttet til sektorens ansvarsområde. På noen av de juridiske områdene vil en samarbeide med Vestfold i en overgangsfase. Kommunikasjon bistår med medvirkning og informasjon om sektorens aktivitet til innbyggere, samarbeidspartnere og media, bla. Gjennom pressemeldinger, prosjektsider på internett, informasjon gjennom sosiale medier, oppslag i media, informasjonsmøter, informasjon til

innbyggere og generell medierådgivning. Kommunikasjonsmessig er det viktig å være i forkant av saker og drive strategisk informasjon.

Vegdrift

Seksjonen er ansvarlig for å ivareta vegkapitalen ved å drifte og vedlikeholde veger, bruer og konstruksjoner, tunneler, legge asfalt og vegoppmerking samt drifte elektrotekniske installasjoner og kommunikasjonsnettverk. God og systematisk drift og vedlikehold av vegnettet vil sikre investert kapital (unngå ytterligere økning i etterslep) og sikre trafikksikker og forutsigbar fremkommelighet for næringsliv og befolkning.

Ansvaret til fylkeskommunen innenfor seksjon drift og vedlikehold, er hjemlet blant annet i Veglova der § 10 eksplisitt sier at fylkeskommunen har et selvstendig ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap relatert til fremkommelighet på vegnettet.

Drift og vedlikehold innebærer systematisk oppfølging og registrering av tilstand på vegnettet. Klimaet endrer seg og fylkeskommunen opplever situasjoner med ekstremnedbør, ras, utglidninger, synkehull og andre akutte forhold på våre veger. Disse situasjonene er uforutsigbare, og fylkeskommunen som vegeier må være i stand til å imøtekomme samfunnets forventninger til at fylkeskommunen kan ivareta samfunnssikkerheten.

Fylkeskommunen har store ambisjoner knyttet til nytenkning og innovasjon, og til kunnskapsbygging om miljøvennlige metoder og prosesser. For å oppnå dette arbeider seksjonen med modernisering og forenkling av kontraktsformene der aktiviteter og styringssystemer vil digitaliseres. Kontrakter for drift og vedlikehold av vegnettet er flerårige kontrakter, fra ett til åtte år.

Per 1.1.2024 har seksjonen ansvaret for 15 driftskontrakter på veg, ytre miljø og grønt, elektro og veglys, bruedlikehold samt dekkelegging og vegoppmerking. Kontraktene legger til grunn drift og løpende vedlikehold av vegnettet. Kontraktene ivaretar ikke innhenting av etterslep på fylkesveg.

Vegutbygging

Seksjonen er ansvarlig for gjennomføring av hoveddelen av utbyggingsprosjektene i fylkeskommunens prosjektportefølje for fylkesveger. Fylkeskommunen håndterer til enhver tid omlag 50 prosjekter i ulike faser, fra planlegging i henhold til Plan- og bygningsloven til prosjektering og bygging. De fleste av disse prosjektene går over flere år. Prosjektporteføljen består av ulike utbyggingsprosjekter fra mindre punktutbedringer og oppgraderinger i vegnettet til store utbyggingsprosjekter, også innenfor bypakke Grenland.

Seksjonen jobber aktivt med profesjonalisering av prosjektstyring både innenfor HMS, kvalitet, økonomi og fremdrift. Seksjonen vil ha oppmerksomhet på utvikling av gode kontrakter i dialog med bransjen og kontraktstrategi tilpasset det enkelte prosjekt. Det jobbes aktivt med digitalisering av alle prosjektfaser, blant annet gjennom videreutvikling av modellbasert prosjektering. I tillegg gjennomføres vurderinger av ulike muligheter for reduksjon av klimagassutslipp fra vegbygging.

Seksjonen understøtter hele samferdselssektoren med spisskompetanse innenfor enkelte fagområder, og er en ressurs og bidragsyter for utvikling for hele sektoren på disse områdene. Dette gjelder bl.a. fagområdene prosjektstyring og prosjektadministrasjon for samferdselsprosjekter, ytre miljø, geologi og

geoteknikk, sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA), herunder seriøsitetsskrav, samt grunnerverv, eiendomsforvaltning og -landmåling.

Kollektiv

Seksjonen har ansvar for drift og utvikling av kollektivtilbudet i Telemark. Dette inkluderer det ordinære kollektivtilbudet med buss, taxi, ferje, lovpålagt skoleskyss, tilrettelagt transport (TT - ordningen) og transportløyver.

Seksjonen har både forvaltningsansvar og driftsansvar for skoleskyss av regionens grunn- og videregående skoleelever med skyssrett etter opplæringsloven. For skoleåret 2023-24 er det behandlet og iverksatt skoleskyss for ca. 6500 elever med kollektivtilbudet og ca. 900 elever med tilrettelagt skyss. TT- ordningen har cirka 2400 brukere. Det har vært en økning de senere årene og denne ser ut til å fortsette etter hvert som flere får kjennskap til ordningen. Flere brukere gir lavere reisetilskudd til den enkelte, da ordningen er finansiert med fast totalpott som skal fordeles. Seksjonen er på vegne av fylkeskommunen løyvemyndighet for drosje, buss og fartøy i rute. Antall drosjesaker har økt fra omtrent 375 til 650 på i underkant av to år ifra tiden i VFTK. Det er varslet innstramming fra Regjeringen som kan medføre færre søknader om nye løyver i 2024.

Seksjonen har også ansvar for markedsføring av mobilitetstilbudet, drift og teknologisk utvikling av systemer for billettering. Utvikling av grønn og smart transport i byene skal legge til rette for å ta en større andel av økningen i persontransporten gjennom et bedre kollektivtilbud til innbyggerne. Dette bygger blant annet på gjennomføring av tiltak i trafikkplaner og bypakker som allerede er utarbeidet. Per 1. halvår 2023 er ca. 98,0 % av passasjerene tilbake sammenlignet med normalåret 2019. Seksjonen jobber med flere tiltak for å øke antall kollektivreiser. Planlagte tiltak skal bidra til å redusere inntektsbortfallet.

Fylkeskommunen skal satse på en fleksibel og kostnadseffektiv transportløsning i distriktene som møter kundenes reisebehov, og som utnytter ledig kapasitet i transportsystemet. Ny teknologi må tas i bruk for å sikre en overgang til smart og grønn mobilitet og gode løsninger for informasjon og salg av billetter, slik at mobilitetstilbudet blir godt tilgjengelig for alle brukergrupper.

Ambisjoner

Utvikling og tilrettelegging for grønn mobilitet og bærekraftige løsninger innenfor samferdsel, i tråd med FNs bærekraftsmål og nasjonale mål og føringer innenfor infrastruktur, kollektivtrafikk og mobilitetsutvikling er fundamentet for sektorens utvikling.

FNs bærekraftsmål nr. 9 Innovasjon og infrastruktur, fokuserer blant annet på å utvikle pålitelig, bærekraftig og solid infrastruktur av høy kvalitet for å støtte økonomisk utvikling og livskvalitet med vekt på overkommelig pris og likeverdig tilgang for alle (delmål 9.1). Fylkeskommunen skal gjennom utvikling av miljøtilpassete transportløsninger basert på for eksempel elektrisitet og biodrivstoff sørge for infrastruktur som tilrettelegger for effektiv drift og fremkommelighet for person- og godstransport. Kollektiv vil i fremtidige anbud vurdere overgang til elektriske busser.

Nye driftskontrakter for fylkesveg skal kreve en gradvis innføring av klimavennlig drivstoff eller EL-drift. Ambisjonen er at innføringen skal skje i takt med fylkeskommunens plan for 60 % kutt i klimautslipp innen 2030 (Regional plan for klima og energi).

FNs bærekraftsmål nr. 11 Bærekraftige byer og samfunn, fokuserer blant annet på at alle har tilgang til trygge, lett tilgjengelige og bærekraftige transportsystemer til overkommelig pris og bedre sikkerhet på vegene, særlig gjennom utbygging av offentlige transportmidler (delmål 11.2). Fylkeskommunen skal gjennom bedre kunnskapsgrunnlag optimalisere og målrette nye, smarte og kostnadseffektive kollektivløsninger også i distriktene.

FNs bærekraftsmål nr. 13 Stoppe klimaendringene, fokuserer blant annet på å styrke evnen til å stå imot og tilpasse seg klimarelaterte farer og naturkatastrofer (delmål 13.1). Fylkeskommunen skal ved bygging og oppgradering av veg og anlegg, sørge for at infrastrukturen kan stå imot et stadig tøffere vær som følge av klimaendringene.

Budsjettpremisser

Budsjett og økonomiplan for 2024 – 2027 bygger på en videreføring av eksisterende planer inntil nye vedtak foreligger for den nyetablerte fylkeskommunen. For 2024 legger sektoren til grunn en videreføring av eksisterende regional planstrategi og FNs bærekraftsmål som styrende for fylkeskommunen, og Samferdselssektoren vil på bakgrunn av dette foreslå å prioritere FNs bærekraftsmål nr. 9 Innovasjon og infrastruktur og nr. 13 Stoppe klimaendringene for å nå målene.

Legge trafiksikkerhet til grunn i utarbeidelse av infrastruktur

Sektoren skal ivareta trafiksikkerhet ved bygging og vedlikehold av eksisterende vegnett, samt å utvikle digital infrastruktur på vegnettet.

Tilrettelegge for myke trafikanter og transport som gir redusert klimapåvirkning

Sektoren skal bidra til at trafikkveksten skal tas med kollektiv, sykkel og gange. Dette kan måles blant annet med et godt kollektivtilbud med punktlig avganger, høy kundetilfredshet og redusert utslipp fra bussene, samt å bygge trafiksikre og attraktive veganlegg for myke trafikanter.

Utvikle veg og anlegg som tar høyde for ras, skred og klimaendringer

Sektoren skal stille høye krav til miljø- og klimakrav i egne vegprosjekter, samt prioritere tiltak og forebygging av vegstrekninger med høy risiko for uønskede hendelser som følge av klimaendringer.

Tilrettelegge for myke trafikanter og transport som gir redusert klimapåvirkning

Sektoren skal bidra til at trafikkveksten skal tas med kollektiv, sykkel og gange. Dette kan måles blant annet med et godt kollektivtilbud med punktlig avganger, høy kundetilfredshet og redusert utslipp fra bussene, samt å bygge trafiksikre og attraktive veganlegg for myke trafikanter.

Redusere utslipp fra transport og samferdsel

Sektoren skal arbeide for endring fra fossilt drivstoff til elektrifisert bil- og busspark der det er mulig. Planmessig, systematisk og digitalisert drift og vedlikehold vil redusere utslipp fra produksjon. Videreføre krav om gradvis innføring av klimavennlig drivstoff eller EL-drift i nye driftskontrakter er også aktuelt

tiltak. Forutsigbarhet og fremkommelighet på vegnettet bidrar til redusert utslipp, for eksempel er punktlig busser viktig for at reisende skal velge kollektivt. Forutsatt tilgjengelighet i markedet vil fremtidige innkjøp og fornyelse av egne kjøretøy være 0-utslippskjøretøy.

Modernisere og forenkle kontrakter for fylkesveg

Sektoren skal videreutvikle vedtatt strategi om økt grad av byggherrestyrte driftskontrakter ved kontinuerlig fornyelse av kontraktporteføljen innenfor de ulike fagområdene. Nye kontrakter skal legge til rette for innovasjon, samt å utvikle digital arbeidsmetodikk innenfor drift og vedlikehold.

Omtale av rammeoversikt

Utgangspunktet for budsjettrammen er en videreføring av opprinnelig budsjett 2023 med tilhørighet til Telemark fylkeskommune. I tillegg videreføres politiske vedtak fra 2023 i forbindelse med vedtatt statsbudsjett og revidert nasjonalbudsjett 2023, samt omfordelinger for å hensynta nyetablert organisasjonsstruktur.

Konsekvensjustert budsjettramme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Årsbudsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	732 669	732 669	732 669	732 669
Konsekvensjustert ramme	732 669	732 669	732 669	732 669
Nye tiltak				
Gratis ferjer og reduksjon av takster – helårseffekt av endring i 2023	2 279	2 279	2 279	2 279
Kompensasjon forskrift tunnelsikkerhet	3 251	3 251	3 251	3 251
Null og utsleppsfrie ferjer og hurtigbåter	389	389	389	389
Opprustning og fornying fylkesvegnettet	28 290	28 290	28 290	28 290
Ras- og skredsikring fylkesveg	9 779	9 779	9 779	9 779
Økt CO2-avgift – kompensasjon til fylkeskommunene	523	523	523	523
Sum Nye tiltak	44 511	44 511	44 511	44 511
Nye tiltak og realendringer	44 511	44 511	44 511	44 511
Ramme 2024-2027	777 180	777 180	777 180	777 180

Nye tiltak

Gratis ferjer og reduksjon av takster – helårseffekt av endring i 2023

Prosjektleder foreslår å øke rammen med 2,3 mill. kr i henhold til justering av særskilt fordelt rammetilskudd i forslag til statsbudsjettet. Som kompensasjon for helårseffekten økes rammetilskuddet

ytterligere med 216,6 mill. kr på landsbasis i 2024. Midlene blir fordelt etter kriteriet normerte ferjekostnader i kostnadsnøkkelen for fylkeskommunene. Kriteriet er justert for å ta hensyn til at inntektsbortfallet som følge av reduserte ferjetakster og innføring av gratis ferjer varierer mellom fylkeskommunene. Midlene blir overført til seksjon for kollektiv.

Kompensasjon forskrift tunnelsikkerhet

Prosjektleder foreslår å øke rammen med 3,3 mill. kr i henhold til justering av særskilt fordelt rammetilskudd i forslag til statsbudsjettet. Midlene har blitt fordelt mellom fylkeskommunene på grunnlag av beregninger av behovet for kompensasjon, gjennomført av Statens vegvesen. I Nasjonal transportplan 2022–2033 legger regjeringen opp til at fylkeskommunene skal bli kompenserte for merkostnadene i løpet av planperioden, slik at tunnelene på fylkesvegnettet blir utbedret i samsvar med forskriften. Midlene har samme fylkesvise fordelingen som i 2023. Midlene blir overført til seksjon for vegdrift.

Null og utsleppsfrie ferjer og hurtigbåter

Prosjektleder foreslår å øke rammen med 0,4 mill. kr i henhold til justering av særskilt fordelt rammetilskudd i forslag til statsbudsjettet. Midlene er overført til seksjon for kollektiv.

Opprustning og fornying fylkesvegnettet

Prosjektleder foreslår å øke rammen med 28,3 mill. kr i henhold til justering av særskilt fordelt rammetilskudd i forslag til statsbudsjettet. Midlene er som tidligere fordelt mellom fylkeskommunene på grunnlag av en kartlegging av vedlikeholdsetterslepet på fylkesvegene gjennomført av Statens vegvesen. Midlene blir overført til seksjon for vegdrift.

Ras- og skredsikring fylkesveg

Prosjektleder foreslår å øke rammen med 9,8 mill. kr i henhold til justering av særskilt fordelt rammetilskudd i forslag til statsbudsjettet. Med statsbudsjettet for 2023 har alle fylkeskommunene fått tildelt midler i tråd med tilskudsprogrammet for 2018-2023. I 2024 blir det lagt til grunn samme prosentvise fordeling som i hele tilskudsprogrammet for 2018–2023. Midlene er overført til seksjon for vegdrift.

Økt CO2-avgift – kompensasjon til fylkeskommunene

Prosjektleder foreslår å øke rammen med 0,5 mill. kr i henhold til justering av særskilt fordelt rammetilskudd i forslag til statsbudsjettet. Regjeringen foreslår å øke CO2-avgifta med 21 pst. ut over prisjustering i 2024. Midlene blir overført til seksjon for kollektiv.

Driftsbudsjett

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Fylkessjef for Samferdsel	1 744	1 744	1 744	1 744
Vegforvaltning	42 050	42 050	42 050	42 050
Vegdrift	407 687	407 687	407 687	407 687
Vegutbygging	10 568	10 568	10 568	10 568
Kollektiv	315 132	315 132	315 132	315 132
Sum	777 180	777 180	777 180	777 180

Omtale av driftsbudsjett per seksjon

Samlet sett er utgangspunktet for driftsbudsjettet til samferdselsseksjonene basert på rammene for 2023. Brorparten av samferdselssektoren ble overført fra Statens Vegvesen fra 1. januar 2020. Derfor har ikke samferdselsområdet en identitet i de gamle fylkene på lik linje med øvrige sektorer. SAMS vegadministrasjon ble delt i 11 fylker og fra 1.1 2024 deles i 15 fylker med tilhørende ansvar og oppgaver innenfor Telemarks økonomiske rammer. Dette betyr at arbeidet i 2024 vil preges av å bygge og tilpasse samferdselsorganisasjonen for å ivareta samferdselsoppgavene for Telemark alene.

I løpet av 2024 skal seksjonene ivareta en rekke roller som ble ivaretatt av fylkene i fellesskap. Det søkes løsninger med tilpasninger gjennom opplæring i egen organisasjon, samarbeid med stabene og endrede måter å organisere samferdselsområdet på. Erstatninger for kompetanse må vurderes i løpet av 2024 etter hvert som sektoren restruktureres.

Driftsbudsjettet er fordelt på sektorens fire seksjoner:

Vegforvaltning

Seksjonens portefølje er bredt faglig sammensatt. Følgende er eksempler på oppgaver seksjonen skal ivareta gjennom sitt driftsbudsjett:

Lønns- og personalkostnader for seksjonens portefølje innenfor forvaltningsoppgaver. Eksempelvis søknadsbehandling og innbyggerhenvendelser som berører plan- og bygningsloven, vegloven og andre tiltak og henvendelser.

Systemporteføljen på IKT området er omfattende og arbeidet med å få på plass å få oversikt over alle nødvendige fagsystem inkludert lisenser, vedlikehold og lignende med tilhørende årskostnad pågår fortsatt og vil fortsette igjennom 2024. Kostnader knyttet til overgang fra Statens vegvesens systemer løper fortsatt i 2024, og i tillegg tilløper nye kostnader i forbindelse med innføring av nye systemer.

Eksempler på andre oppgaver som skal løses innenfor rammene av driftsbudsjettet:

- drift av trafikktelesystemer for 145 tellepunkter og radarapparater
- måling av luftkvalitet i Grenland
- samferdselssektorens bilportefølje
- utbetaling av tilskuddsmidler og aktivitetsplan fordelt etter vedtak i Fylkestrafikksikkerhetsutvalget.
- sykkelbuss gjennom sykkelbyavtaler og avtaler utenfor byområdene
- drift av Nettverk for samferdsel, Togforum for Sørlandsbanen og knutepunktsutvikling
- samferdselssektorens IT-kostnader for felles fagsystem og sektorens bilkostnader
- Ivaretagelse av fylkeskommunens interesser og samarbeid om tiltak når andre byggherrer gjennomfører tiltak på fylkeskommunal grunn. Eksempelvis kommunale VA anlegg, gjennomføring av private reguleringsplaner, tiltak i regi av kabeletater og andre gravearbeider.
- Lede arbeidet med overtakelse av Brevik og Kragerø ferjeselskap IKS inkl. forhandlinger om overtakelse av kommunal ferjeinfrastruktur

Vegdrift

Seksjonens driftsramme er på 367,1 mill. kr er i hovedsak bundet til langsiktige drifts- og vedlikeholdskontrakter innen veg, bru, elektro, asfalt og vegoppmerking for fylkesveger.

Utvikling og gjennomføring av ny kontraktstrategi for drift og vedlikehold av fylkesveg anses som vellykket og har langt på vei motvirket den kraftige prisøkningen i bransjen på nye kontrakter. Økt byggherrestyring av kontrakter gir oss mer penger til veg enn utgangspunktet i 2020, men seksjonen preges likevel av at produksjonsnivået og tiltak på fylkesveg samlet er redusert. Dette gjør at målet om å hente inn vedlikeholdsetterslepet på fylkesvegnettet stadig blir mer krevende. Konsekvensen av driftsrammene er at forfallet og vedlikeholdsbehov fortsetter å øke. Samtidig som nye oppgaver legges til og prisveksten for området ikke kompenseres fullt ut.

- I 2024 er det oppstart for ny driftskontrakt for området Lifjell.
- Det skal gjennomføres prosjektering og utlysning av nye bruvedlikeholdskontrakter for området Nedre og Øvre Telemark med oppstart i 2025.
- Oppstart prosjektering av driftskontrakt Telemark vest med oppstart i 2026. Bruvedlikeholdskontraktene har oppstart 1. januar 2025, mens driftskontrakt Telemark vest har oppstart 2026.

I 2024 vil fylkeskommunene overta flere gang- og sykkelveger, strekninger med veglys og vegger fra kommunene. Dette vil føre til økt budsjettbehov. Dette er eksempler på forhold som ikke hensyntatt i budsjett 2024.

Vegutbygging

Seksjonen har ansvar for planlegging og gjennomføring av utbyggingsprosjekter på fylkesvegnettet i Telemark. Seksjonens arbeidsoppgaver er i hovedsak knyttet til gjennomføring av investeringsprosjekter og dette innebærer at store deler av seksjonens kostnader dekkes over investeringsbudsjettet for fylkesveg gjennom timeføring med kalkulatorisk timepris.

Seksjonen har i tillegg ansvar for flere fagfelt som er sentrale for gjennomføring av arbeidsoppgaver for de andre seksjonene i sektor Samferdsel. Dette omfatter fagområdene ytre miljø, geologi og geoteknikk, sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA), grunnverv og eiendomsforvaltning.

Seksjonen har også faglig ansvar for å utvikle sektorens felles styringsverktøy for hvordan vi skal gjennomføre fylkeskommunens investeringsprosjekter på fylkesveg.

I tillegg til konkret prosjektarbeid pågår det en del utviklingsarbeid, både internt for egen seksjon og på tvers av seksjoner i sektoren. Et eksempel på dette er satsing på digital utvikling som modellbasert prosjektering (BIM) og digital innbyggerdialog. Et annet eksempel er Breeam-sertifisering av de største fylkesvegprosjektene.

Kollektiv

Seksjonens budsjett er i hovedsak knyttet til ansvar for drift og utvikling av kollektivtilbudet i Telemark. Dette inkluderer det ordinære kollektivtilbudet med buss, taxi, ferje, lovpålagt skoleskyss, tilrettelagt transport (TT - ordningen) og transportløyver. Seksjonen har både forvaltningsansvar og driftsansvar for skoleskyss av regionens grunn- og videregående skoleelever med skyssrett etter opplæringsloven.

I tillegg er seksjonens lønns- og personalkostnader og kostnader til fagsystemene inkludert i budsjettet. I budsjettmidlene inngår også finansieringen av drift til de ulike kollektivknutepunkt rundt i fylket.

Av seksjonens bruttobudsjett vil om lag 85 % - 90 % av kostnader være knyttet til transportkostnadene, hvorav ca 20 %-25 % utgjør den lovpålagte skoleskyssen. Seksjonen har i 2022 og 2023 hatt særskilte budsjettutfordringer som følge av den ekstraordinære prisstigningen man er kjent med i samfunnet generelt. Nivået på prisstigningen antas i 2024 til å være på nivå som i 2023.

Seksjonens ansatte skal følge opp de ulike transportkontraktene med forskjellig kontraktslengde, og de skal håndteres etter ulike eksterne parametre, gitt at det både er brutto- og nettokontrakter, rammeavtaler og ferjeavtaler som håndteres i seksjonen.

I starten av 2024 vil seksjonen være i sluttfasen av anbudsrunder som omhandler Grenlandsområdets rutetilbud med oppstart i juli 2025. I den forbindelse vil det også måtte gjøres en oppgradering av ladekapasitet/strømkapasitet på depotet.

Seksjonen viderefører tilbudet med reduserte ferjetakster i Telemark basert på politiske vedtak også i 2024. Dette vil kreve et tett og godt samarbeid mellom de ulike aktørene.

I seksjonens budsjett inngår finansiering via Belønningsordningen og Bypakkemidler for Grenland og i tillegg også refusjon fra hjemkommuner for skoleskyss-elever basert på eget regelverk.

Seksjonen er også involvert i markedsføring og utvikling av mobilitetstilbudet. Fra januar 2024 vil det være et samarbeid med Vestfold fylkeskommune for å drifte blant annet ruteopplysningstjeneste på telefon, telefonhenvendelser fra publikum for kundeopplysning og avvik og kundeforhold for bysykkelordningen i Grenland. Det er også nødvendig med et samarbeid på utvikling, administrasjon og

drift av ny mobil-app, drift og administrasjon av Datavarehus, salgssystemer, baksystem og oppgjør. På sikt må det bygges kompetanse i eget fylke på disse områdene.

Investeringer

Investeringsrammen for Samferdsel utgjør til sammen 1,3 mill. kr i hele økonomiplanperioden. Alle pågående prosjekter er listet opp i tabellen under. Prosjektleder foreslår to nye prosjekter på fylkesveg i 2024. Det foreslås 42,0 mill. kr til Eidsborgkleivane og 10,5 mill. kr til Kirkevold bru. Begge disse prosjektene er vurdert som viktige i 2024. Prosjektene foreslås finansiert med fellesfinansiering som for eksempel momskompensasjon og lån. Det foreslås ingen endring i total prosjektramme på de øvrige prosjektene.

Tabellen under viser vedtatt total prosjektramme som gjelder for hele prosjektets levetid og forslag til årsbudsjett i planperioden.

Investeringer

Beløp i 1000 kr

Hovedprosjekt	Prosjekt	Godkj.vedtak	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Bruprosjekter	Fv. 155 Oterholt bru (T)	4 235	4 135	0	0	0
Bruprosjekter	Fv. 3370 Kalstad bru	18 700	12 896	100	0	0
Bruprosjekter	Fv. 3384 Snarteland bru	10 000	0	10 000	0	0
Bruprosjekter	Fv. 37 Kirkevold bru	10 500	10 500	0	0	0
Bruprosjekter	Planmidler - Fv 45 Vrengen bru	3 800	1 563	0	0	0
Bypakke Grenland fase 1	Bypakke Grenland fase 1	530 000	43 130	0	0	0
Bypakke Grenland fase 2	Bypakke Grenland fase 2	0	0	38 000	38 000	38 000
ENØK LED veglys Vestfold og Telemark	ENØK LED veglys Vestfold og Telemark	2 800	2 800	0	0	0
Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase	Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase	598 000	192 800	245 100	86 400	3 726
Fv. 359 Kaste - Stoadalen	Fv. 359 Kaste - Stoadalen	447 000	193 700	129 700	544	0
Fv. 45 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås	Fv. 45 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås	90 150	22 578	0	0	0
Investering kollektiv	Investering kollektiv	24 375	10 750	3 625	10 000	0
Investering utstyr samferdsel	Investering utstyr samferdsel	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Kollektivtiltak	Kollektivtiltak	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Oppgradering	Fv. 3292 Ånnerødvegen	10 000	0	10 000	0	0
Oppgradering	Fv. 3410 Øyfjell-Longnvik	36 000	4 301	0	0	0

Hovedprosjekt	Prosjekt	Godkj.vedtak	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Oppgradering	Fv. 3430 Hyttun-Moen A del 2	11 200	3 475	0	0	0
Oppgradering	Fv. 355 Gråndalen-Momrak - del 2	22 400	6 469	0	0	0
Oppgradering	Fv. 355 Storejarbryn-Gr.Nissedal/Fyresdal	23 400	15 000	7 900	0	0
Oppgradering	Fv. 364 Mæle bru-Fosso skule A del 2	17 700	8 000	0	0	0
Planlegging etter Plan- og bygningsloven	Planlegging etter Plan- og bygningsloven	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Skredsikring	Fv. 450 Eidsborgkleivane	42 000	42 000	0	0	0
Skredsikring	Skredsikring fv. 3324 Fjågesund og fv. 3320 Omnes	16 000	2 200	7 929	0	0
Skredsikring	Skredsikring fv. 3408 Bergstøyl/Risstøyl	18 500	14 200	0	0	0
Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl.E18)	Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl. E18)	92 230	7 800	35 300	18 215	0
Trafikksikkerhet	Trafikksikkerhetstiltak	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Øvrig fylkesveg	Fv. 32 Rundkjøring Moheim	74 100	150	150	0	0
Øvrig fylkesveg	Grunnerverv	500	500	500	500	500
Øvrig fylkesveg	Refusjon Fv34 Mjølnar-Kleppvegen, Porsgrunn	10 000	500	500	500	500
Øvrig fylkesveg	Tiltak etter sykkelveginspeksjoner	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Totalsum		2 129 090	614 947	504 304	169 659	58 226

Investeringsbudsjett

Bruprosjekter

Fv. 3334 Oterholt bru

Oterholt bru er en del av Statens vegvesen sitt bruprogram og finansieres med statlige midler. Brua prosjekteres og kontraheres våren 2024 og forsterkningsarbeidet ferdigstilles innen utgangen av 2024. Årsbudsjett 4,1 mill. kr.

Fv. 3370 Kalstad bru

Prosjektet skal utbedre eksisterende halvbru og svanke i vegen ved Kalstad. Det skal settes opp mur til erstatning for dagens halvbru. Det skal bygges ca. 70m mur og ca. 70m fortau med kantstein. Det skal i tillegg gjøres arbeid på kommunalt VA-anlegg som Kragerø kommune finansierer. Prosjektet planlegger å lyse ut konkurransegrunnlaget i løpet 2023, og bygging planlegges gjennomført i år 2024.

Fv. 3384 Snarteland bru

Snarteland bru er planlagt forsterket i 2025. Arbeid med prosjektering starter opp mot slutten av 2024 og videreføres i 2025 med utlysning og kontrahering av entreprenør. Det er foreslått å sette av 10,0 mill. kr til prosjektet i 2025.

Fv. 37 Kirkevold bru

Kirkevold bru har alvorlige betongskader i spesielt én søyle på brua. Skadene er av et slik omfang at Statens vegvesen har krevd en plan for utbedring i løpet av 6 måneder fra skaden ble oppdaget. Prosjektet er vurdert som viktig å gjennomføre i 2024. Prosjektet lyses ut tidlig 2024 og ferdigstilles i løpet av året. Samlet investeringskostnad er på 10,5 mill. kr.

Planmidler – Fv. 45 Vrengen bru

Prosjektet omfatter omlegging av vegen med ca. 450m ny vegtrasè. Det skal bygges 1 bru og gå igjennom en fjellskjæring. Prosjektet er i planfasen og det pågår nå arbeid med utarbeidelse av reguleringsplan. Bygging antas å bli i år 2025-2026.

Bypakke Grenland fase 1

I Bypakke Grenland sitt handlingsprogram er det satt av midler til fem fylkesvegprosjekter i 2024. Budsjettet for 2024 viser en samlet ramme for alle prosjektene på 43,1 mill. kr. Den fylkeskommunale egenandelen ligger fast på 53,0 mill. kr per år. Investeringer ut over denne rammen finansieres av bompenger. De største prosjektene i 2024 er:

Fv. 32 Vallemyrvegen - Ullinvegen (Enger)

Prosjektet inneholder to rundkjøringer og forlengelse av Ullinvegen med stenging av dagens utkjøring til fv. 32. Prosjektet er et samarbeid mellom fylkeskommunen, Porsgrunn kommune, Bypakke Grenland og private utbyggere. Prosjektets totale ramme er på 74,6 mill. kr. Bypakkas andel av dette er 34,0 mill. kr. Prosjektet finansieres gjennom en tredeling mellom Bypakka, Porsgrunn kommune og Vestfold og Telemark fylkeskommune. Porsgrunn kommune har sikret en delfinansiering gjennom utbyggingsavtaler med næringsdrivende på Enger næringsområde. Anleggsarbeidet er i sluttfasen og ferdigstilling er oktober 2023. I år 2024 vil det pågå restansarbeid og avslutning av prosjektet.

Fv. 357 Skotfossvegen

Prosjektet på Fv. 357 Skotfossvegen fra Kampekastet og ned til Grøtsundvegen er en gang- og sykkelveg. Det er ferdig regulert over en strekning på 850 m. Konkurransgrunnlaget blir ferdig høsten 2023 og klar for utlysning i markedet før nyttår. Forventet anleggsstart er våren 2024. Prosjektet er et samarbeid med Skien kommune hvor de samtidig bytter ut deler av sitt vann og avløpsnett.

ENØK LED veglys Vestfold og Telemark

Oppgradering og utskifting av veglys til LED startet med prosjekt «Oppgradering LED belysning» i 2021 og 2022. I 2023 ble det vedtatt 50,0 mill. kr i prosjekt «ENØK LED veglys Vestfold og Telemark» til utskifting av alle resterende fylkeskommunale veglys i Vestfold og Telemark fylkeskommune. Alle veglys tilhørende fylkeskommunen er byttet. Restrammen, knyttet til Telemark fylkeskommune, på 2,8 mill. kr vil benyttes til ledoppgradering på de strekningene hvor fylkeskommunen overtar kommunalt veglys i 2024. Rammen

i 2024 vil ikke dekke alle strekninger som overtas, så det vil være behov for tildeling også i kommende budsjettperiode.

Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase

Prosjektet omfatter etablering av 3,9 km ny fylkesveg på strekningen Rugtvedt-Surtebogen, med vegbredde 9 meter, inkludert skulder og forsterket midtoppmerking. Det er totalt 9 konstruksjoner langs parsellen, inkludert to bruer. Det bygges to nye kryss på parsellen ved Findal og Skjerke. I tillegg skal eksisterende avkjøring til Surtebogen oppgraderes noe med blant annet et kantstopp samt at rundkjøring ved Rugtvedt må tilpasses et nytt kjøremønster. Videre vil det etableres sammenhengende gang- og sykkelveg på strekningen. Ny veg går utenom Rugtvedt-området, og vil forbedre forholdene for beboere, myke trafikanter og for gjennomfartstrafikken, samt redusere de miljømessige ulempene.

Prosjektet har en vedtatt total ramme på 598,0 mill. kr, og finansieres av statlige midler over statsbudsjettet, midler fra Nye Veier AS, fylkeskommunale og kommunale midler, i tillegg til bompenger. Det er regnskapsført 29,3 mill. kr til og med 2022 og prognose for 2023 er på 40,7 mill. kr. Budsjettet for 2024 er på 192,8 mill. kr. Fremdriften er ihht plan, og byggestart antas å bli i løpet av år 2024.

Fv. 359 Kaste - Stoadalen

Prosjektet har godkjent reguleringsplan og stortingsproposisjonen ble vedtatt 10.05.21. Prosjektet består i å prosjektere og bygge ca. 3 km ny fylkesveg fra Kaste til Dagsrud i Nome kommune. Det vil bli ca. 2660 m veg i dagen, 80 m løsmassetunnel og en 255 m lang fritt frambygd bru over Telemarkskanalen.

I FT-sak 33/23 ble ny total ramme på 447,0 mill. kr for prosjektet vedtatt. Prosjektet finansieres med fylkeskommunale midler og 183,1 mill. kr i bompenger. Det er regnskapsført 14,4 mill. kr til og med 2022 og prognose for 2023 er på 108,7 mill. kr.

Fremdriften er ihht plan og bygging er ble igangsatt i 2023. Budsjettet for år 2024 er 193,7 mill. kr. Prosjektet har satt av svært lite for usikkerhet.

Fv. 45 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås

Tiltakene består i å flytte vegen ut i vannet og å etablere tre rassikringsvoller på de rasutsatte stedene. Prosjektene har godkjente reguleringsplaner. Av hensyn til villrein i området er byggeperioden stedvis begrenset til 10. mai – 1. oktober. Prosjektets totale ramme er på 90,2 mill. kr og budsjettet for år 2024 er 22,6 mill. kr. Det er regnskapsført 26,7 mill. kr til og med 2022 og prognose for 2023 er på 40,9 mill. kr. Prosjektet vil bli ferdigstilt i løpet av år 2024.

Investering kollektiv

Det skal investeres i flere sanntidsskjermer for ruteinformasjon på holdeplasser. Dette gir publikum ruteinformasjon i sanntid og melding om avvik når de oppstår, og bidrar til økt kundetilfredshet og oppleves positivt for den reisende.

Fylkestinget har vedtatt at kollektivtrafikken i fylket skal være fossilfri innen 2027 basert på klimanøytralitet. Det må derfor gjøres en oppgradering av ladekapasitet/strømkapasitet på depotet i Grenland.

Det skal investeres i nytt billettsystem da dagens billettsystem er utdatert og må fornyes både for buss og ferje. I tillegg skal fagsystem som benyttes til skoleskyss fornyes.

Investering utstyr samferdsel

Det er i budsjett og økonomiplan budsjettert med en årlig investeringsramme på 5,0 mill. kr til rullerende utskiftning og fornying av bilparken i Samferdsel, mindre investeringer i utstyr, maskiner, programvare, system og lignende knyttet til ansatte som har særlig behov for kjøretøy og verktøy for å løse sine arbeidsoppgaver i sektoren. Samferdsel har utarbeidet en egen strategi for utskiftning av bilparken, for å sikre fornuftig utskiftningstakt etter nødvendig behov.

Kollektivtiltak

Det budsjetteres med 2,5 mill. kr til kollektivtiltak i 2024.

Oppgradering

Fv. 3292 Ånnerødvegen

Prosjekter har ikke vært en del av forslaget i handlingsplan, men er vurdert som viktig. Vegen har i forbindelse med stor trafikal belastning de siste 2-årene hatt en betydelig slitasje og påbegynt nedbrytning av veglegemet og annen infrastruktur. Akutte vedlikeholdstiltak er iverksatt og det skal gjennomføres en trafiksikkerhetsanalyse på utsatte strekninger. Tiltak bør gjennomføres i 2025. Det er foreslått å sette av 10,0 mill. kr til oppgradering av deler av strekningen.

Fv. 3410 Øyfjell – Longvik

Det skal i 2024 utføres sluttarbeider som legging av asfalt slitelag på strekningen Det er vedtatt 4,0 mill. kr til prosjektet.

Fv. 3430 Hyttun – Moen A del 2

Det skal i 2024 utføres sluttarbeider som legging av asfalt slitelag på strekningen Det er vedtatt 3,5 mill. kr til prosjektet.

Fv. 355 Gråndalen – Momrak

Arbeidene som skal utføres i 2024 er legging av asfalt slitelag. Det er vedtatt 6,5 mill. kr til prosjektet.

Fv. 355 Storejarbryn – Gr.Nissedal/Fyresdal

Strekningen skal oppgraderes og arbeidene skal gjennomføres i 2024 og 2025. Det er vedtatt 15,0 mill. kr til prosjektet i 2024.

Fv. 364 Mæle bru – Fosso skule A del 2

Det skal i 2024 utføres sluttarbeider som legging av asfalt slitelag på strekningen Det er vedtatt 8,0 mill. kr til prosjektet.

Planlegging etter Plan- og bygningsloven

Det budsjetteres med 4,0 mill. kr til planlegging etter Plan- og bygningsloven for 2024.

Skredsikring**Eidsborgkleivane**

I FT-sak 12/21 budsjett prosjektportefølje – oppgraderingsprosjekter og rassikringsprosjekter ble Eidsborgkleivane vedtatt på bakgrunn av Oversikt over skredsikringsbehov i Region Sør fra Statens Vegvesen fra 2019. Det budsjetteres med 42,0 mill. kr til Eidsborgkleivane i 2024 for å utbedre den nest nederste hårnålsvingen i Eidsborgkleivane, flere store og små ustabile natursteinsmurer, fjellrensk og sikring av inntil 7000 m² med fjellskjæring over vegen. Det er behov for ytterligere budsjettmidler i 2025 og i 2026 for å utbedre resten av Eidsborgkleivane.

Skredsikring fv. 3324 Fjågesund og fv. 3320 Omnes

Prosjektet omfatter bygging av tre tunnelportaler, samt et rasoverbygg. I mars 2023 ble det i FT sak 33/23 vedtatt å overføre 36,0 mill. kr fra prosjektets ramme til prosjekt Fv.359 Kaste-Stoadalen. På grunn av dette er byggingen av prosjektet utsatt. Det pågår nå arbeid med prosjektering, og bygging blir utført når prosjektet får midler, tidligst i 2025.

Skredsikring fv. 3408 Bergstøyl/Risstøyl

Prosjektet omfatter sikring mot ras (snøskred), og det skal bygges to rasvoller. Reguleringsplan ble vedtatt mars 2023.

Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl.E18)

I forbindelse med at ny E18 på strekningen Rugtvedt – Dørdal ble bygget, har Nye Veier AS satt av 75,0 mill. kr (eksklusiv m.v.a.) til tiltak på avlastet veg. Av disse midlene er ca. 13,0 mill. kr. brukt til teknisk oppgradering før omklassifisering. Oppgraderingstiltakene ble ferdigstilt oktober 2020, og vegen ble formelt overtatt november 2020. Resterende midler skal prioriteres til gang- og sykkelveg på strekningene Bamble kirke – gammel avkjøring Åby og Åbykrysset – Grindbakken.

For disse strekningene er det laget reguleringsplan for 2 parseller, hvor den ene reguleringsplanen ble vedtatt i desember 2022 og den andre reguleringsplanen ble vedtatt i kommunestyret 7. september. Arkeologiske utgravinger på den vedtatte strekningen ble utført sommeren 2023. Det rasutsatte partiet med kvikkleire ved Bamble kirke er tatt ut av reguleringsplanen. En gjennomgang av prosjektets totale prognose i mai 2023 viser at det er for lite midler til å kunne gjennomføre begge delstrekningene. Hvilken av delstrekningene som skal bygges blir avklart i løpet av året, og forventet anleggsstart er derfor utsatt til år 2025. Grunnerverv, prosjektering og utarbeidelse av konkurransegrunnlag gjennomføres i år 2024.

Det er regnskapsført 20,4 mill. kr til og med 2022 og prognose for 2023 er på 10,6 mill. kr. Årsbudsjettet for 2024 er 7,8 mill. kr.

Trafikksikkerhet

Det budsjetteres med 3,0 mill. kr til trafikksikkerhetstiltak i 2024.

Øvrig fylkesveg

Fv. 32 Rundkjøring Moheim

Prosjektet skulle erstatte krysset til Telemarksporten og til Bjørkedalen med en trafikksikker rundkjøring. Det skulle etableres en trygg kryssing for myke trafikanter på tvers av Fv.32. Prosjektet ble finansiert av Nye Veier, Bypakke Grenland og fylkeskommunen. Prosjektet ble åpnet for trafikk og myke trafikanter desember 2022. Prosjektet er avsluttet. For år 2024-2025 er det satt av midler til etableringsskjøtel av grøntarealer.

Grunnerverv

Det budsjetteres med 0,5 mill. kr til grunnerverv i 2024.

Refusjon Fv. 34 Mjølner-Kleppvegen, Porsgrunn

Det budsjetteres med 0,5 mill. kr til Fv. 34 Mjølner-Kleppvegen i Porsgrunn i 2024.

Tiltak etter sykkelveginspeksjoner

Det budsjetteres med 1,0 mill. kr til tiltak etter sykkelveginspeksjoner i 2024.

Samfunnsutvikling

Omtale av sektorområdet

Sektor for Samfunnsutvikling har et koordinerende ansvar for fylkeskommunal tverrsektoriell innsats, og har en samlet netto driftsramme på 157,5 mill. kr. Gjennom partnerskap, nettverk og internasjonal samhandling skal fylkeskommunen mobilisere brede kontaktflater mot både private, frivillige og offentlige aktører. Sektoren består av tre seksjoner; Kultur, Samfunn og plan og Klima, næring og innovasjon. Det er hovedutvalg for industri, næring og klima og hovedutvalg for kultur, reiseliv og frivillighet som har ansvar for politikkområdene i denne sektoren.

Telemark har et stort geografisk mangfold. Verdiskaping, kompetanseutvikling, helse og trivsel, kulturtilbud, arealutvikling og infrastruktur er like viktig i alle deler av regionen, men krever ulike virkemidler og løsninger i byene, tettstedene og distriktene. utfordringer knyttet til disse viktige samfunnsområdene krever også helhetstenkning og samordnet innsats. Løsninger på mange av utfordringene og mulighetene i regionen kan ikke utvikles av en enkelt aktør alene, men krever tett samhandling mellom kommuner, fylkeskommunen, statlige aktører, næringslivet, kunnskapsmiljøer, partene i arbeidslivet, frivillig sektor og andre viktige samfunnsaktører.

I gjeldene regional planstrategi blir det lagt vekt på åtte viktige bærekraftsmål for at regionen skal løse sine viktigste utfordringer. Sektor for samfunnsutvikling har en sentral rolle i arbeidet for å jobbe med regionens tre største utfordringer: redusert klimautslipp, økt verdiskaping og redusere utenforskap. I 2024 vil sektoren utvikle fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle på en helhetlig måte og søke å samle virkemidlene på tvers av fag og tradisjonelle sektorområder. Sektoren skal prioritere arbeidet med intern samordning, avklaring av roller overfor andre regionale myndigheter og dialog med kommunene for å legge til rette for en bærekraftig økonomisk, sosial, kulturell og miljømessig verdiskaping.

Det er en forventning om at sektoren skal jobbe innovativt, tydelig og resultatorientert. Å sette en ny standard for arbeidsform og tverrsektoriell samhandling internt er en sentral oppgave. Det samme gjelder for kommunikasjon og samhandling eksternt. Rollen som samfunnutvikler skal ivaretas i distrikter, tettsteder og byer.

Kultur

Seksjon for kultur består av fagområdene kulturarv, kultur, den kulturelle skolesekken, idrett og friluftsliv, reiseliv og regional bibliotekutvikling. Kultur er viktig for folks helse og trivsel, og for opplevelse av mening og fellesskap. Fylkeskommunen er en sterk regional samfunnsutvikler innenfor kultur og kulturmiljøfeltet og muliggjør at både lokale, regionale og nasjonale økonomiske virkemidler utløses og gir økt samfunnsnytte for innbyggere i regionen.

Kulturarv og verdensarv

Fagområdet har forvaltningsmyndighet med hjemmel i kulturminneloven, og skal arbeide for kulturmiljøenes bidrag i samfunnsutviklingen og til å løse klimautfordringene. Dette omfatter blant annet en rekke statlige og regionale oppgaver innenfor kulturmiljøfeltet, samt tilskudsforvaltning og

rådgivning overfor kommuner, organisasjoner og andre. Tilskuddsordningene er knyttet til myndighetsutøvelsen og er et viktig virkemiddel for å løse samfunnsoppdraget. Disse midlene går direkte til de flere hundre prosjekter som kulturarv følger opp på årlig basis. Kulturarv gjennomfører også hvert år en rekke arkeologiske undersøkelser for å avklare om tiltak eller reguleringsplaner er i konflikt med automatisk fredede kulturminner.

Verdensarvkoordinator for Rjukan – Notodden Industriarv koordinerer forvaltningen og oppfølgingen av verdensarvområdets fremstående universelle verdier. Stillingen følger opp partnerskapet og forvaltningsplanen for verdensarven, inkludert tilskuddsordninger. Verdensarvkoordinatoren er sekretær for verdensarvrådet.

Kultur, idrett, friluftsliv, reiseliv og regional bibliotekutvikling

Fagområdene kultur, idrett og friluftsliv arbeider for å gi alle mulighet til å oppleve og berøres av kunst og kulturuttrykk, i tillegg til å fremme og stimulere til fysisk aktivitet og friluftsliv i regionen. Fylkeskommunen yter drifts- og prosjekttilskudd til paraplyorganisasjoner og regionale ledd innenfor kultur, idrett og friluftsliv, og tilskudd til profesjonelle kunstnere. Som forvalter og utvikler av Den kulturelle skolesekken bidrar fylkeskommunen til at barnehagebarn og skoleelever møter profesjonelle kulturtilbud. Naturressurser, kulturminner og kulturtradisjoner utgjør et vesentlig grunnlag for friluftsliv og utviklingen av reiselivet. God tilrettelegging for kunst- og kulturopplevelser, som festivaler og kunstutstillinger, er viktige bidrag for å skape økonomisk vekst i reiselivs- og turistnæringen.

Regional bibliotekutvikling skal drive et aktivt og strategisk utviklingsarbeid for å samordne, effektivisere og styrke det kommunale bibliotekfeltet i regionen. Gjennom utviklingsarbeidet skal regional bibliotekutvikling bidra til at bibliotekene tilbyr gode, relevante og attraktive bibliotekstjenester til innbyggerne. I tillegg skal regional bibliotekutvikling bidra til prosjekter som skaper nye samdriftsløsninger, innovative nettverk og felles ressursutnyttelse.

Samfunn og plan

Seksjon Samfunn og plan har roller som strategisk samfunnsutvikler, kompetanseutvikler og nettverksnode internt og eksternt. Oppgavene i seksjonen er tett knyttet til fylkeskommunens rolle som planmyndighet etter Plan- og bygningsloven, og har ansvar for at fylkeskommunen fremstår koordinert og samordnet innenfor fylkeskommunens roller og oppgaver på området.

Seksjonen har ansvar for den regionale planstrategien og har prosjektledelsen for utvikling av «Telemarksplanen – Regional planstrategi for Telemark 2024 – 2027». Videre har seksjonen ansvar for utvikling og oppfølging av regionale og interregionale arealplaner med tilhørende handlingsprogram. De følgende fem regionale arealplanene definerer og gir retning for arealpolitikken i Telemark fylke.

- Regional plan for samordna areal og transportplan for Grenland (ATP Telemark)
- Regional plan for samordnet areal og transport for Telemark (ATP Telemark)
- Fylkesdelplan for Blefjellområdet (Inter)
- Regional plan for Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen)
- Regional plan for Hardangervidda (Inter)

Bystrategi Grenland og Bypakke Grenland

Bystrategi Grenland er et regionalt samarbeid om areal, transport og klima mellom kommunene Siljan, Porsgrunn, Skien, Bamble, fylkeskommunen, Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Bystrategi Grenland samarbeider om oppfølging av felles vedtak og langsiktig strategisk arbeid, herunder ATP Grenland, felles vedtatte temastrategier, Bypakke Grenland fase 1 (2015-2025), belønningsavtalen (2021-24), videreføring av Bypakke Grenland og langsiktig byvekstavtale med staten.

Hovedoppgaven for Bypakke Grenland er å tilrettelegge for gjennomføring av Bypakke Grenland Fase 1 og tiltakene i belønningsavtalen i samarbeid med kommunene. Den sentrale føringen for arbeidet er det årlige handlingsprogrammet som bygger på Prop.1345 for Bypakke Grenland fase 1 og som vedtas årlig i tre kommunestyre og fylkestinget.

I tråd med felles politiske vedtak i Skien, Porsgrunn, Siljan og hovedutvalg Telemark i juni 2023, arbeides det med å forberede lokale vedtak av ny bystrategi og faglig grunnlag for Bypakke Grenland fase 2.

Klima, næring og innovasjon

Seksjonen har ansvar for å videreutvikle fylkeskommunens klima og næringsarbeid. Dette skjer ved å tilrettelegge og motivere for en grønn, sirkulær og innovasjonsdrevet utvikling som gir en bærekraftig verdiskaping og med det sikre og skape nye arbeidsplasser i Telemark.

For å møte regionens særskilte utfordringer vil det jobbes innovativt og resultatorientert med fokus på å videreutvikle regionens fortrinn. Denne utviklingen vil skje i samspill med offentlige virkemiddelaktører, kommunene, kompetansemiljøer, næringsliv og gjennom nye og etablerte nettverk. Seksjonen vil gjennom nettverk dele kompetanse og løsninger som fremmer en bærekraftig omstilling i Telemark.

Ved å spisse regionens ressurser for næringsutvikling mot forskning og utvikling, entreprenørskapssatsing, vekst i eksisterende bedrifter og bedriftsnettverk og klynger, er målet å oppnå en verdiskaping i Telemark som minst ligger på landsgjennomsnittet. Entreprenørskap er viktig for verdiskaping på noe lengre sikt, mens vekst i og rundt eksisterende bedrifter vil raskest kunne gi betydelig økt verdiskaping. Nettverk og klynger er viktig fordi det ligger en stor konkurransekraft i deling av kompetanse og teknologi – gjerne på tvers av bransjer, sektorer og i tett samhandling med kommunene, næringsliv, offentlig sektor og akademia.

Seksjonen skal bidra til en bærekraftig forvaltning og effektiv bruk av regionens naturressurser; mineralressurser, jord- og skogbruksressurser slik at disse kan nyttes med et redusert klima-avtrykk. Arealbruk er en viktig parameter for klimaarbeidet og seksjonen vil ta i bruk etablerte standarder for å verdsette blant annet binding av CO2 i myr, skog og jord.

Seksjonen vil ha spesiell høy oppmerksomhet på og støtte opp under kartlegging av sjeldne jordart, forekomster og utviklingen av Fensfeltet.

Økt produksjon av fornybar energi og utbygging av infrastruktur for elektrisk kraft må til for å skape den grønne innovasjonsdrevne omstillingen næringslivet i regionen skal ha. Store oppgaver som kraft og nett

til Grenland samtidig som hele næringslivet i Telemark utvikles, vil ha høy prioritet. Dette vil utvilsomt styrke regionens grunnlag for fremtidig verdiskaping og nye arbeidsplasser. Det vil også bli lagt til rette for overgang til fossilfrie drivstoff som biogass, hydrogen og elektrisitet blant annet i transportsektoren.

På viktige områder er samarbeidet mellom næringsliv, kompetansemiljøer og offentlige virkemiddelaktører tett og har mulighet for videre utvikling. Telemark Utviklingsfond vil være en viktig aktør for å fremme slikt samarbeid og bidra sammen med øvrige virkemiddelaktører i regionen.

Seksjonen har også ansvar for fylkeskommunens arbeid med landbruk, vannforvaltning, vilt og fiskeforvaltning. Seksjonen administrer fylkeskommunens medlemskap i flere organisasjoner og nettverk både nasjonalt og internasjonalt. Seksjonen administrerer internasjonalt samarbeid på tvers av sektorer i fylket og deltar i flere EU-prosjekter.

Vestfold og Telemark fylkeskommunes vedtak om 60 % reduksjon av direkte utslipp av klimagasser innen 2030 er ambisiøst, men ikke et uopnåelig mål. Seksjonen arbeider tverrfaglig med hele virkemiddelapparatet for å koble klimaarbeidet tettere på både næringslivet og andre sektorer i samfunnsutviklingen. Samtidig utvikler og koordinerer seksjonen fylkeskommunens egen klimarapportering, leder prosjektet med klimavennlige anskaffelser og drifter Miljøfyrtårn i Telemark.

Seksjonens viktigste redskap er å fremme samhandling mellom relevante aktører for en best mulig innsats i politikk, planlegging og gjennomføring innenfor seksjonens ansvarsområder.

Ambisjoner

I 2024 vil en helt sentral oppgave være å mobilisere hele regionen i en regional planstrategiprosess for å jobbe fram et langsiktig mulighets- og utfordringsbilde for nye Telemark fylkeskommune. Parallelt ønsker sektoren å videreutvikle rollen som en aktiv samfunnsutvikler i samhandling med eksterne aktører (bærekraftsmål 17 – Samarbeid for å nå målene). Dette forutsetter en samordning av egne sektorer og innsats, og utforming av felles forståelse, ambisjoner og mål på tvers av fag- og ansvarsområder.

Som et bidrag for å styrke økonomisk bærekraft i fylket og imøtekomme FNs bærekraftsmål nr. 8 og 9 Anstendig arbeid og økonomisk vekst og Industri, innovasjon og infrastruktur, har sektoren som ambisjon å mobilisere og støtte bedrifter til mer forskningsdrevet innovasjon, blant annet gjennom prosjektet Forskningsbasert Innovasjon i Regionene (FORREGION). Sektoren vil fasilitere og koordinere partnerskaps- og nettverksarbeid med kommuner og andre viktige samarbeidspartnere for blant annet å skape bærekraftig næringsvirksomhet og reiseliv basert på regionens natur- og kulturmiljøressurser, herunder tett oppmerksomhet om utviklingen av Fensfeltet. En styrket og helhetlig tilnærming til nærings- og kompetanseutvikling vil bidra til å redusere utenforskap og samtidig øke verdiskapingen i fylket.

Som et bidrag for å styrke økonomisk bærekraft i fylket og imøtekomme FNs bærekraftsmål 10 og 11 – Mindre ulikhet og Bærekraftige byer og lokalsamfunn, har sektoren som ambisjon å tilrettelegge for universelt utformet tilgang til kultur i hele fylket. I dette arbeidet vil bibliotekene ha en svært sentral rolle i å tilrettelegge sosiale møteplasser og inkluderende arenaer i et kultur- og folkehelseperspektiv. Sektoren vil videreutvikle samarbeidet med frivillig sektor for å gi innholdsrike og meningsfulle tilbud til

innbyggerne og som et viktig bidrag til inkludering i samfunnet. Sektoren vil arbeide for at alle i fylket skal ha gode og tilrettelagte arenaer for å skape, utøve, vise fram og oppleve kultur av høy kvalitet.

Sektoren har som ambisjon å styrke innsatsen for å verne og sikre vår kulturarv gjennom blant annet vern, istandsetting og bærekraftig bruk av internasjonalt, nasjonalt og regionalt viktige kulturminner og kulturmiljøer, samt friluftslivsområder. Dette gjøres gjennom å kartlegge nasjonalt viktige kulturmiljøer for å gjøre arealforvaltningen mer forutsigbar og koordinere og legge til rette for bred verdiskaping med utgangspunkt i verdensarvstatusen. Det vil bli sentralt å inngå samarbeid med relevante aktører om bærekraftig bruk av kulturminner og kulturmiljøer som opplevelses- og turmål samt utarbeide universelt tilrettelagt informasjonstavler og digitale formidlingsløsninger om kulturminnene i fylket.

Et helt sentralt bærekraftsmål for sektoren er nr. 13 Stoppe klimaendringene. Sektoren vil bidra til dette målet gjennom et bredt samfunnsengasjement og en lang rekke ulike tiltak og handlinger. Det skal utarbeides klimabudsjett og klimarapportering for egen drift og for regionen. Arealer og kulturmiljø skal forvaltes på en slik måte at de bidrar til levbare byer og steder og til å redusere klimagassutslipp. Dette gjøres blant annet gjennom å utvikle og formidle kunnskap om hvordan istandsetting, rehabilitering og ombruk av bygninger og bygningsdeler kan bidra til å redusere klimagassutslipp. Bruk av inngrepsfrie arkeologiske metoder, slik som georadar, vil bidra til bærekraftig utvikling og grønn omstilling. Å bruke georadar ivaretar jordbruks- og naturvern hensyn på en bedre og mer klimavennlig måte enn tradisjonelle arkeologiske metoder. Gjennom fylkeskommunens forvaltning av spillemidler til idrettsanlegg og kulturbygg er ambisjonen å bli det grønneste kultur- og idrettsanleggsfylket i landet.

For å lykkes med å stoppe klimaendringene vil sektoren rette stor innsats mot det som påvirker resultatet mest og det er å jobbe for reduserte utslipp og utvikle karbonfangst- og lagring i industrien (CCS).

Sektoren vil bidra for å imøtekomme bærekraftsmål 14 og 15 Livet i havet og Livet på land gjennom å bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling. Videre beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold.

Budsjettpremiser

Budsjett og økonomiplan for 2024 – 2027 bygger på en videreføring av eksisterende planer inntil nye vedtak foreligger for den nyetablerte fylkeskommunen. For 2024 legger sektoren til grunn en videreføring av eksisterende regional planstrategi og FNs bærekraftsmål som styrende for fylkeskommunen, og vil på bakgrunn av dette gjøre følgende prioriteringer.

Sektoren skal koordinere og ferdigstille forslag til ny regional planstrategi - Telemarksplanen – Regional planstrategi for Telemark 2024-2027

I Telemarksplanen gir fylkestinget overordnende føringer og mål. Sektoren skal lede det tverrfaglige og tverrsektorielle arbeidet i fremleggelsen av et planforslag til politisk behandling.

Sektoren skal koordinere og ferdigstille forslag til ny bystrategi for Grenland med en helhetlig tiltakspakke, og fremlegge det faglige grunnlaget for Bypakke Grenland fase 2 til politisk behandling.

Et felles politisk vedtak i Porsgrunn, Skien, Siljan og fylkeskommunen i juni 2023 har bestilt en ny Bypakke fase 2.

Utarbeide og søke om en ny fireårig belønningsavtale i løpet av 2024.

Dagens fireårige belønningsavtale løper fra 2021 – 2024, og finansierer store deler av busstilbudet i Grenland.

Koordinere rullering av Samordnet areal og transportplan Grenland (ATP Grenland) og fastsettelse av planprogrammet.

Arealpolitikken er en avgjørende premiss for å nå nullvekstmålet og klima og miljømål. Arbeidet vil utgjøre et sentralt forhandlingsgrunnlag for byvekstavtale med staten.

Sektoren skal styrke og videreutvikle Klima- og energinettverket til den foretrukne møteplass for klimaspørsmål i regionen.

Målet for 2024 er å rekruttere ti nye medlemmer og at 40 % av medlemmene leverer klimaregnskap.

Styrke fremtidig grønn omstilling og verdiskaping og dermed skape nye arbeidsplasser i Telemark.

Forsterket innsats på forskning og innovasjon med tilhørende økonomiske virkemidler og rådgiving gjennom Regionalt forskningsfond, prosjekt FORREGION og Telemark Utviklingsfond samt bruk av andre virkemidler og kompetanseformidling. For 2024 skal minimum 35 nye virksomheter har søkt støtte (kompetanse og virkemiddel) til å gjennomføre FOU aktiviteter.

Omtale av rammeoversikt

Utgangspunktet for budsjettrammen er en videreføring av opprinnelig budsjett 2023 med tilhørighet til Telemark fylkeskommune. I tillegg videreføres politiske vedtak fra 2023 i forbindelse med vedtatt statsbudsjett og revidert nasjonalbudsjett 2023, samt omfordelinger for å hensynta nyetablert organisasjonsstruktur.

Konsekvensjustert budsjettramme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Årsbudsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	160 399	160 399	160 399	160 399
Konsekvensjustert ramme	160 399	160 399	160 399	160 399
Nye tiltak				
Distrikts- og regionalpolitiske tilskudd	-3 647	-3 647	-3 647	-3 647
Ikke-statlige lufthavner, Kjøp av flyplasser innenlands	762	762	762	762
Sum Nye tiltak	-2 885	-2 885	-2 885	-2 885
Nye tiltak og realendringer	-2 885	-2 885	-2 885	-2 885

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Ramme 2024-2027	157 514	157 514	157 514	157 514

Nye tiltak

Distrikts- og regionalpolitiske tilskudd

Prosjektleder foreslår å redusere rammen med 3,7 mill. kr i henhold til justering av særskilt fordelt rammetilskudd i forslag til statsbudsjettet. Distrikts- og regionalpolitisk tilskudd trekkes ut av rammetilskuddet og tilbakeføres til Kommunal. og distriktsdepartementet for å håndteres som øremerket tilskudd.

Ikke-statlige lufthavner, Kjøp av flyplasser innenlands

Prosjektleder foreslår å øke rammen med 0,8 mill. kr i henhold til justering av særskilt fordelt rammetilskudd i forslag til statsbudsjettet. Midlene blir overført til seksjon for klima, næring og innovasjon.

Driftsbudsjett

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Fylkessjef for Samfunnsutvikling	3 589	3 589	3 589	3 589
Samfunn og plan	12 953	12 953	12 953	12 953
Kultur	78 932	78 932	78 932	78 932
Klima, næring og innovasjon	62 040	62 040	62 040	62 040
Sum	157 514	157 514	157 514	157 514

Omtale av driftsbudsjett per seksjon

Kultur

Seksjonen legger til rette for kunst- og kulturopplevelser for befolkningen, og stimulerer til fysisk aktivitet og friluftsliv. Kunst- og kulturopplevelser er viktige bidrag for å skape økonomisk vekst i reiselivs- og turistnæringen. Seksjonen har forvaltningsmyndighet med hjemmel i kulturminneloven, og skal arbeide for kulturmiljøenes bidrag i samfunnsutviklingen og til å løse klimautfordringene. Dette omfatter blant annet en rekke statlige og regionale oppgaver innenfor kulturmiljøfeltet, samt tilskuddsforvaltning og rådgivning. Seksjonen yter drifts- og prosjekttilskudd, og en viktig oppgave er å vurdere nye samarbeidsavtaler og tilskuddsordninger med ulike kulturaktører. For fylkesbiblioteket er det en sentral

oppgave å bidra til prosjekter som skaper nye samdriftsløsninger, innovative nettverk og felles ressursutnyttelse

Samfunn og plan

Seksjonen følger opp de regionale arealplanene, legger til rette for rullering eller prosess for å etablere nye. Oppfølgingen av vedtatt planer gjøres kontinuerlig ved samhandling med kommune i plansaker etter plan- og bygningsloven og ved oppfølging av tiltak i handlingsprogrammene. For de (inter) regionale arealplanene for fjellområdene en del av oppfølgingen også å delta aktivt i samarbeidet med de andre fylkeskommunene.

For 2024 blir det i tillegg særlig fokus på å koordinere og legge frem Telemarksplanen – regional planstrategi for Telemark til politisk behandling. Parallelt med dette vil seksjonen starte revisjon av regional plan for samordna areal og transport i Grenland og fastsettelse av ny bystrategi.

Klima, næring og innovasjon

Seksjonen legger tilrettelegger og motiverer for en grønn, bærekraftig og innovasjonsdrevet utvikling som sikrer og skaper nye arbeidsplasser i Telemark. Fokus er å videreutvikle regionens komparative fortrinn i samspill med kommuner, næringsliv, kompetansemiljøer og offentlige virkemiddelaktører, blant annet gjennom nye og etablerte nettverk samt økonomiske virkemidler som regionalt forskningsfond og Telemark Utviklingsfond.

Økt produksjon av fornybar energi og utbygging av infrastruktur er en forutsetning for å lykkes med den grønne innovasjonsdrevne omstillingen som samfunn og næringsliv i regionen skal ha. Store oppgaver som kraft og nett til Grenland, utvikling av næringslivet i indre Telemark samt kartleggingen og utviklingen av Fensfeltet vil ha høy prioritet.

Seksjonen har ansvar for fylkeskommunens arbeid med landbruk, vannforvaltning, jakt og fiskeforvaltning. Seksjonen administrer også fylkeskommunens medlemskap i flere organisasjoner og nettverk samt deltar i flere prosjekter både nasjonalt og internasjonalt.

Vestfold og Telemarks vedtak om 60 % reduksjon av direkte utslipp av klimagasser innen 2030, sammenlignet med 2009 er et ambisiøst mål. Alle deler av samfunnet må kutte i utslipp dersom vi sammen skal klare dette målet! Seksjonen utvikler og koordinerer fylkeskommunens egen klimarapportering og samordner dette arbeidet i hele regionen.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp	Økonomiplan				Sum
		2024	2025	2026	2027	
	Godkj.vedtak					2024-27
Investering Samfunnsutvikling	1 750	1 750	0	0	0	1 750
Sum investeringsprosjekter	1 750	1 750	0	0	0	1 750

Investering Samfunnsutvikling

Det er budsjettert med 1,8 mill. kr til innkjøp av Georader i samarbeid med Vestfold fylkeskommune.

Vedlegg 1 - total prosjektramme investering

Prosjekt	Vedtatt total prosjektramme	Regnskap til og med 2022 og prognose 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Bruprosjekter						
Fv. 155 Oterholt bru (T)	4 235	100	4 135	-	-	-
Fv. 3370 Kalstad bru	18 700	5 704	12 896	100	-	-
Fv. 3384 Snarteland bru	10 000	-	-	10 000	-	-
Fv. 37 Kirkevold bru	10 500	-	10 500	-	-	-
Planmidler - Fv 45 Vrengen bru	3 800	2 237	1 563	-	-	-
Bypakke Grenland fase 1						
Bypakke Grenland fase 1 (egenandel)	530 000	486 870	43 130	-	-	-
Bypakke Grenland fase 2						
Bypakke Grenland fase 2 (egenandel)	-	-	-	38 000	38 000	38 000
ENØK LED veglys Vestfold og Telemark						
ENØK LED veglys Vestfold og Telemark	2 800	-	2 800	-	-	-
Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase						
Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase	598 000	69 974	192 800	245 100	86 400	3 726
Fv. 359 Kaste - Stoadalen						

Fv. 359 Kaste - Stoadalen	447 000	123 056	193 700	129 700	544	-
Fv. 45 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås						
Fv. 45 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås	90 150	67 572	22 578	-	-	-
Investering bygg						
Investering bygg	15 000	-	15 000	15 000	15 000	15 000
Investering IT						
Investering IT	5 000	-	5 000	5 000	5 000	5 000
Investering kollektiv						
Investering kollektiv	24 375	-	10 750	3 625	10 000	-
Investering Samfunnsutvikling						
Investering Samfunnsutvikling - Georadar	1 750	-	1 750	-	-	-
Investering skole						
Investering skole	3 500	-	3 500	3 500	3 500	3 500
Investering tannhelse						
Investering tannhelse	2 500	-	2 500	2 500	2 500	2 500
Investering utstyr samferdsel						
Investering utstyr samferdsel	5 000	-	5 000	5 000	5 000	5 000
Kollektivtiltak						
Kollektivtiltak	2 500	-	2 500	2 500	2 500	2 500
Oppgradering						
Fv. 3292 Ånnerødveien	10 000	-	-	10 000	-	-

Fv. 3410 Øyfell-Longnvik	36 000	31 699	4 301	-	-	-
Fv. 3430 Hyttun-Moen A del 2	11 200	7 725	3 475	-	-	-
Fv. 355 Gråndalen-Momrak - del 2	22 400	15 931	6 469	-	-	-
Fv. 355 Storejarbryn-Gr.Nissedal/Fyresdal	23 400	500	15 000	7 900	-	-
Fv. 364 Mæle bru-Fosso skule A del 2	17 700	9 700	8 000	-	-	-
Planlegging etter Plan- og bygningsloven						
Planlegging etter Plan- og bygningsloven	4 000	-	4 000	4 000	4 000	4 000
Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole						
Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole	212 000	14 689	15 000	122 000	60 000	-
Skredsikring						
Fv. 450 Eidsborgkleivane	42 000	-	42 000	-	-	-
Skredsikring fv. 3324 Fjågesund og fv. 3320 Omnes	16 000	5 871	2 200	7 929	-	-
Skredsikring fv. 3408 Bergstøyl/Risstøyl	18 500	4 300	14 200	-	-	-
Solenergi fylkeskommunale bygg FT-sak 40/22	-	-	-	-	-	-
Solenergi fylkeskommunale bygg FT-sak 40/22	15 000	-	15 000	-	-	-
Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl.E18)	-	-	-	-	-	-

Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl. E18)	92 230	31 005	7 800	35 300	18 215	-
Trafikksikkerhet						
Trafikksikkerhetstiltak	3 000	-	3 000	3 000	3 000	3 000
Utbygging av Bamble videregående skole						
Utbygging av Bamble videregående skole	328 000	325 981	2 000	-	-	-
Øvrig fylkesveg						
Fv. 32 Rundkjøring Moheim	74 100	64 047	150	150	-	-
Grunnerverv	500	-	500	500	500	500
Refusjon Fv34 Mjølnar-Kleppveien, Porsgrunn	10 000	8 000	500	500	500	500
Tiltak etter sykkelveiinspeksjoner	1 000	-	1 000	1 000	1 000	1 000

Vedlegg 2 - budsjett per seksjon

Seksjon	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Fylkesdirektør	2 190	2 190	2 190	2 190
Fylkesadvokatkontor	2 608	2 608	2 608	2 608
Sum Fylkesdirektør og advokatkontor	4 798	4 798	4 798	4 798
Fellesutgifter	113 968	83 968	79 468	61 968
Pensjon	10 739	19 313	20 322	33 080
Sum fylkeskommunale fellesutgifter	124 707	103 281	99 790	95 048
Politisk ledelse og politiske utvalg	30 674	31 674	30 674	31 674
Kontrollutvalg	5 580	5 580	5 580	5 580
Tilskudd til politiske partier	4 000	4 000	4 000	4 000
Sum Politisk virksomhet	40 254	41 254	40 254	41 254
Fylkessjef for Organisasjon og digital utvikling	1 793	1 793	1 793	1 793
HR	32 307	32 307	32 307	32 307
Kommunikasjon, arkiv og analyse	15 912	15 912	15 912	15 912
Digitale tjenester	57 726	57 726	57 726	57 726
Sum Organisasjon og digital utvikling	107 738	107 738	107 738	107 738
Fylkessjef for Økonomi og virksomhetsstyring	1 793	1 793	1 793	1 793
Økonomi	18 050	18 050	18 050	18 050
Eiendom	61 474	61 474	61 474	61 474
Styring	10 773	10 773	10 773	10 773
Sum Økonomi og virksomhetsstyring	92 090	92 090	92 090	92 090
Fylkessjef for Utdanning, folkehelse og tannhelse	4 297	4 297	4 297	4 297

VGS Felles	879 224	879 224	879 224	879 224
PPT, OT, alternative opplæringsarenaer	47 894	47 894	47 894	47 894
Kompetanse og integrering	243 582	243 582	243 582	243 582
Skoleutvikling og folkehelse	56 600	56 600	56 600	56 600
Seksjonsleder tannhelse	96 428	96 428	96 428	96 428
Sum Utdanning, folkehelse og tannhelse	1 328 025	1 328 025	1 328 025	1 328 025
Fylkessjef for Samferdsel	1 744	1 744	1 744	1 744
Vegforvaltning	42 050	42 050	42 050	42 050
Vegdrift	407 687	407 687	407 687	407 687
Vegutbygging	10 568	10 568	10 568	10 568
Kollektiv	315 132	315 132	315 132	315 132
Sum Samferdsel	777 180	777 180	777 180	777 180
Fylkessjef for Samfunnsutvikling	3 589	3 589	3 589	3 589
Samfunn og plan	12 953	12 953	12 953	12 953
Kultur	78 932	78 932	78 932	78 932
Klima, næring og innovasjon	62 040	62 040	62 040	62 040
Sum Samfunnsutvikling	157 514	157 514	157 514	157 514

Vedlegg 3 - takster 2023 for Tannhelse

A. GENERELLE TJENESTER				
Takst	Tekst	Trygde- takst 2023	2023 VTFK	2023 VTFK Spes.
1	Undersøkelse hos almenpraktiserende tannlege og hos tannpleier	575	700	730
2	Undersøkelse og diagnostikk hos spesialist	830	1 200	1 245
3	Omfattende undersøkelse og diagnostikk hos spesialist	1 210	1 765	1 835
4	Enkel etterkontroll etter kirurgiske inngrep, periodontal behandling og oralmedisinske undersøkelser	255	300	315
5	Omfattende etterkontroll etter kirurgiske inngrep og oralmedisinsk undersøkelse	470	555	580
6	Lokal og regional anestesi	115	180	190
7	Tilleggstakst for premedikasjon pr. os	610	720	750
8	Tilleggstakst ved behandling i lystgassanalgesi	865	1 035	1 075
9	Tilleggstakst ved behandling under narkose	2 555	5 700	5 915
10	Rapportering til Bivirkningsgruppen for odontologiske materialer	615	725	755
14	Ikke møtt; alle pasientgrupper. Vurder 80 % av timetakst ved lang timereservasjon	-	850	
B. FOREBYGGENDE BEHANDLING				
101	Opplæring til egenomsorg og forebyggende behandling; tannlege	910	1080	1120
C. KONSERVERENDE OG ENDODONTISK BEHANDLING				
201	Prep. og fylling av 1 flate (kl I, III, IV)	665	920	955
202	Prep. og fylling av 2 flater	1 105	1 430	1 485

A. GENERELLE TJENESTER				
203	Prep. og fylling av 3 eller flere flater	1 395	1 710	1 775
204	Midlertidig fylling	470	550	575
205	Oppbygging av tannkrone i plastisk materiale	1 940	2 310	2 400
206	Stiftforankring i rotkanal ved fyllingsterapi	605	715	745
207	Non-operativ behandling av kariessykdom. Fissurforsegling	410	480	500
210	Rotfylling av fortenner/hjørnetenner (tann 1-3)	3 640	4 195	4 355
211	Rotfylling av premolar (tann 4-5)	4 095	4 725	4 900
212	Rotfylling av molar (tann 6-8)	5 185	5 985	6 210
D. PROTETISK BEHANDLING				
301	Gull-/porselensinnlegg, 1 flate	2 685	2 570	2 670
302	Gull-/porselensinnlegg, 2 flater	4 430	3 180	3 300
303	Gull-/porselensinnlegg, 3 flater og skallfasetter	5 040	4 495	4 665
304	Helkrone med eller uten fasade, ¾-krone, pinkrone, gull-/porselen 4 flater eller mer	5 365	4 495	4 665
305	Resinsementert bro; pr. pilar (etsebro)	3 895	2 520	2 615
306	Støpt konus eller rotkappe; inkludert stift	2 660	1 500	1 560
307	Mellom- og ekstensjonsledd ved broarbeid	2 660	2 255	2 340
308	Implantatbasert krone/pilar i bro, inkludert distanse	10 520	7 940	8 235
309	Mellom- og ekstensjonsledd ved implantatbasert broarbeid	3 610	2 295	2 380
310	Hel over-/underkjeveprotese	11 340	5 635	5 845
311	Helsett	18 725	9 510	9 865
312	Partiell protese med støpt metallskjelett	11 380	5 635	5 845
313	Rebasering	2 710	1 495	1 555

A. GENERELLE TJENESTER				
314	Dekkprotese	17 560	6 755	7 005
315	Stent ved behandling med tannimplantat	1 065		-
317	Øvrig behandling i forbindelse med avtakbar protetik			
320	Dekkprotese på 2 implantater ved tannløs underkjeve	24 345	12 075	12 525
321	Hel overkjeveprotese	11 340	5 635	5 845
E. KIRURGISK BEHANDLING				
401	Ukomplisert ex av tann eller rot	680	995	1 035
402	Ukomplisert ex av ytterligere tann/rot i samme kjeve-region	340	495	515
403	Biopsi/eksisjon	1 300	1 530	1 590
404	Incisjon av abscess	1 025	1 200	1 245
405	Fjerning av retinert tann/dyptliggende rot	2 420	2 875	2 985
406	Apicectomi av en rot – incisiv/canin/premolar	2 420	2 880	2 990
407	Apicectomi av rot - molar	3 760	4 485	4 655
408	Tillegg for rotfylling ved apicectomi – incisiv/canin/premolar	775	915	950
409	Tillegg for rotfylling ved apicectomi av molar	1 225	1 465	1 520
410	Cystostomi	2 080	2 475	2 570
411	Plastisk operasjon av leppebånd/tungebånd	2 020	2 400	2 490
412	Operativ fjerning av spyttsten	2 045	2 435	2 530
413	Plastisk operasjon for lukking av åpning til antrum	2 905	3 445	3 575
414	Operative inngrep med bred åpning til antrum	2 905	3 445	3 575
415	Cystectomi	2 905	3 445	3 575
416	Blottleggelse av retinert tann med/uten feste	2 905	3 445	3 575

A. GENERELLE TJENESTER				
417	Autotransplantasjon av tann	3 425	4 615	4 790
418	Bløtvevsplastikk	1 930	2 525	2 620
419	Rekonstruksjon med benvolumsøkning av kjevekam med bentransplantasjon	4 730	5 625	5 835
420	Behandling av kjevebrudd	5 240	6 230	6 465
421	Kirurgisk tannimplantatbehandling, første implantat	11 080	13 200	13 690
422	Kirurgisk tannimplantatbehandling, pr. implantat i tillegg	6 045	7 200	7 470
423	Tillegg for materiale for vevsgenerasjon ved kirurgisk tannimplantatbehandling	1		-
424	2 implantater ved tannløs underkjeve (spesialisthonorar)	20 475	24 300	25 200
440	Komplisert ex av tann/rot	-	1 950	2 025
450	Kirurgisk oppdekking	-	300	315
F. PERIODONTAL BEHANDLING OG REHABILITERING ETTER PERIODONTITT				
501	Behandling av marginal periodontitt; min. 30.min	960	1 195	1 240
502	Tillegg til 501 for kirurgisk inngrep ved behandling av marginal periodontitt	975	1 150	1 195
503	Regenerasjonsbehandling ved festetap	570	695	725
504	Tillegg for materiale ved vevsregenerasjon	1		-
505	Fiksering/midlertidig løsning	1 180	1 355	1 410
	Trygdetakster i forbindelse med perio rehabilitering (refusjonstakster)			
509	Immediatprotese/midlertidig protese/ utvidelse av eksisterende protese	1 900		
510	Partiell protese	7 820		

A. GENERELLE TJENESTER				
511	Helprotese	7 590		
512	Dekkprotese	11 995		
513	Fast protetik, pr. tann som er tapt/trukket	7 190		
514	Kirurgisk innsetting av implantat – første innsatte implantat	5 075		
516	Tillegg for permanent distanse ved implantatforankret protetik	815		
517	Kjeveortopedisk rehabilitering ved marginal periodontitt	6 205		
	Kommentar: Tannteknikk kommer i tillegg			
G. KJEVEORTOPEDISK BEHANDLING (VTFK takst= trygdetakst + 40%)				
*600	Forundersøkelse	1 355	1 742	1 806
*601	Behandlingsplanlegging	2 555	3 287	3 409
*608 a	Enkel avtakbar apparatur	1 565	2 013	2 087
*608 b	Komplisert avtakbar apparatur	3 785	4 871	5 051
*609 a	Fast apparatur i en hel kjeve	3 905	5 023	5 209
*609 b	Komplett sett alignere	3 905	5 023	5 209
*610 a	Bittutviklingskontroll/behandlingskontroll uten apparatjustering	310	396	411
*610 b	Behandlingskontroller med apparatjustering	300	667	692
*611	Behandlingsavslutning pr kjeve	2 305	2 963	3 073
*612	Etterkontroller	400	515	534
*613	Komplisert apparatur gr. 8a1 og 8a2	Etter faktura	Etter faktura	
	Alignere kjeveortopedisk behandling SMT			

A. GENERELLE TJENESTER				
*614	Tilleggstakst gr. 8a1 og 8a2 ved kompliserte behandlinger	390	502	521
H. ØVRIGE BEHANDLINGER				
702	Modell pr. kjeve; + tannteknikerkostnad (Tanntekniker er inkludert i off.takst) Slås modell opp på klinikken, dobles honorar til kr. 460,- (kr. 480,- i BFK)	185	260	270
703	Soklet modell/studiemodell pr. sett; + tannteknikerkostnad (Tanntekniker er inkludert i off.takst)	430	495	515
704	Pasientfoto, pr. bilde	25	50	55
705	Undersøkelse, behandling og etterkontroll ved symptomer på TMD	3 355	2 070	2 150
706	Injeksjon i kjeveledd	915	1 095	1 140
707	Enkel acrylskinne til bruk ved kortisonbehandling; pr. skinne	1 190	1 415	1 470
708	Bittskinne, tannbeskytter + tanntekniker	-	1 285	1 335
709	Bittskinne; klinikkfremstilt	-	1 700	1 765
710	Bleking: per skinne	-	1 645	1 710
	Kommentar takst 705: Tannhelsetjenestens takst inkluderer IKKE tannteknikerkostnad Trygdetaksten inkluderer tannteknikerkostnad	-		
	Kommentar takst 710: Blekemiddel kommer i tillegg. Nødvendig undersøkelse/rtg før oppstart av bleking er ikke inkludert. Taksten er den samme om skinnen er laget på klinikk, eller hos tekniker	-		
I. LABORATORIEPRØVER OG RØNTGENUNDERSØKELSER				
801	Taking av prøver til lab. (mikro/patologi/biokjemi/hematologi/spyttprøve)	230	280	
802	Tannrøntgen; pr. bilde	45	130	

A. GENERELLE TJENESTER

803	Okklusarøntgen; pr. bilde	205	235	
804	Panoramarøntgen (OPG), pr. bilde	400	665	
806	Skallerøntgen profil, eventuelt flere plan	540		
807	Røntgen ansiktsben/kjeveledd	420		
809	CT/MR kjeve/ansiktsskjelett (med bløtvev)	1 785		
810	Tilleggsserie	785	1 245	
811	Taking av prøver til mikrobiologisk undersøkelse med bakteriell identifikasjon og resistens	710	850	